

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Marszałek Senatu

Druk nr 778
Warszawa, 7 lipca 2016 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Zgodnie z art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. mam zaszczyt przekazać Panu Marszałkowi podjętą przez Senat na 22. posiedzeniu w dniu 7 lipca 2016 r. uchwałę w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy

- o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw wraz z projektem tej ustawy.

Projekt ustawy stanowi wykonanie obowiązku dostosowania systemu prawa do orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.

Jednocześnie pragnę poinformować, że Senat upoważnił senatora Jana Filipa Libickiego do reprezentowania Senatu w dalszych pracach nad tym projektem.

Z poważaniem

(-) Stanisław Karczewski

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 7 lipca 2016 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach
i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw.

Jednocześnie upoważnia senatora Jana Filipa Libickiego do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Stanisław KARCZEWSKI

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887) w art. 114:

1) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli:

- 1) po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość;
- 2) decyzja wydana została w wyniku przestępstwa;
- 3) dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe;
- 4) decyzja została wydana na skutek świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego przez osobę pobierającą świadczenie;
- 5) decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie sądu, które zostało następnie uchylone, zmienione albo stwierdzono jego nieważność;
- 6) przyznanie świadczeń lub nieprawidłowe obliczenie ich wysokości nastąpiło na skutek błędu organu rentowego.”;

2) po ust. 1a dodaje się ust. 1b–1g w brzmieniu:

„1b. Z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 2 i 3 decyzja może być uchylona lub zmieniona również przed stwierdzeniem sfalszowania dowodu lub popełnienia przestępstwa orzeczeniem sądu lub innego organu, jeżeli sfalszowanie dowodu lub

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, ustawę z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, ustawę z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

popęlnienie przestępstwa jest oczywiste, a uchylenie lub zmiana decyzji są niezbędne dla zapobieżenia poważnej szkodzie dla interesu publicznego.

1c. Z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 2 i 3 można uchylić lub zmienić decyzję także w przypadku, gdy postępowanie przed sądem lub innym organem nie może być wszczęte na skutek upływu czasu lub z innych przyczyn określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego.

1d. O wszczęciu postępowania z urzędu w sprawie uchylenia lub zmiany decyzji, o której mowa w ust. 1, organ rentowy zawiadamia niezwłocznie osobę zainteresowaną.

1e. Uchylenie lub zmiana decyzji, o której mowa w ust. 1, nie może nastąpić, jeżeli od dnia jej wydania upłynął okres:

- 1) 10 lat – w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 2–4;
- 2) 5 lat – w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 1 i 5;
- 3) 3 lat – w przypadku określonym w ust. 1 pkt 6.

1f. Przepisu ust. 1e nie stosuje się, jeżeli:

- 1) w wyniku uchylenia lub zmiany decyzji z przyczyn określonych w ust. 1, osoba zainteresowana nabędzie prawo do świadczenia lub świadczenie w wyższej wysokości;
- 2) uchyleniu lub zmianie podlega decyzja o ustaleniu kapitału początkowego, który nie został uwzględniony do obliczania wysokości emerytury ustalonej prawomocną decyzją.

1g. Organ rentowy odstępuje od uchylenia lub zmiany decyzji, z wyjątkiem decyzji, o której mowa w ust. 1f pkt 2, z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 6, jeżeli wiązałoby się to z istotnym pogorszeniem sytuacji osobistej lub materialnej osoby zainteresowanej ze względu na jej wiek, stan zdrowia lub inne szczególne okoliczności.”;

3) w ust. 2:

a) wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Jeżeli prawo do świadczeń lub ich wysokość ustalono orzeczeniem sądu, organ rentowy w przypadkach określonych w ust. 1.”;

b) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) występuje do właściwego sądu ze skargą o wznowienie postępowania, gdy z dokonanych ustaleń wynika, że prawo do świadczeń nie istnieje lub że świadczenia przysługują w niższej wysokości.”;

Art. 2. W ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2016 r. poz. 277) w art. 44 w ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Prawo do świadczeń z ubezpieczenia lub ich wysokość ustala się ponownie na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu na zasadach określonych w przepisach emerytalnych.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 330 i 1830) art. 32 otrzymuje brzmienie:

„Art. 32. 1. Decyzja organu emerytalnego ustalająca prawo do zaopatrzenia emerytalnego lub wysokość świadczeń pieniężnych z tytułu tego zaopatrzenia ulega uchyleniu lub zmianie na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli:

- 1) zostaną przedstawione nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności faktyczne, które mają wpływ na prawo do zaopatrzenia emerytalnego lub wysokość świadczeń pieniężnych z tytułu tego zaopatrzenia;
- 2) decyzja wydana została w wyniku przestępstwa;
- 3) dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe;
- 4) decyzja została wydana na skutek świadomego wprowadzenia w błąd organu emerytalnego przez osobę pobierającą świadczenie;
- 5) decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję organu lub orzeczenie, które zostało następnie uchylone, zmienione albo stwierdzono jego nieważność;
- 6) decyzja została wydana z naruszeniem przepisów ustawy, w tym na skutek błędu organu emerytalnego lub na podstawie błędnie wystawionych dokumentów innego organu.

2. Z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 2 i 3 decyzja może zostać uchylona lub zmieniona również przed stwierdzeniem sfałszowania dowodu lub popełnienia przestępstwa orzeczeniem sądu lub innego organu, jeżeli sfałszowanie dowodu lub popełnienie przestępstwa jest oczywiste, a uchYLENIE lub zmiana decyzji są niezbędne dla zapobieżenia poważnej szkodzie dla interesu publicznego.

3. Z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 2 i 3 można uchylić lub zmienić decyzję, o której mowa w ust. 1, także w przypadku, gdy postępowanie przed sądem lub innym organem nie może być wszczęte na skutek upływu czasu lub z innych przyczyn określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego.

4. Uchylenie lub zmiana decyzji, o której mowa w ust. 1, nie może nastąpić, jeżeli od dnia jej wydania upłynął okres:

- 1) 10 lat – w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 2–4;
- 2) 5 lat – w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 1 i 5;
- 3) 3 lat – w przypadku określonym w ust. 1 pkt 6.

5. Przepisu ust. 4 nie stosuje się, jeżeli w wyniku uchylecia lub zmiany decyzji, o której mowa w ust. 1, osoba zainteresowana nabędzie prawo do zaopatrzenia emerytalnego lub prawo do świadczenia pieniężnego z tytułu tego zaopatrzenia w wyższej wysokości.

6. O wszczęciu postępowania z urzędu w sprawie uchylecia lub zmiany decyzji, o której mowa w ust. 1, organ emerytalny zawiadamia niezwłocznie osobę zainteresowaną.

7. Uchylenie lub zmiana decyzji, o której mowa w ust. 1, następuje w drodze decyzji organu emerytalnego. Przepisy art. 31 ust. 2 i ust. 3a–5 stosuje się odpowiednio.

8. Organ emerytalny odstępuje od uchylecia lub zmiany decyzji z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 6, jeżeli wiązałoby się to z istotnym pogorszeniem sytuacji osobistej lub materialnej osoby zainteresowanej ze względu na jej wiek, stan zdrowia lub inne szczególne okoliczności.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. poz. 708) art. 33 otrzymuje brzmienie:

„Art. 33. 1. Decyzja organu emerytalnego ustalająca prawo do zaopatrzenia emerytalnego lub wysokość świadczeń pieniężnych z tytułu tego zaopatrzenia ulega uchyleciu lub zmianie na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli:

- 1) zostaną przedstawione nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności faktyczne, które mają wpływ na prawo do zaopatrzenia emerytalnego lub wysokość świadczeń pieniężnych z tytułu tego zaopatrzenia;
- 2) decyzja wydana została w wyniku przestępstwa;
- 3) dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe;

- 4) decyzja została wydana na skutek świadomego wprowadzenia w błąd organu emerytalnego przez osobę pobierającą świadczenie;
- 5) decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie, które zostało następnie uchylone, zmienione albo stwierdzono jego nieważność;
- 6) decyzja została wydana z naruszeniem przepisów ustawy, w tym na skutek błędu organu emerytalnego lub na podstawie błędnie wystawionych dokumentów innego organu.

2. Z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 2 i 3 decyzja, o której mowa w ust. 1, może zostać uchylona lub zmieniona również przed stwierdzeniem sfałszowania dowodu lub popełnienia przestępstwa orzeczeniem sądu lub innego organu, jeżeli sfałszowanie dowodu lub popełnienie przestępstwa jest oczywiste, a uchylenie lub zmiana decyzji są niezbędne dla zapobieżenia poważnej szkodzi dla interesu publicznego.

3. Z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 2 i 3 można uchylić lub zmienić decyzję, o której mowa w ust. 1, także w przypadku, gdy postępowanie przed sądem lub innym organem nie może być wszczęte na skutek upływu czasu lub z innych przyczyn określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego.

4. Uchylenie lub zmiana decyzji, o której mowa w ust. 1, nie może nastąpić, jeżeli od dnia jej wydania upłynął okres:

- 1) 10 lat – w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 2–4;
- 2) 5 lat – w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 1 i 5;
- 3) 3 lat – w przypadku określonym w ust. 1 pkt 6.

5. Przepisu ust. 4 nie stosuje się, jeżeli w wyniku uchylenia lub zmiany decyzji, o której mowa w ust. 1, osoba zainteresowana nabydzie prawo do zaopatrzenia emerytalnego lub prawo do świadczenia pieniężnego z tytułu tego zaopatrzenia w wyższej wysokości.

6. O wszczęciu postępowania z urzędu w sprawie uchylenia lub zmiany decyzji, o której mowa w ust. 1, organ emerytalny zawiadamia niezwłocznie osobę zainteresowaną.

7. Uchylenie lub zmiana decyzji, o której mowa w ust. 1, następuje w drodze decyzji organu emerytalnego. Przepisy art. 32 ust. 2 i ust. 3a–5 stosuje się odpowiednio.

8. Organ emerytalny odstępuje od uchylenia lub zmiany decyzji z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 6, jeżeli wiązałyby się to z istotnym pogorszeniem sytuacji

osobistej lub materialnej osoby zainteresowanej ze względu na jej wiek, stan zdrowia lub inne szczególne okoliczności.”.

Art. 5. Do postępowań niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy ustaw, o których mowa w art. 1–4, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 6. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Cel projektowanej ustawy

Projektowana ustawa o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw ma na celu uwzględnienie wskazówek zawartych w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r. (sygn. akt K 5/11), stwierdzającym niezgodność art. 114 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (w brzmieniu opubl. w Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227; dalej jako ustawa o emeryturach i rentach z FUS) z Konstytucją.

Sentencja powołanego orzeczenia została opublikowana w Dz. U. z dnia 8 marca 2012 r. poz. 251. Pełny tekst rozstrzygnięcia, wraz z uzasadnieniem, ukazał się w OTK ZU Nr 2A, poz. 16.

2. Przedmiot i istota wypowiedzi Trybunału Konstytucyjnego

2.1. Trybunał orzekł, że art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest niezgodny z zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji oraz z art. 67 ust. 1 Konstytucji.

2.2. Zaskarżony art. 114 ust. 1a stanowił, że przepis art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS stosuje się odpowiednio, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji okaże się, iż przedłożone dowody nie dawały podstaw do ustalenia prawa do emerytury lub renty albo ich wysokości. Odpowiednio stosowaną miała być w tym przypadku norma, która pozwala na wznowienie postępowania przed organem rentowym i wzruszenie prawomocnej decyzji przyznającej prawo do emerytury bądź renty. Art. 114 ust. 1 przewiduje bowiem, że prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej albo z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub zostaną ujawnione okoliczności istniejące przed wydaniem owej decyzji, mające wpływ na samo prawo do świadczeń bądź na ich wysokość.

Jak ustalił Trybunał Konstytucyjny, niezależnie od linii orzeczniczej Sądu Najwyższego wskazującej na konieczność zawężającej wykładni art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w praktyce ugruntowało się takie rozumienie omawianego przepisu, które umożliwiało wznowienie postępowania i wzruszenie prawomocnej decyzji jedynie z tego

powodu, że organ w sposób odmienny ocenił uprzednio przedłożone dowody albo inaczej zaklasyfikował te fakty, które wcześniej traktował jako uzasadniające przyznanie określonych świadczeń. Art. 114 ust. 1a był przy tym zazwyczaj stosowany jako podstawa prawna umożliwiająca negatywną weryfikację, tj. zmianę czy wręcz uchylenie decyzji korzystnych dla osób zainteresowanych.

2.3. Odnosząc się do zarzutów zgłoszonych pod adresem wyżej wymienionego przepisu, Trybunał Konstytucyjny przypomniał, iż zasada ochrony zaufania jednostki do państwa i stanowionego przez nie prawa, zwana też zasadą lojalności państwa względem obywateli, jest ściśle powiązana z bezpieczeństwem prawnym jednostki. Można ją wobec tego sprowadzić do postulatu takiego stanowienia i stosowania prawa, „(...) by nie stawało się ono swoistą pułapką dla obywatela i aby mógł on układać swoje sprawy w zaufaniu, iż nie naraża się na prawne skutki, których nie mógł przewidzieć w momencie podejmowania decyzji i działań oraz w przekonaniu, iż jego działania podejmowane zgodnie z obowiązującym prawem będą także w przyszłości uznawane przez porządek prawny (...)”.

Zdaniem Trybunału, zasada ochrony zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa nabiera szczególnej wagi, gdy w grę wchodzi regulacje dotyczące emerytów, a więc osób o ograniczonej zdolności adaptacyjnej do zmienionej sytuacji. Tymczasem za sprawą postanowienia zawartego w art. 114 ust. 1a ustawy o rentach i emeryturach z FUS decyzje organów rentowych pozbawione były jakiegokolwiek stabilności. Prawomocne decyzje mogły być w tym wypadku weryfikowane z urzędu, na niekorzyść świadczeniobiorcy, i to w każdym czasie (bezterminowo), a ponadto nawet wtedy, gdy wadliwość decyzji wynikała z błędu organu rentowego, który to skądinąd obowiązany był zbadać przesłanki nabycia prawa do danego świadczenia. Co więcej: okres pobierania świadczenia odebranego na zasadzie art. 114 ust. 1a nie był traktowany ani jako składkowy, ani jako nieskładkowy, co w efekcie mogło stanowić przeszkodę w nabyciu prawa do innych świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych, np. renty z tytułu niezdolności do pracy. W istocie zatem ryzyko ponoszone przez osobę podejmującą ważne życiowo decyzje (jak chociażby decyzję o rezygnacji z pracy) nie było równoważone właściwymi gwarancjami prawnymi.

Trybunał Konstytucyjny zastrzegł, że nie neguje co do zasady potrzeby weryfikacji prawomocnych decyzji rentowych. Przemawia za tym nie tylko ich deklaratoryjny charakter, lecz również wzgląd na zasady równości i sprawiedliwości społecznej. Niemniej nie może być też tak, że po upływie kilku czy kilkunastu lat (a zdarzało się nawet, że po upływie lat

dwudziestu), w reakcji na dostrzeżone nieprawidłowości w procesie ustalania prawa do świadczeń, organ uzyskuje doraźny instrument umożliwiający wzruszenie wcześniej wydanej decyzji.

Taką rolę spełniał właśnie art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W opinii Trybunału, przepis ten zastawiał „pułapkę prawną” na świadczeniobiorców, którzy mieli pełne prawo żyć w przeświadczeniu, że dowody raz już zweryfikowane i uznane za wystarczające, nie będą oceniane ponownie, zwłaszcza jeżeli swoim zachowaniem w żadnej mierze nie przyczynili się do sformułowania błędnych ocen.

Ostatecznie więc Trybunał Konstytucyjny doszedł do wniosku, że nieograniczona (tak w płaszczyźnie czasowej, jak i z punktu widzenia rodzajów uchybień, jakie miały miejsce przy ustalaniu prawa do świadczeń) możliwość rekwalfikacji dowodów, które stanowiły podstawę wydania pierwotnej decyzji potwierdzającej nabycie prawa, nie spełnia standardu wywodzonego z art. 2 Konstytucji.

Jeżeli chodzi z kolei o naruszenie art. 67 ust. 1 Konstytucji, to Trybunał podzielił zarzut wnioskodawcy (Rzecznik Praw Obywatelskich), że „(...) ponowne ustalenie prawa do świadczeń musi być uzasadnione wyjątkowymi okolicznościami, tak aby została zachowana równowaga pomiędzy uzasadnionym interesem jednostki a interesem publicznym. (...) [A]rt. 114 ust. 1a ustawy [o rentach i emeryturach z] FUS nie uwzględnia tego postulatu. Jak już ustalono, zasada zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa nie stoi oczywiście na przeszkodzie temu, aby ponownie rozpoznać sprawę zakończoną prawomocną decyzją. Należy jednak wyważyć wartości przemawiające za utrzymaniem możliwości weryfikacji takich decyzji w każdym czasie oraz wartości skłaniające do utrzymania w obrocie prawnym błędnej decyzji rentowej, podjętej wyłącznie ze względu na zaniebdania organu rentowego”.

Trybunał Konstytucyjny zauważył także, że jakkolwiek w świetle art. 67 ust. 1 zdanie 2 Konstytucji ustawodawca jest legitymowany do wytyczenia podstaw systemu zabezpieczenia społecznego, w tym emerytalnego, to pozostawiona mu swoboda wyboru jest ograniczona innymi zasadami i wartościami konstytucyjnymi, które powinny zostać uwzględnione przy wyborze konkretnych rozwiązań prawnych. Taką zasadą jest w szczególności zasada ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, a ponadto zasada proporcjonalności *sensu stricto*. Według Trybunału, przesłanka weryfikacji decyzji rentowych zawarta w art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS godzi w obie te zasady. Nade wszystko

na brak proporcjonalności ocenianej ingerencji ustawowej wpłynęło to, że ustawodawca zbyt małą wagę przywiązał do ochrony socjalnej jednostki, a zbyt dużą do ochrony interesu publicznego.

2.4. Zakwestionowany przepis utracił moc obowiązującą z dniem 8 marca 2012 r. W konsekwencji decyzje wydane na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS mogą być obecnie wzruszane jedynie w oparciu o dyspozycję art. 114 ust. 1 i 2 tejże ustawy, tzn. wtedy, gdy w sprawie świadczeń przedłożone zostaną nowe dowody lub dojdzie do ujawnienia nowych okoliczności istniejących już przed wydaniem decyzji, a jednocześnie mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

2.5. Ze względu na zakres kognicji sądu konstytucyjnego orzeczeniem w sprawie K 5/11 nie były objęte wskazane powyżej przepisy art. 114 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Aczkolwiek w uzasadnieniu wyroku wyrażone zostały pewne ogólne wytyczne, które można odnieść zwłaszcza do pierwszego z nich. Trybunał zaakcentował bowiem, że „(...) nabycie prawa do świadczeń *ex lege*, konieczność ochrony praw słusznie nabytych oraz naruszenie zasady sprawiedliwości rozdzielczej, w sytuacji gdy dana osoba pobiera świadczenie nienależne, stanowi podstawę dla ustawodawcy do wprowadzenia instytucji wzruszalności prawomocnych decyzji emerytalno-rentowych. Przesłanki tej wzruszalności mogą być przy tym mniej restrykcyjne niż przesłanki określone w kodeksie postępowania administracyjnego. Jednak prawomocność decyzji z istoty swej zakłada ograniczenia wzruszalności”.

Dodatkowo Trybunał Konstytucyjny zaznaczył, że przesłanki wznowienia w postaci „nowych dowodów” i „ujawnionych okoliczności” nie zostały na gruncie art. 114 precyzyjnie rozróżnione. „Ten brak precyzji pozwala na dokonywanie w pewnych wypadkach dowolnej rekwalfikacji okoliczności i dowodów stanowiących podstawę wzruszenia prawomocnych decyzji rentowych (...)”.

Istotne w tym kontekście jest również stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w związku z wyrokiem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Moskał przeciwko Polsce (rozstrzygnięcie z dnia 15 września 2009 r., skarga nr 10373/05). Otóż, w orzeczeniu z dnia 21 września 2010 r. (sygn. III UK 94/09) Sąd Najwyższy dokonał reinterpretacji art. 114 ust. 1 i sformułował kryteria ograniczające wzruszalność prawomocnych decyzji rentowych. Po pierwsze, w postępowaniu zainicjowanym celem weryfikacji decyzji należy ustalić, czy pominięcie dowodów lub okoliczności zostało wywołane przez stronę, czy też

stanowiło błąd Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Po drugie, należy wziąć pod uwagę czas, jaki upłynął od wydania decyzji stwierdzającej prawo do emerytury lub renty oraz ocenić proporcjonalność skutków ewentualnej ingerencji w świadczenie. „W przypadku, gdy prawo do świadczenia zostało ustalone niezasadnie, ale nastąpiło to z przyczyn leżących po stronie organu rentowego lub innych podmiotów wykonujących funkcje publiczne, a ingerencja wiązałaby się z istotnymi, negatywnymi skutkami dla ubezpieczonego, w szczególności gdy jest wysoce prawdopodobne, iż ubezpieczony nie mógłby przystosować się do zmienionych okoliczności z uwagi na wiek, stan zdrowia lub sytuację rodzinną, należałoby uznać, że nowe dowody lub okoliczności nie miały wpływu na prawo do świadczenia i odmówić uchylecia wcześniejszej decyzji”.

Podzielając przytoczony wywód Sądu Najwyższego co do przesłanek ograniczających wzruszalność decyzji wydanych przez organy rentowe, Trybunał wyraził jednak przekonanie, iż tego rodzaju zastrzeżenia powinny znaleźć bezpośredni wyraz w ustawie, jako że w tym wypadku mamy do czynienia z prawem poręczonym na poziomie ustawy zasadniczej (art. 67 ust. 1). Konieczne jest zatem zachowanie w analizowanym zakresie wymogów określonych w art. 31 ust. 3 Konstytucji.

3. Różnice między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

3.1. Art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, podobnie jak derogowany orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego art. 114 ust. 1a, nie przewiduje żadnych ograniczeń, zwłaszcza zaś cezury czasowej, która limitowałaby możliwość wzruszenia decyzji wydanej w sprawie świadczeń emerytalnych lub rentowych. Decyzje, które nie zostały poddane kontroli organu odwoławczego (sądu) mogą być przy tym uchylane albo zmieniane przez ZUS (w tym na niekorzyść osób pobierających świadczenia) w każdym czasie. Z kolei te decyzje, które były przedmiotem postępowania sądowego, mogą zostać wzruszone bądź przez ZUS „we własnym zakresie” (jeżeli prowadziłyby to do przyznania świadczeń albo podwyższenia ich wysokości), bądź też przez sąd (gdyby wskutek uchylecia tudzież zmiany świadczenie miało zostać odebrane albo zmniejszone) – zob. art. 114 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Ponadto w sytuacji gdy świadczenia zostały uzyskane na podstawie nieprawdziwych dokumentów lub zeznań bądź – jak stanowi art. 114 ust. 2 pkt 3 – „w innych wypadkach złej woli” organ rentowy obowiązany jest wstrzymać wypłatę świadczeń.

Zagadnienie wzruszalności decyzji emerytalno-rentowych jest także przedmiotem regulacji art. 32 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 330, z późn. zm.) i art. 33 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. poz. 708, z późn. zm.; dalej jako ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy). Rozwiązania zawarte w powołanych art. 32 ust. 1 oraz art. 33 są zbieżne, a do tego podobnie ujmują kwestię wzruszalności decyzji jak art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Ponadto ust. 2 i 3 w art. 32 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin zawierają odesłania do ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 23, z późn. zm.; dalej jako k.p.a.), w zakresie wskazania przepisów normujących zasady zmiany, uchylenia lub unieważnienia decyzji wydanej przez wojskowy organ emerytalny, oraz do ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. 2014 r. poz. 101, z późn. zm.; dalej jako k.p.c.), w zakresie wskazania przepisów miarodajnych dla wznowienia postępowania sądowego, w przypadku gdy sprawa została zakończona prawomocnym wyrokiem sądu. Dodatkowo art. 32 ust. 4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin przewiduje, że jeżeli zgodnie z właściwymi przepisami k.p.a. wojskowy organ emerytalny miałby wydać postanowienie kończące postępowanie w sprawie, wydaje się decyzję, co ma istotne znaczenie z punktu widzenia zasady zaskarżalności decyzji do sądu (patrz art. 31 ust. 1 i 4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin).

Równie związane postanowienie, jak to zawarte w art. 33 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, można znaleźć w art. 44 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2016 r. poz. 277, z późn. zm.). Zgodnie z dyspozycją tego przepisu, prawo do świadczeń z ubezpieczenia lub ich wysokość ustala się ponownie, na wniosek osoby zainteresowanej albo z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedstawione nowe dowody lub ujawnione nowe okoliczności, mające wpływ na prawo do świadczeń bądź ich wysokość. Jednocześnie dalsze ustępy powołanego art. 44 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników normują kwestie wpływu zmian stanu prawnego na decyzje ustalające indywidualny wymiar świadczeń z ubezpieczenia, zawieszenia prawa do świadczeń oraz zawieszenia lub wstrzymania ich wypłaty (por. art. 114

ust. 2 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS), jak również wznowienia zawieszanej lub wstrzymanej wypłaty świadczenia albo jego części. Nie da się ukryć, że także omawiana ustawa nie przewiduje żadnych ograniczeń, jeżeli chodzi o możliwość wzruszania decyzji wydawanych na podstawie art. 44 ust. 1, tj. ustalających prawo do świadczeń z ubezpieczenia.

3.2. Projektowana ustawa o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz niektórych innych ustaw zmierza do nadania nowego brzmienia wymienionym przepisom: art. 114 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, art. 44 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, art. 32 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin i art. 33 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy.

Według projektowanego stanu prawnego, problematyka wzruszalności decyzji ZUS-u i procedur, w których to może nastąpić, a także decyzji wydawanych przez wojskowy organ emerytalny oraz organy emerytalne właściwe w myśl przepisów wydanych na podstawie art. 32 ust. 2a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, ma zostać poddana regulacji szczególnej, wzorowanej na tej z art. 145 k.p.a. Należy nadmienić, iż przyjęta tutaj metoda sprowadzająca się do wyliczenia *expressis verbis* przesłanek uchylenia lub zmiany decyzji pozwala uwzględnić – z jednej strony – specyfikę decyzji emerytalno-rentowych, z drugiej zaś – okoliczność, że już sam art. 180 k.p.a. stwarza ustawodawcy furtkę dla wprowadzenia odrębności w zakresie postępowania, jakie może toczyć się po wydaniu decyzji w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych.

3.3. W szczególności więc do „wznowienia postępowania” w sprawach rozstrzygniętych decyzjami ZUS-u będzie mogło dojść wówczas, gdy po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody bądź ujawnią się nowe okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość (proponowane brzmienie art. 114 ust. 1 pkt 1, odpowiadające zresztą aktualnemu brzmieniu art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS); dana decyzja została wydana w wyniku przestępstwa lub dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okażą się fałszywe (art. 1 pkt 1, ust. 1 pkt 2 i 3 oraz art. 1 pkt 2, ust. 1b i 1c); zostanie stwierdzone, iż decyzja została wydana na skutek świadomego wprowadzenia w błąd organu emerytalnego przez osobę pobierającą świadczenie albo że decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie sądu, które zostało następnie uchylone, zmienione albo stwierdzono jego nieważność (art. 1 pkt 1, ust. 1 pkt 4 i 5). Wreszcie, weryfikacja decyzji będzie możliwa – z uwagi na konieczność ochrony interesu publicznego, stojącego niewątpliwie za prawidłowym

dysponowaniem Funduszem Ubezpieczeń Społecznych – w razie wykrycia, iż za błędne przyznanie świadczenia lub określenie jego wysokości odpowiada organ rentowy (art. 1 pkt 1, ust. 1 pkt 6). Wypada jednak podnieść, że w tym ostatnim przypadku wzruszenie decyzji na niekorzyść uprawnionego będzie dopuszczalne jedynie w okresie 3 lat od dnia wydania decyzji (art. 1 pkt 2, ust. 1e pkt 3). W ocenie Senatu, wprowadzenie takiego dość krótkiego terminu pozwoli na należyte wyważenie interesu jednostki oraz interesu publicznego (powiązanego chociażby z zasadą sprawiedliwości rozdzielczej) i tym samym uczyni zadość standardom wskazanym w wypowiedzi Trybunału.

Warto też podkreślić, iż wystąpienie którejś z przesłanek uchylenia lub zmiany decyzji wyliczonych w znowelizowanym art. 114 ust. 1 (z wyjątkiem opisanej przesłanki błędu) umożliwi organowi rentowemu wydanie decyzji niekorzystnej dla świadczeniobiorcy wyłącznie w okresie 10 lat (w wypadkach, o których mowa w pkt 2–4) lub 5 lat (pkt 1 i 5) – por. też art. 146 § 1 k.p.a. Natomiast weryfikacja decyzji w kierunku korzystnym dla osoby zainteresowanej będzie wchodziła w grę bez jakiegokolwiek ograniczenia czasowego – art. 1 pkt 2, ust. 1f pkt 1. Podobnie będzie się miała rzecz z uchyleniem lub zmianą decyzji o ustaleniu kapitału początkowego, jeżeli ów kapitał nie został uwzględniony do obliczania wysokości emerytury ustalonej prawomocną decyzją (zob. art. 175 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

Stosownie do ust. 1d, dodawanego w art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (art. 1 pkt 2), o wszczęciu postępowania z urzędu strona będzie powiadamiana przez organ rentowy, co dodatkowo ma się przyczynić do podniesienia poziomu gwarancji na gruncie zmienianych przepisów. Jeszcze innym rozwiązaniem, które w dalece większym niż dotąd stopniu będzie chroniło osoby pobierające świadczenia emerytalne lub rentowe, ma być negatywna przesłanka uchylenia lub zmiany błędnej decyzji organu rentowego w postaci „istotnego pogorszenia sytuacji osobistej lub materialnej osoby zainteresowanej ze względu na jej wiek, stan zdrowia lub inne szczególne okoliczności” (art. 1 lit. b, ust. 1g). Ta klauzula generalna nawiązuje oczywiście do stanowiska wypracowanego w orzecznictwie Sądu Najwyższego i stanowi zarazem wyraz poszanowania zasady lojalności wywodzonej z art. 2 Konstytucji.

Co się tyczy z kolei stanów prawnych ukształtowanych prawomocnymi orzeczeniami sądów, to utrzymana zostanie zasada, że o przyznaniu czy podwyższeniu świadczenia organ rentowy może rozstrzygnąć samodzielnie, a gdy z powodów określonych w art. 114 ust. 1

konieczne byłoby odebranie stronie prawa do świadczeń albo obniżenie ich wysokości – może co najwyżej wystąpić do sądu ze skargą o wznowienie postępowania. Wówczas dalsze postępowanie będzie toczyło się już wedle reżimu wyznaczonego właściwymi przepisami k.p.c., a zatem m.in. art. 408, który ustanawia 5-letni termin dla wznowienia postępowania. W tym sensie więc zmianę brzmienia art. 114 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS należy widzieć raczej jako następstwo zmian wprowadzanych na mocy art. 1 pkt 1 projektu oraz propozycję dostosowania terminologii (nie „wniosek o wznowienie postępowania”, lecz „skarga”).

3.4. Identyczne katalogi przesłanek, jak również warunki uchylenia lub zmiany decyzji (z pominięciem wszakże instytucji kapitału początkowego jako nie znajdującej zastosowania w sprawach dotyczących zaopatrzenia emerytalnego) zaproponowane zostały w art. 3 oraz art. 4, które przewidują nowelizację odpowiednio: art. 32 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin i art. 33 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy. Ponadto, dla zapobieżenia jakimkolwiek wątpliwościom, Senat proponuje, aby w treści zmienianych przepisów przesądzić, że decyzje wydane w wyniku tego swoistego „wznowienia” przez wojskowy organ rentowy lub organy powołane do rozstrzygania w sprawach poszczególnych służb mundurowych podlegają kontroli przez wniesienie odwołania do sądu – por. art. 3, art. 32 ust. 7 oraz art. 4, art. 33 ust. 7.

3.5. Nieco inną technikę regulacji przyjęto natomiast w odniesieniu do art. 44 ust. 2 o ubezpieczeniu społecznym rolników. W tym wypadku projekt poprzestaje na odesłaniu do „przepisów emerytalnych”, czyli w istocie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS (patrz definicja z art. 6 pkt 6 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników). Senat zakłada jednak, że tego typu rozwiązanie będzie dostatecznie czytelne tak dla organu, który na podstawie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wydaje decyzje w sprawach ustalenia prawa do świadczeń pieniężnych z tego ubezpieczenia oraz indywidualnego wymiaru tychże świadczeń (a ściślej – dla pracowników Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, którzy wydają przedmiotowe decyzje z upoważnienia Prezesa Kasy – zob. art. 36 ust. 2), jak i dla osób ubezpieczonych. Co więcej, można postawić tezę, iż wymusi to jednolitość stosowania prawa w systemie ubezpieczenia powszechnego oraz rolniczego.

3.6. Zdaniem Senatu, proponowane unormowania powinny możliwie szybko uzyskać pełną skuteczność, gdyż pozwoli to na nadanie decyzjom ZUS-u i innych organów emerytalnych stabilności niezbędnej w demokratycznym państwie prawnym. Dlatego też

w przepisie przejściowym (art. 5) zawarto regulację przewidującą stosowanie nowych norm prawnych także w sprawach wszczętych przed wejściem w życie projektowanej ustawy. Ten sam cel realizuje skądinąd również czternastodniowy termin *vacatio legis*.

4. Konsultacje

Projekt w wersji objętej drukiem nr 72 (projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw) został przesłany do zaopiniowania następującym podmiotom: Ministrowi Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministrowi Obrony Narodowej, Ministrowi Sprawiedliwości, Ministrowi Finansów, Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Sądowi Najwyższemu, Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu, Krajowej Radzie Sądownictwa, Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefowi Agencji Wywiadu, Szefowi Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Szefowi Służby Wywiadu Wojskowego, Szefowi Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Szefowi Biura Ochrony Rządu, Komendantowi Głównemu Straży Granicznej, Komendantowi Głównemu Państwowej Straży Pożarnej, Rzecznikowi Finansowemu, Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „Iustitia”, Stowarzyszeniu Sędziów THEMIS, a także takim organizacjom jak: Business Centre Club, Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej oraz Konfederacja Lewiatan.

Naczelny Sąd Administracyjny, Krajowa Rada Sądownictwa, Szefowie Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Centralnego Biura Antykorupcyjnego oraz Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej poinformowali, że nie wnoszą uwag do przekazanego przedłożenia. Szefowie Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Służby Wywiadu Wojskowego i Biura Ochrony Rządu wyrazili pozytywne opinie o projektowanej nowelizacji. Pogląd, iż zmiany zawarte w projekcie uwzględniają treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego sformułował również Minister Finansów, który ponadto zastrzegł, że trudno jednoznacznie ocenić ewentualne skutki finansowe wprowadzenia proponowanych zmian dla budżetu państwa i że nie można wykluczyć zwłaszcza zmniejszenia zasobów Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz Funduszu Emerytalno-Rentowego KRUS, a w konsekwencji konieczności przeznaczenia dodatkowych środków na finansowanie świadczeń. Podobnie wypowiedział się Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, który dodatkowo wskazał na błędne odesłania w art. 3 oraz art. 4 projektowanej ustawy. Usterka ta została dostrzeżona także w innych

opiniach, w tym w piśmie Komendanta Głównego Straży Granicznej oraz mającym zasadniczo pozytywny wydźwięk stanowisku Ministra Obrony Narodowej.

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego zaproponował wprowadzenie dwóch poprawek do art. 2 projektu, tj. uzupełnienie projektowanego art. 36a o regulację będącą odpowiednikiem art. 114 ust. 2 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz zmianę klauzuli generalnej z art. 44 ust. 2. Z kolei Szef Agencji Wywiadu zaproponował wyłączenie z katalogu przesłanek wzruszalności decyzji okoliczności polegającej na świadomym wprowadzeniu w błąd organu emerytalnego przez osobę pobierającą świadczenie oraz odmienne redakcyjne ujęcie wyjątków od wymogu prawomocnego stwierdzenia popełnienia przestępstwa lub faktu dokonania fałszerstwa (art. 4, art. 33 ust. 3 i 4).

Zastrzeżenia o charakterze legislacyjnym, jak i szereg uwag odnośnie do *meritum* projektowanych rozwiązań, wraz z propozycjami stosowanych poprawek, zgłosili poza tym: Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Minister Sprawiedliwości, Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz Sąd Najwyższy. Według tych podmiotów, wadą projektu było m.in. użycie w kilku jednostkach redakcyjnych wyrażenia „wzruszenie decyzji”; brak precyzji przepisów stanowiących *lex specialis* przez odwołanie się do względów słusznościowych jako tych, które uzasadniają albo pozostawienie błędnej decyzji w obrocie prawnym, albo jej uchylenie i przekazanie sprawy do rozpatrzenia w szczególnym trybie; użycie sformułowań, które mogłyby wywołać wątpliwości interpretacyjne w zakresie rozdzielenia przesłanek stosowanych przez organ rentowy (ZUS) i sąd orzekający w następstwie zgłoszenia skargi o wznowienie postępowania. W opinii przesłanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych znalazła się oprócz tego sugestia odstąpienia od odsyłania do przepisów k.p.a. na gruncie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz autonomicznego uregulowania przesłanek uchylenia lub zmiany decyzji. Sąd Najwyższy zakwestionował również zasadność poszukiwania paraleli między 3-letnim terminem ograniczającym możliwość wydania nowej decyzji w miejsce decyzji, która była wadliwa z przyczyn leżących tylko po stronie organu, a terminem 3 lat określonym w art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Pozostałe podmioty nie przedstawiły swojego stanowiska.

W trakcie wspólnego posiedzenia Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Komisji Ustawodawczej, został przyjęty projekt z poprawkami w formie tekstu jednolitego projektu.

Komisje zrezygnowały z propozycji nowelizacji art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, ponieważ przepis ten znajduje zastosowanie do decyzji wydawanych w sprawach świadczeń – co do zasady – krótkookresowych, a nade wszystko w sprawach obowiązków związanych z podleganiem ubezpieczeniu społecznemu, takich jak np. ustalania wymiaru składek i ich poboru (por. art. 83 ust. 1 pkt 3 tej ustawy). Wychodząc natomiast naprzeciw postulatom zgłoszonym przez ZUS, Komisje zdecydowały, iż zmiana art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS także będzie polegać na określeniu katalogu podstaw uchylenia lub zmiany decyzji wydanej przez organ rentowy, która nie podlega już weryfikacji w trybie odwołania do sądu. Zarazem zmieniając brzmienie art. 2, uczyniono zadość pierwszemu z postulatów zgłoszonych w opinii Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Ponadto w projekcie wprowadzono korekty mające zapewnić spójność przepisów nowelizowanych ustaw. Jednocześnie liczne zmiany redakcyjne zostały dokonane z uwzględnieniem uwag odnośnie do prawidłowości odesłań oraz stosowanej terminologii.

Komisje nie zdecydowały się na uszczegółowienie okoliczności wskazanych w końcowym fragmencie ust. 1g dodawanego w art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS na mocy art. 1 pkt 2, jak również w art 32 ust. 8 (art. 3 projektu) oraz art. 33 ust. 8 (art. 4 projektu). Po przeanalizowaniu wszystkich sugestii zgłoszonych w tym zakresie uznano, że ich pogodzenie nie jest możliwe, a przy tym ustawodawca nie jest w stanie przewidzieć i wyczerpująco określić tych wszystkich sytuacji, które mogą wystąpić w praktyce i które wówczas będą przemawiać za utrzymaniem błędnie wydanej decyzji. Stąd też przyjęto, że celowe jest pozostawienie organom rentowym (emerytalnym) niezbędnego marginesu swobody („zwrot szczególne okoliczności”), ograniczonej wyłącznie koniecznością ustalenia, że uchylenie lub zmiana decyzji wiązałyby się „z istotnym pogorszeniem sytuacji osobistej lub materialnej osoby zainteresowanej”. Komisje pozostawiły też termin 3 lat na weryfikację decyzji wydanej na skutek błędu organu, stojąc na stanowisku, że termin 5-letni byłby zbyt długi i tym samym nie chroniłby dostatecznie zaufania do instytucji trwałości decyzji wydawanych w sprawach emerytalno-rentowych. Komisje miały tutaj na względzie wywód, który sąd konstytucyjny zaprezentował w części motywacyjnej swego rozstrzygnięcia, w tym zwłaszcza przywołane tam wartości konstytucyjne.

Z uwagi na zakres i charakter zmian wprowadzonych do projektu podczas pierwszego czytania propozycja legislacyjna zawarta w druku nr 72 S została przekazana podmiotom

opiniującym. W ramach tych powtórnych konsultacji część uprawnionych wypowiedziała się pozytywnie o projekcie (tak Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji, Minister Obrony Narodowej, Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Komendant Główny Straży Granicznej oraz Szef Biura Ochrony Rządu), a część poinformowała, że nie zgłasza uwag do proponowanych regulacji (Minister Finansów, Naczelny Sąd Administracyjny, Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szef Agencji Wywiadu, Szef Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Szef Służby Wywiadu Wojskowego, Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej, Komendant Główny Policji).

Z kolei Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej generalnie poparł projektowane rozwiązania, sugerując jedynie zastąpienie w art. 1 pkt 2, ust. 1g przesłanki „istotnego pogorszenia sytuacji (...) osoby zainteresowanej” przesłanką „nadmiernego obciążenia dla osoby zainteresowanej”. Minister szczegółowo uzasadnił swoje stanowisko i wskazał liczne wypowiedzi Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przemawiające za dokonaniem takiej korekty. To stanowisko poparł także Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Odmienna opinię przedstawił Sąd Najwyższy, który – w zakresie art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS – opowiedział się za powrotem do koncepcji z druku nr 72 oraz zaakcentował potrzebę zachowania jednolitości uregulowań na gruncie wyżej wymienionej ustawy i ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Sąd Najwyższy sformułował również wątpliwości odnośnie do relacji art. 44 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w projektowanym brzmieniu, oraz art. 52 ust. 1 tej ustawy. Podobne obawy zostały wyartykułowane co do dopuszczalności stosowania nadzwyczajnych trybów wzruszenia decyzji przewidzianych w k.p.a., w sytuacji gdy kwestia ta nie została jednoznacznie przesądzona w projekcie. Ponadto w opinii Sądu Najwyższego znalazło się zastrzeżenie sygnalizujące brak pełnej jednolitości przesłanek wprowadzanych w art. 1 pkt 1, ust. 1 oraz art. 3, art. 32 ust. 1 (odpowiednio też art. 4, art. 33 ust. 1), a także zbyt szerokie ujęcie przesłanki błędu w art. 3, art. 32 ust. 1 pkt 6 i art. 4, art. 33 ust. 1 pkt 6. Pod rozwagę Senatu poddano również konieczność uzupełnienia brzmienia art. 58 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Minister Sprawiedliwości podniósł w swej opinii kwestię braku pełnej spójności regulacji dotyczących rolników oraz osób ubezpieczonych w systemie powszechnym, co – zdaniem Ministra – mogłoby zostać rozwiązane przez ponowne objęcie projektem ustawy z dnia 13

października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych albo zawężenie zakresu zastosowania art. 44 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Postulat objęcia nowelizacją art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych znalazł się również w stanowisku Krajowej Rady Sądownictwa. Rada poddała przy tym w wątpliwość założenie, iż w świetle wskazań zawartych w motywach wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r. (sygn. akt K 5/11) niezbędna jest zmiana art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, wykładnia tego przepisu została ugruntowana na skutek licznych orzeczeń Sądu Najwyższego, zaś rozwiązanie przyjęte w projekcie, w tym wzorowane na art. 145 § 1 pkt 5 k.p.a., mogą niekorzystnie wpłynąć na sytuację osób, które będą zainteresowane ponownym ustaleniem prawa do świadczenia lub zweryfikowaniem jego wysokości.

Drugie czytanie projektu odbyło się na 22. posiedzeniu Senatu w dniu 6 lipca 2016 r. Ostatecznie Senat uchwalił projekt na tym samym posiedzeniu w brzmieniu zaproponowanym przez Komisję Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, Komisję Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Komisję Ustawodawczą.

5. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Projektowana ustawa jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

Tytuł projektu:

Ustawa o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw

Przedstawiciel wnioskodawcy:

senator Jan Filip Libicki

Osoby odpowiedzialne za projekt w Biurze Legislacyjnym:

Bożena Langner, legislator, tel. 22 694 1401

Katarzyna Konieczko, ekspert ds. legislacji, tel. 22 694 9557

Katarzyna Majewska, ekspert ds. OSR, tel. 22 694 9259

Data sporządzenia:

8 lipca 2016 r.

Źródło: wykonanie orzeczenia TK

Nr druku: 72, 72S, 72X

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 28 lutego 2012 r. (sygn. akt K 5/11) zakwestionował przepis art. 114 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.).

Na podstawie tego przepisu, Zakład Ubezpieczeń Społecznych mógł zmodyfikować wcześniejszą decyzję dotyczącą ustalenia prawa do świadczenia jeśli zmieniła się *ocena* przedłożonych dowodów (nawet jeśli nie pojawiły się nowe informacje). Wprowadzało to niepewność dla obywatela co do ostateczności decyzji o przyznaniu świadczenia, nawet wtedy jeśli ewentualny błąd w decyzji wynikał z winy urzędu.

Pomimo, że TK nie zakwestionował ich wprost (nie były przedmiotem wniosku), analogiczne problemy dotyczą także:

- pozostałej części art. 114 ustawy o emeryturach i rentach,
- systemu zaopatrzeniowego służb mundurowych,
- systemu ubezpieczeń rolniczych (art. 44 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników).

W przypadku wszystkich tych ustaw, przepisy dotyczące zmian przyznanych świadczeń:

- nie zostały ograniczone czasowo,
- podlegają niejasnym i uznaniowym kryteriom.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Proponowane rozwiązanie, polegające na wprowadzeniu zamkniętego katalogu przypadków oraz ograniczenia czasowego, kiedy mogłoby nastąpić wzruszenie decyzji organów emerytalno-rentowych, wzorowane jest na odpowiednich przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego.

Decyzje o wznowieniu postępowania będą mogły zostać wydane w sytuacji:

1. Fałszowania dowodów, świadomego wprowadzania w błąd lub wydania decyzji w wyniku przestępstwa (w ciągu 10 lat od wydania decyzji),
2. Ujawnienia nowych okoliczności lub dowodów nieznanymi organowi w dniu wydania decyzji (w ciągu 5 lat od wydania decyzji),
3. Uchylenia, zmiany lub stwierdzenia nieważności orzeczenia sądu, na podstawie którego została wydana decyzja (w ciągu 5 lat od wydania decyzji),
4. Przyznania świadczenia lub jego nieprawidłowego obliczenia na skutek błędu organu (w ciągu 3 lat od wydania decyzji).

Decyzje będą także mogły być zmienione **bez żadnego ograniczenia czasowego**, jeśli w wyniku zmiany decyzji zostałyby przyznane prawo do świadczenia lub jego wysokość zostałyby podwyższone.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Ze względu na specyfikę zagadnienia porównanie z rozwiązaniami przyjętymi w innych krajach jest niecelowe.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Świadczeniobiorcy FUS narażeni na zmianę decyzji o świadczeniu	<p>Liczba spraw, w przypadku których dokonywano modyfikacji decyzji ze względu na przedłożenie nowych dowodów wynosiła rocznie średnio:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 25 (w zakresie prawa do świadczenia), • 185 (w zakresie ustalenia wysokości świadczenia). <p>Liczba spraw, w których odstąpiono od weryfikacji decyzji pomimo nowych dowodów wynosiła rocznie średnio:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 8 (w zakresie prawa do świadczenia), • 172 (w zakresie ustalenia wysokości świadczenia). <p>Stanowi to niewielki procent świadczeń wypłacanych przez ZUS (ok. 7,8 mln)</p> <p>Liczba spraw, w których odstąpiono od weryfikacji decyzji pomimo ponownej oceny dowodów wynosiła rocznie średnio:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 18 (w zakresie prawa do świadczenia), • 1349 (w zakresie ustalenia wysokości świadczenia). 	<p>ZUS</p> <p>W latach 2012-2015, ZUS dokonywał modyfikacji decyzji, tylko jeśli nie upłynęło więcej niż 5 lat od momentu ich wydania.</p> <p>Jeśli okres ten upłynął (lub z uwagi na zasadę proporcjonalności) – ZUS odstępował od weryfikacji świadczeń.</p> <p>Najczęstsze przypadki, w których dochodzi do przedłożenia nowych dowodów dotyczą zawyżenia okresów składkowych oraz zawyżenia podstawy wymiaru.</p>	Ograniczenie czasowe i jasne kryteria zmiany wydanej decyzji.
Świadczeniobiorcy KRUS narażeni na zmianę decyzji o świadczeniu	Niewielki odsetek spośród 1 200 tys. świadczeniobiorców („sporadyczne” przypadki)	KRUS	
Świadczeniobiorcy systemu zaopatrzeniowego narażeni na zmianę decyzji o świadczeniu	Niewielki odsetek spośród 402 tys. świadczeniobiorców	GUS	
ZUS, KRUS, organy emerytalne systemu zaopatrzeniowego	-	-	Ograniczenie możliwości zmiany wydanej decyzji

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Pierwotna wersja projektu (druk nr 72) została pozytywnie przyjęta przez większość podmiotów, które przedstawiły opinie w ramach konsultacji.

Uwagi legislacyjne zgłosili m.in. Minister Sprawiedliwości, ZUS oraz Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (uwagi zostały uwzględnione).

Uwagę merytoryczną do projektu – dotyczącą długości okresu na poprawę wydanej decyzji – zgłosił Sąd Najwyższy. Zdaniem SN okres ten powinien być zbliżony do okresu przedawnienia, tj. 5 lat (nie została uwzględniona). Omówienie uwagi znajduje się w uzasadnieniu.

Po ponownych konsultacjach projektu (w wersji objętej drukiem 72S) uwagi zgłosili Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Minister Sprawiedliwości, Krajowa Rada Sądownictwa oraz Sąd Najwyższy. Pozostałe podmioty, które przedstawiły opinię, pozytywnie zaopiniowały projekt lub nie zgłosiły uwag.

Rezygnacja z propozycji nowelizacji art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych została negatywnie zaopiniowana przez Ministra Sprawiedliwości, Krajową Radę Sądownictwa oraz Sąd Najwyższy; pozytywnie tę zmianę ocenił Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Pozostałe uwagi zgłoszone do projektu zostały omówione w uzasadnieniu.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Wypłacający świadczenia nie prowadzą statystyk dotyczących zmiany wysokości świadczeń w wyniku zmiany decyzji.

Ze względu na:

1. niewielki odsetek decyzji zmienianych po upływie 5 lat od terminu ich wydania (w ZUS 180 rocznie – w porównaniu z ilością wypłacanych świadczeń (7,8 mln) lub przyznanych świadczeń (ok. 250 tys. emerytur i rent rocznie)),
2. funkcjonujące już w obecnym stanie prawnym wytyczne zarządu ZUS (nr. 27 z 24 maja 2012 r.), które ograniczają weryfikację decyzji do przypadków kiedy przed upływem 5 lat od ich wydania ujawniono nowe dowody lub okoliczności,

można przyjąć iż **projekt nie rodzi istotnego wpływu na sektor finansów publicznych.**

Informacja taka została także potwierdzona przez instytucje, które zajęły stanowisko do projektu w ramach konsultacji.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Brak istotnego wpływu.

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

9. Wpływ na rynek pracy

Brak istotnego wpływu.

10. Wpływ na pozostałe obszary

środowisko naturalne
 sytuacja i rozwój regionalny
 inne:

demografia
 mienie państwowe

informatyzacja
 zdrowie

Omówienie wpływu

Brak istotnego wpływu.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Przepisy projektu będą miały zastosowanie od dnia jego wejścia w życie.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Przepisy projektu nie nakładają obowiązku ewaluacji efektów projektu.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Nie dotyczy.

Warszawa, 15 lipca 2016 r.

BAS-WAPEiM-1528/16

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Jan Filip Libicki)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt ustawy przewiduje zmianę ustaw: z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887; dalej: ustawa o emeryturach i rentach), z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2016 r. poz. 277), z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 330 i 1830) oraz z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. 708). W uzasadnieniu do projektu ustawy stwierdzono, że projekt ma na celu uwzględnienie wskazówek zawartych w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r. (sygn. akt K 5/11; Dz. U. z 2012 r. poz. 251), stwierdzającym niezgodność art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Konstytucją RP.

Proponowana nowelizacja dotyczy przesłanek uchylenia lub zmiany decyzji organu rentowego ustalającej prawo do świadczeń lub ich wysokości. Postępowanie w sprawie uchylenia lub zmiany decyzji będzie wszczynane na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu. O wszczęciu postępowania z urzędu organ rentowy będzie zawiadamiał niezwłocznie osobę zainteresowaną.

Projekt zawiera przepis przejściowy. Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem

W prawie Unii Europejskiej w dziedzinie świadczeń emerytalnych należy wskazać rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 166 z 30.4.2004 r., str. 1, ze zmianami; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 5, t. 5, str. 72) oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 284 z 30.10.2009 r., str. 1, ze zmianami). Rozporządzenia nie regulują zagadnienia będącego przedmiotem proponowanej ustawy.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje kwestii zawartych w przepisach opiniowanego projektu.

4. Konkluzja

Przedmiot projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Szef Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

Warszawa, 15 lipca 2016 r.

BAS-WAPEiM-1529/16

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu – czy senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Jan Filip Libicki) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Projekt ustawy przewiduje zmianę ustaw: z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887; dalej: ustawa o emeryturach i rentach), z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2016 r. poz. 277), z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 330 i 1830) oraz z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. 708). W uzasadnieniu do projektu ustawy stwierdzono, że projekt ma na celu uwzględnienie wskazówek zawartych w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r. (sygn. akt K 5/11; Dz. U. z 2012 r. poz. 251), stwierdzającym niezgodność art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Konstytucją RP. Proponowana nowelizacja dotyczy przesłanek uchylenia lub zmiany decyzji organu rentowego ustalającej prawo do świadczeń lub ich wysokości. Postępowanie w sprawie uchylenia lub zmiany decyzji będzie wszczynane na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu. O wszczęciu postępowania z urzędu organ rentowy będzie zawiadamiał niezwłocznie osobę zainteresowaną.

Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa UE.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.**

Szef Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

SZEF KANCELARII SENATU

Jakub Kowalski

SK-0601-7/16

SEKRETARIAT SZEFA KS

L.dz.

Data wpływu 14 07 2016

Warszawa, dnia 13 lipca 2016 r.

Szanowny Pan

Lech Czapla

Szef Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze

W związku z przesłaniem do Sejmu, podjętej przez Senat na 22. posiedzeniu uchwały z dnia 7 lipca 2016 r. w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (wraz z projektem tej ustawy), pragnę przekazać Panu Ministrowi stanowiska podmiotów zewnętrznych przesłane do Senatu w toku postępowania zmierzającego do wypracowania przedmiotowego projektu ustawy.

Stanowiska w sprawie projektu ustawy przedstawiły następujące podmioty:

- 1) Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (pisma z dnia 12 lutego 2016 r. oraz z dnia 14 czerwca 2016 r.),
- 2) Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej (pisma z dnia 26 stycznia 2016 r. oraz z dnia 9 czerwca 2016 r.),
- 3) Szef Biura Ochrony Rządu (pisma z dnia 9 lutego 2016 r. oraz z dnia 10 czerwca 2016 r.),
- 4) Naczelny Sąd Administracyjny (pisma z dnia 3 lutego 2016 r. oraz z dnia 31 maja 2016 r.),
- 5) Sąd Najwyższy (pisma z dnia 10 lutego 2016 r. oraz z dnia 10 czerwca 2016 r.),
- 6) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (pisma z dnia 11 lutego 2016 r., 10 maja 2016 r. oraz z dnia 9 czerwca 2016 r.),
- 7) Minister Finansów (pisma z dnia 1 lutego 2016 r. oraz z dnia 7 czerwca 2016 r.),

- 8) ✓ Szef Centralnego Biuro Antykorupcyjne (pisma z dnia 5 lutego 2016 r. oraz z dnia 30 maja 2016 r.),
- 9) ✓ Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (pisma z dnia 12 lutego 2016 r. oraz z dnia 8 czerwca 2016 r.),
- 10) ✓ Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (pisma z dnia 12 lutego 2016 r. oraz z dnia 10 czerwca 2016 r.),
- 11) ✓ Komendant Główny Straży Granicznej (pisma z dnia 11 lutego 2016 r. oraz z dnia 10 czerwca 2016 r.),
- 12) ✓ Szef Służby Kontrwywiadu Wojskowego (pisma z dnia 12 lutego 2016 r. oraz z dnia 14 czerwca 2016 r.),
- 13) ✓ Szef Agencji Wywiadu (pisma z dnia 15 lutego 2016 r. oraz z dnia 14 czerwca 2016 r.),
- 14) ✓ Krajowa Rada Sądownictwa (pisma z dnia 19 lutego 2016 r. oraz z dnia 15 czerwca 2016 r.),
- 15) ✓ Minister Obrony Narodowej (pisma z dnia 19 lutego 2016 r. oraz z dnia 10 czerwca 2016 r.),
- 16) ✓ Szef Służby Wywiadu Wojskowego (pisma z dnia 16 lutego 2016 r. oraz z dnia 10 czerwca 2016 r.),
- 17) ✓ Minister Sprawiedliwości (pisma z dnia 29 lutego 2016 r. oraz z dnia 10 czerwca 2016 r.),
- 18) ✓ Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji (pisma z dnia 17 lutego 2016 r. oraz z dnia 14 czerwca 2016 r.),
- 19) ✓ Komendant Główny Policji.

Z poleceniem,

Jakub Koniecki

Ka 49/16

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Warszawa, 20 lutego 2016 r.

p.o. Szef
Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego
prof. dr hab. Piotr Pogonowski

Egz. nr 1

P - 616/B-1978/2016/MO

Pan senator Stanisław GOGACZ

**PRZEWODNICZĄCY KOMISJI
USTAWODAWCZEJ
SENAT RP**

Stanisław Gogacz

W związku z trwającymi pracami związanymi z *projektem ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw* (druk nr 72), przekazuję poniżej stanowisko Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego wobec przedmiotowego projektu.

Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego uważa za konieczną realizację wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r. wydanego w sprawie o sygn. akt K 5/11, w którym Trybunał zakwestionował przepis art. 114 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 poz. 748, z późn. zm.) oraz dokonanie zmian w innych, wymienionych w projekcie, ustawach.

Odnosząc się do propozycji nowego brzmienia art. 33 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 900, z późn. zm.) należy zauważyć co następuje. W ocenie ABW przepis ten wprowadza zamknięty, enumeratywny katalog, w którym jako przesłanki zmiany decyzji organu emerytalnego wymieniane są przesłanki, które na gruncie Kodeksu postępowania administracyjnego stanowią podstawę do wznowienia postępowania lub stwierdzenia nieważności decyzji. Dlatego też, skoro na podstawie art. 11 wspomnianej wyżej ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, w sprawach nieuregulowanych w tej ustawie stosuje się przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,

Kodeksu postępowania administracyjnego oraz przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, to zamiast enumeratywnego katalogu w art. 33 ust. 2, zasadne wydaje się odesłanie, że w zakresie możliwości wzruszenia decyzji emerytalnej stosuje się nadzwyczajne środki zaskarżenia przewidziane w Kodeksie postępowania administracyjnego, oraz wykreślenie enumeratywnych przesłanek z projektowanej treści nowelizacji.

Ponadto w ocenie ABW, analogicznie do projektowanego art. 33 ust. 6, który przewiduje zawiadomienie osoby zainteresowanej o wszczęciu postępowania z urzędu w sprawie uchylecia decyzji, do rozważenia pozostaje kwestia, czy o wszczęciu ww. postępowania powinien być informowany organ właściwej służby, który rozwiązał stosunek służbowy z tym funkcjonariuszem. W przypadku uwzględnia takiego rozwiązania do projektowanego art. 33 powinien zostać dodany ust. 9 o treści:

„9. Organ emerytalny o każdym przypadku wszczęciu postępowania, o którym mowa w ust. 1 niezwłocznie zawiadamia organ właściwy, który wydał decyzję lub rozkaz o rozwiązaniu stosunku służbowego z funkcjonariuszem, o którym mowa w art. 3 ust. 2 lub ust. 3.”

Jednocześnie uprzejmie informuję, że wprowadzenie projektowanych zmian, nie będzie miało skutków finansowych dla budżetu ABW, jednakże w tej sprawie ostateczne stanowisko powinien przedstawić Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, do zadań którego, zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 2 marca 2004 r. w sprawie organu emerytalnego właściwego do ustalenia prawa do zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu i Państwowej Straży Pożarnej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. poz. 97), należy ustalanie prawa do zaopatrzenia emerytalnego i wysokości świadczeń pieniężnych z tego zaopatrzenia przysługujących oraz ustalanie prawa do innych świadczeń i ich wysokości na podstawie odrębnych przepisów zwolnionym ze służby funkcjonariuszom ww. służb mundurowych.

do wiadomości:

Pan Maciej WĄSIK

SEKRETARZ STANU
W KANCELARII PREZESA RADY MINISTRÓW
BIURO KOLEGIUM DO SPRAW SŁUŻB SPECJALNYCH

des podnawienie
M. Szejnert

KU. 198/16

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Warszawa, 16 maja 2016 2016 r.

Szef
Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego

prof. dr hab. Piotr Pogonowski

P - 738 /2016/B-1978/EW

Pan Stanisław GOGACZ

**PRZEWODNICZĄCY KOMISJI
USTAWODAWCZEJ**

SENAT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

W związku z pismem nr BPS/KU-034/72 S/16./16 z dnia 16 maja 2016 r., dotyczącym opinii oraz oceny skutków finansowych w przedmiocie rozwiązań zaproponowanych w projekcie ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 72 S) uprzejmie informuję, że Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego nie zgłasza uwag do projektu ustawy.

Przechodząc natomiast do oceny skutków finansowych wejścia w życie projektu ustawy nadmienić należy, że ABW nie jest organem emerytalnym w rozumieniu ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 900, z późn. zm.), uprawnionym do wzruszenia ostatecznych decyzji ustalających prawo do zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy wymienionych ww. ustawie. Dlatego ABW nie może określić skutków finansowych wejścia w życie projektowanych regulacji. Wydaje się, że najszersze kompetencję w tym zakresie posiada Zakład Emerytalno-Rentowy MSW, który realizuje zadania związane z ustalaniem prawa do zaopatrzenia emerytalnego i wysokości świadczeń pieniężnych z tego zaopatrzenia przysługujących zwolnionym ze służby funkcjonariuszom Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej oraz członków ich rodzin.

do wiadomości:

Pan Maciej WASIK

SEKRETARZ STANU
W KANCELARII PREZESA RADY MINISTRÓW
BIURO KOLEGIUM DO SPRAW SŁUŻB SPECJALNYCH

KU 25/16

Warszawa, dnia 25 stycznia 2016 r.

**KOMENDANT GŁÓWNY
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ**

BP. 0242/45-2/16

**Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senat Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Przewodniczący,

W odpowiedzi na pismo z dnia 22 stycznia 2015 r., znak BPS/KU-034/72/23/16, dotyczące projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw, Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej nie zgłasza uwag do projektu ustawy.

Jednocześnie informuję, iż właściwym podmiotem do oceny skutków finansowych wejścia w życie art. 33 projektu ustawy jest Zakład Emerytalno-Rentowy MSWiA.

[Signature]

KOMENDANT GŁÓWNY
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
z.c.d.

brzoj. mgr inż. Andrzej W. SINSKI
Zastępca Komendanta Głównego

KOMENDANT GŁÓWNY
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ

Warszawa, 09 czerwca 2016 r.

BP.071/1-3/16

Pan
Stanisław GOGACZ

Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Stanisław Gogacz, Przewodniczący

Dot.: projektu ustawy o zmianie ustawy systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 72 S)

Odpowiadając na pismo z dnia 16 maja 2016 r., znak BPS/KU-034/72 S/23./16, dotyczącego zajęcia stanowiska odnośnie projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 72 S) oraz oceny skutków finansowych wejścia projektu ustawy w życie, uprzejmie informuję, iż Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej nie wnosi uwag do projektu powyższej ustawy.

Odnosząc się do kwestii oceny skutków finansowych wejścia w życie powyższej ustawy, uprzejmie informuję, iż Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej nie dysponuje danymi dotyczącymi zmiany wysokości świadczeń w wyniku zmiany decyzji organu emerytalnego, jak również nie prowadzi takich statystyk.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. poz. 708) prawo do zaopatrzenia emerytalnego i wysokość świadczeń pieniężnych z tytułu tego zaopatrzenia ustala w formie decyzji:

1) w stosunku do funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu i Państwowej Straży Pożarnej oraz członków ich rodzin - organ emerytalny określony przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych;

1a) w stosunku do funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Służby Wywiadu Wojskowego oraz członków ich rodzin - wojskowy organ emerytalny określony na podstawie art. 37 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu

emerytalnym żołnierzom zawodowym oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 330 i 1830);

2) w stosunku do funkcjonariuszy Służby Więziennej i członków ich rodzin - organ emerytalny określony przez Ministra Sprawiedliwości – i ewentualnie te organy mogłyby dysponować danymi przydatnymi do oceny skutków finansowych wejścia projektu ustawy w życie.

Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej dysponuje jedynie danymi o liczbie funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej, którym przyznane zostały świadczenia emerytalne w latach 2007 – 2015 (w załączeniu tabelka z danymi).

Z powołaniem
Szczepan

Liczba funkcjonariuszy PSP , którym przyznane
zostało świadczenie emerytalne
w latach 2007-2015.

ROK	Liczba przyznanych świadczeń emerytalnych
2007	1694
2008	1120
2009	2007
2010	1207
2011	1347
2012	1581
2013	1217
2014	772
2015	826

Km 33/16

BIURO OCHRONY RZĄDU

Tel. (+48 22) 606 50 00
Tel. (+48 22) 606 51 01
Tel. (+48 22) 606 51 36
Fax (+48 22) 606 51 40

ul. Podchorążych 38, 00-463 Warszawa, www.bor.gov.pl, e-mail kancelaria@bor.gov.pl

Z IX 309 / 2016

Warszawa, dnia 09.02.2016 r.
Egz. Nr 1.

Pan Stanisław GOGACZ

**PRZEWODNICZACY
KOMISJI USTAWODAWCZEJ
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

W odpowiedzi na pismo nr BPS/KU – 034/72/22/16 z dnia 22 stycznia 2016 r. w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw, uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko:

Po zapoznaniu z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r. (sygn. akt K 5/11) orzekającym o niezgodności art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS z zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 oraz 67 ust. 1 Konstytucji, należało rozważyć jakie skutki prawne wywołuje utrata mocy wymienionego przepisu i czy konieczne jest wprowadzenie w jego miejsce nowych uregulowań.

Przedstawiona propozycja zmiany ustawy o systemie ubezpieczeń oraz niektórych innych ustaw, zmierza w kierunku doprecyzowania przepisów odnoszących się do wydawanych decyzji w sprawach przyznawania świadczeń emerytalnych.

Przyjęty kierunek działań wydaje się być słuszny ze względu na konieczność doprecyzowania przepisów w zakresie wzruszalności decyzji, która zgodnie z oceną Trybunału Konstytucyjnego nie powinna naruszać zasady proporcjonalności i zasady zaufania obywateli do państwa, w tym ograniczać prawo do świadczeń emerytalnych.

Odnosząc się do propozycji zmiany zapisu art. 33 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 900 z późn. zm.) należy uznać je za zasadne oraz zbieżne z zasadami postępowania administracyjnego określonymi w k.p.a.

Proponowane zmiany zdają się być zgodne z przekonaniem Trybunału Konstytucyjnego co do tego, iż powinny się one znaleźć w ustawie.

Odnosząc się do skutków finansowych wejścia w życie ustawy, należy zgodzić się z projektodawcą, iż proponowana ustawa nie powoduje bezpośrednich skutków finansowych dla budżetu, a także jest ona zgodna z prawem Unii Europejskiej.

S Z E F
BIURA OCHRONY RZĄDU
plk Andrzej PAWLIKOWSKI

Wykonano w 2 egz.
Egz. Nr 1 – adresat
Egz. Nr 2 – ad acta
Wykonał: R. Wolski

BIURO OCHRONY RZĄDU

Tel. (+48 22) 606 50 00
Tel. (+48 22) 606 51 01
Tel. (+48 22) 606 51 36
Fax (+48 22) 606 26 02

ul. Podchorążych 38, 00-463 Warszawa, www.bor.gov.pl, e-mail kancelaria@bor.gov.pl

Warszawa, dnia 16 czerwca 2016 r.

Egz. Nr. 1

GSB.-644.../2016

Pan Stanisław GOGACZ

**PRZEWODNICZĄCY
KOMISJI USTAWODAWCZEJ SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Odpowiadając na pismo nr BPS/KU-034/72 S/22./16 z dnia 16 maja 2016 r., dotyczące potrzeby sporządzenia pisemnej opinii w przedmiocie rozwiązań, przyjętych w sprawozdaniu o projekcie ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw oraz dokonania oceny skutków finansowych wejścia projektu ustawy w życie oceniam, iż przedstawiona propozycja zmierza w kierunku doprecyzowania przepisów, regulujących wydawanie decyzji w sprawach przyznawania świadczeń emerytalnych.

Przyjęty kierunek działań uważam za słuszny ze względu na konieczność doprecyzowania przepisów w zakresie wzruszalności decyzji, która, zgodnie z oceną Trybunału Konstytucyjnego, nie powinna naruszać zasady proporcjonalności i zasady zaufania obywateli do państwa, w tym ograniczać prawa do świadczeń emerytalnych.

Odnosząc się do propozycji zmiany przepisu art. 33 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej i ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 900, z późn. zm.) należy ją uznać za zasadną i zbieżną z zasadami postępowania administracyjnego, określonymi w k. p. a.

Z uwagi na brak danych w zakresie liczby wzruszanych decyzji, jak również wysokości świadczeń, będącej skutkiem ich wzruszenia nie jest możliwe oszacowanie skutku finansowego wejścia zaproponowanych rozwiązań w życie.

Z *opracował* *Andrzej Pawlikowski*

**SZEF
BIURA OCHRONY RZĄDU**

plk Andrzej PAWLIKOWSKI

Wykonano w 2 egz.:

Egz. nr 1 – adresat:

Egz. nr 2 - ad acta

Wykonała :A. Iracka – Grzelczak.

Kw. 34/16

PREZES
NACZELNEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO

Warszawa, dnia 3 lutego 2016 r.

BO-60-2/16

**Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej**

Odpowiadając na pismo z dnia 22 stycznia 2016 r., znak BPS/KU-034/72/10/16, w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 72) - uprzejmie informuję, że do przedstawionego projektu ustawy uwag nie zgłaszam.

p.o. Prezesa
Naczelnego Sądu Administracyjnego
Prezes Izby Finansowej
prof. dr hab. Marek Ziuk-Sadowski

KU 161/16

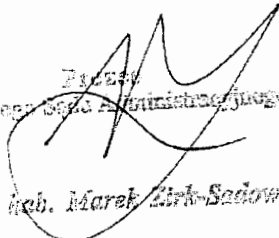
PREZES
NACZELNEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO

Warszawa, dnia 31 maja 2016 r.

BO-60-13/16

**Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej**

Odpowiadając na pismo z dnia 16 maja 2016 r., znak BPS/KU-034/72 S/10./16 w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 72 S) – uprzejmie informuję, że do przedstawionego projektu ustawy uwag nie zgłaszam.

Prezes
Naczelny Sąd Administracyjny
prof. dr hab. Marek Lirk-Sadowski

Km 35/16

Warszawa, dnia 10 lutego 2016 r.

PIERWSZY PREZES
SĄDU NAJWYŻSZEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

BSA III-021 – 13/16

Szanowny Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senat Rzeczypospolitej Polskiej

W odpowiedzi na pismo z dnia 22 stycznia 2016 r., BPS/KU – 034/72/6/16 uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do **senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw.**

Z poważaniem

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'M. Gersdorf'.

prof. dr hab. Małgorzata Gersdorf

Warszawa, dnia 10 lutego 2016 r.

SĄD NAJWYŻSZY
BIURO STUDIÓW i ANALIZ
Pl. Krasieńskich 2/4/6, 00-951 Warszawa

BSA III-021-13/16

U w a g i

do senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i innych ustaw

Projekt ustawy jest efektem zastrzeżeń Trybunału Konstytucyjnego do treści art. 114 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227) zawartych w wyroku z dnia 28 lutego 2012 r. (sygn. K 5/11).

Na gruncie tego przepisu ukształtowała się praktyka umożliwiająca wznowienie postępowania i wzruszenie prawomocnej decyzji także z tego powodu, że organ w sposób odmienny ocenił przedłożone dowody, albo inaczej zakwalifikował te fakty, które wcześniej uznał za potwierdzające nabycie prawa do określonych świadczeń. W efekcie prawomocne decyzje mogły być weryfikowane z urzędu na niekorzyść świadczeniobiorcy w każdym czasie (bezterminowo), nawet wtedy, gdy wadliwość decyzji wynikała z błędu organu rentowego.

Trybunał Konstytucyjny odbierając moc wiążącą przepisowi art. 114 ust. 1a ustawy emerytalnej nie zanegował jednak potrzeby weryfikacji prawomocnych decyzji organów rentowych.

W efekcie przedłożony projekt ustawy zawiera przepisy ustalające na nowo zasady zmiany prawomocnej decyzji, które z jednej strony pozwalają na weryfikację na niekorzyść świadczeniobiorcy, a z drugiej na utrzymanie w obrocie prawnym błędnej decyzji organu rentowego wynikającej wyłącznie z zaniedbań tego organu.

Projekt zmienia treść art. 83a tytułowej ustawy tj. ustawy z dnia 13 grudnia 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121), a także ze

względu na to, że art. 83a nie ma zastosowania do decyzji w sprawach rent i emerytur, zmienia odpowiednie przepisy ustaw:

- 1) ustawę z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników;
- 2) ustawę z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin;
- 3) ustawę z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin;
- 4) ustawę z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Oceniając projekt z punktu widzenia treści merytorycznych, należy uznać, że realizuje on prawidłowo wytyczne Trybunału Konstytucyjnego zawarte w wyroku z dnia 28 lutego 2012 r. (sygn. akt K 5/11). Nie mając do projektu zastrzeżeń natury merytorycznej należy jednak wskazać na pewne uchybienia natury formalnej. I tak:

- 1) W ust. 2 nowej wersji art. 83a należałoby zdanie pierwsze uzupełnić o słowa „w terminie i według zasad określonych w przepisach kodeksu postępowania cywilnego” oraz w zdaniu drugim odesłać już tylko do art. 83 ust. 3 i 5 – 7. Ustęp 2 art. 83 jest bowiem dłuższą wersją ust. 2 art. 83a. Po uzupełnieniu ustępu 2 w art. 83a powyższe odesłanie będzie zbędne;
- 2) Analogiczne zmiany należałoby dokonać w treści art. 114 ustawy emerytalnej, tj.
 - a) Przepis art. 114 ust. 1 powinien kończyć się na słowie „w ust. 4”;
 - b) ust. 2 powinien mieć treść analogiczną do zaproponowanej wyżej treści ust. 2 art. 83a czyli brzmieć: „2. Do decyzji wydanych na podstawie ust. 1 stosuje się odpowiednio przepis art. 83 ust. 2, 3, 5 – 7 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych”;
 - c) ust. 2, 3 i 4 ponumerować jako ust. 3, 4 i 5;
- 3) Przeredagowania wymaga też projektowany przepis art. 44 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz proponowana treść art. 114 ust 4 (5) ustawy emerytalnej.

Literalne brzmienie tych przepisów uzasadnia twierdzenie, że w razie błędu organu rentowego ponowne ustalenie prawa lub wysokości świadczenia może nastąpić w terminie 3 lat od dnia wydania decyzji zarówno wtedy gdy wnosił o to

zainteresowany (a więc ma swoją korzyść), jak i z urzędu (a więc z reguły na niekorzyść świadczeniobiorcy).

Bardziej prawidłowe wydaje się sformułowanie:

„Prawo do świadczeń lub jego wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli wydanie decyzji nastąpiło na skutek błędu organu rentowego. Wydanie decyzji z urzędu pozbawiającej świadczenia albo obniżającej jego wysokość nie może nastąpić po upływie 3 lat od dnia doręczenia decyzji, *przy czym ustalenie takie nie może nastąpić wówczas, jeżeli wiązałoby się z negatywnymi skutkami dla osoby zainteresowanej ze względu na wiek, stan zdrowia lub inne szczególne okoliczności.*”

Należy jednak poddać w wątpliwość uniemożliwienie przywrócenia stanu zgodnego z prawem przed upływem 3 lat. Po pierwsze, prawo ubezpieczenia społecznego generalnie nie przewiduje możliwości stosowania zasad współżycia społecznego. Po drugie przepis stanowiłby „furtkę” dla błędnych decyzji, a po trzecie wiek, stan zdrowia lub inne szczególne okoliczności (ze względu na które dana osoba powinna otrzymywać świadczenia (środki do życia) uzasadniają złożenie wniosku w trybie art. 82 lub 83 ustawy emerytalnej. Projektowany przepis stanowiłby zatem dodatkowy sposób na „wejście” do systemu.

Nadto wydaje się, że 3 – letni okres jest nieco za krótki. Bardziej właściwy byłby okres 5 – letni, zbliżony do okresu przedawnienia. Uzasadnienie 3 – letniego okresu w jakim organ rentowy może dokonać (niekorzystnej) korekty (korzystna nie może być ograniczona) projektodawca uzasadnia 3 – letnim okresem, za jaki może nastąpić wyrównanie świadczenia w razie korzystnej weryfikacji (art. 133 ust. 1 pkt 2 em.), jakkolwiek obie te regulacje nie mają żadnego *iunctim*. Nie jest nim bowiem swego rodzaju „równowaga” skutków po stronie organu rentowego, który po 3 latach „traci wszystko”, czyli musi nadal wypłacać błędnie przyznane świadczenie i świadczeniobiorcy, który wyrównanie straty może otrzymać tylko za 3 lata wstecz od daty złożenia wniosku.

Konieczność ograniczenia okresu wyrównania wynika z alimentacyjnego charakteru świadczeń z funduszy publicznych, co sprzeciwia się ich kumulowaniu. Inne zupełnie uzasadnienie ma konieczność ograniczenia w czasie możliwości pogorszenia sytuacji prawnej świadczeniobiorcy ukształtowanej na skutek błędu organu rentowego. Jest to przepis „dyscyplinujący” działalność organów rentowych, Zbyt krótki przełoży się na uszczerbek w Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Z tego względu bardziej odpowiedni byłby okres 5 lat.

Km 178/16

**PIERWSZY PREZES
SĄDU NAJWYŻSZEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

BSA III-021-202/16

Warszawa, dnia 10 czerwca 2016 r.

**Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
w Senacie Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Przewodniczący,

W odpowiedzi na pismo z dnia 16 maja 2016 r., BPS/KU-034/72 S/6/16 uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do **projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 72 S)**.

Z wyrazami szacunku,

Prof. dr hab. Małgorzata Gersdorf

SĄD NAJWYŻSZY
BIURO STUDIÓW i ANALIZ
Pl. Krasińskich 2/4/6, 00-951 Warszawa

Warszawa, dnia 10 czerwca 2016 r.

BSA III-021-202/16

Uwagi

do projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 72 S)

Opinia dotyczy rozwiązań przyjętych w sprawozdaniu Komisji senackich, zawartych w druku nr 72s. Uwagi Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego do projektu zmian legislacyjnych, wskazanych w druku senackim nr 72 zostały przekazane w piśmie z dnia 10 lutego 2016 r. Z tego powodu uwagi formułowane w przedmiotowych dokumentach należy analizować łącznie.

1) Spójność proponowanych rozwiązań z k.p.a. W pierwotnym projekcie (druk nr 72) przewidziano - w zakresie „wzruszenia decyzji” organu rentowego (przez co należy rozumieć jako wznowienie postępowania czy uchylenie, zmianę oraz stwierdzenie nieważności decyzji) - odesłanie do norm zawartych w k.p.a. (rozdział 12 i 13). Z kolei w ocenianym projekcie zdecydowano się na bezpośrednio uregulowanie problemu w ustawach zabezpieczeniowych (tj. ubezpieczeniowych i zaopatrzeniowych). Z tego powodu przejęto wprawdzie wprost część unormowań zawartych w rozdziale 12 i 13 k.p.a., lecz nie została unormowana możliwość stosowania niewymienionych w projekcie przepisów k.p.a. w postępowaniach objętych nowelizacją, co jest niezbędne w kontekście treści przepisów odsyłających, tj. art. 123 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j.t. Dz.U. z 2015 r., poz. 121 dalej jako ustawa systemowa) oraz art. 124 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t. Dz.U. z 2015 r., poz. 748 dalej nazywana ustawą emerytalną). Nie rozstrzygnięto zatem jednoznacznie, czy wobec uregulowania

ocenianej materii w ustawach ubezpieczeniowych, możliwe jest stosowanie pozostałych regulacji k.p.a. dotyczących interesujących kwestii. Zastosowanie k.p.a. nawet w niewymienionym zakresie wywołuje wątpliwości co do celowości powtórzenia w przepisach ubezpieczeniowych części przepisów k.p.a. (takie rozwiązanie może być mylące dla użytkowników prawa, przeświadczonych o zupełności uregulowań odrębnych). Z drugiej natomiast strony przyjęcie braku możliwości skorzystania z przepisów rozdziału 12 i 13 k.p.a. doprowadziłoby w świetle bezpośredniego uregulowania tej materii w przepisach ubezpieczeniowych (raczej ta możliwość jest objęta zamiarem projektodawców: zob. druk senacki nr 72s, uzasadnienie pkt. 3.2, s. 7) do istotnego pogorszenia sytuacji obywateli np. wobec częściowego przejęcia treści art. 145a k.p.a. (wznowienie postępowania po wyroku Trybunału Konstytucyjnego) czy art. 145 §1 pkt 4 k.p.a. (strona bez własnej winy nie brała udziału w postępowaniu). Należy zatem rozważyć powrót do pierwotnej koncepcji normatywnej, polegającej na odesłaniu do unormowań k.p.a. i wskazaniu w ustawach ubezpieczeniowych jedynie tych przepisów Kodeksu, które modyfikuje się lub pomija w sprawach ubezpieczeniowych.

2) Jednolitość reguł stosowanych w powszechnym ubezpieczeniu społecznym

Problematyka wznowienia postępowania jest obecnie regulowana w art. 83a ustawy systemowej oraz art. 114 ustawy emerytalnej. Przepis ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych odnosi się do wszystkich decyzji poza decyzjami dotyczącymi świadczeń z ubezpieczenia emerytalnego i rentowego, które zostały uregulowane w ustawie emerytalnej. Wskazany dualizm uregulowań może wynikać z faktu, że art. 114 ustawy emerytalnej obowiązuje od dnia wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS (1999 r.), podczas gdy art. 83a dodano do ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych dopiero od początku 2003 r. Projektowana propozycja prowadzi do dalszego różnicowania postępowań, ponieważ zmianami został objęty jedynie art. 114 ustawy emerytalnej. Skutkiem takich rozwiązań będzie odmienne uregulowanie wznowienia postępowania np. w sprawach o świadczenia z ubezpieczenia chorobowego i rentowego. Z kolei w ramach ubezpieczenia wypadkowego zasady będą różne w zależności od rodzaju świadczenia. Należałoby zatem rozważyć ujednoczenie reguł wznowiania postępowań w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, jeżeli takie zróżnicowanie nie jest uzasadnione odrębnościami danego postępowania. W informacji o wspólnym posiedzeniu Komisji

Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Komisji Ustawodawczej z dnia 10 maja 2016 r. uzasadniano przedstawione propozycje wolą dążenia „do tego, aby kwestie uchylania lub zmiany decyzji organu emerytalnego o ustaleniu prawa do zaopatrzenia emerytalnego lub wysokości świadczeń uregulowane były bezpośrednio w ustawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, a nie przez odwołanie do zasad określonych w kodeksie postępowania administracyjnego. Konsekwencją przyjętego rozwiązania jest m.in. rezygnacja z nowelizacji art. 83a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych” (odesłanie do strony internetowej). Wskazana argumentacja nie może stanowić jednak wystarczającego powodu dla rezygnacji z nowelizowania art. 83a ustawy systemowej, ponieważ taki zabieg, wobec znacznej modyfikacji art. 114 ustawy emerytalnej, spowoduje istotne zróżnicowanie w postępowaniach z zakresu ubezpieczeń.

3) Zasady wznowienia postępowania w przypadku rolników. W odniesieniu do ubezpieczenia społecznego rolników odesłano wprost do przepisów emerytalnych (ustawa o emeryturach i rentach z FUS). W kontekście powyższych uwag budzi to wątpliwości, ponieważ treść art. 44 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (j.t. Dz. U. z 2015 r., poz. 704 ze zm.) w znowelizowanym brzmieniu odnosiłaby się wyłącznie do spraw o świadczenia. Wątpliwości dotyczą również wznowienia pozostałych kategorii postępowań prowadzonych przez KRUS zwłaszcza w świetle art. 52 ust. 1 tej ustawy, która w sprawach nieuregulowanych odsyła do przepisów ustawy systemowej. Należałoby zatem rozstrzygnąć, czy częściowe uregulowanie wznowienia postępowania w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników uniemożliwia wznowienie pozostałych postępowań na podstawie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

4) Zasady wznowienia postępowania w przypadku funkcjonariuszy służb mundurowych. W odniesieniu do żołnierzy zawodowych oraz pozostałych funkcjonariuszy zastosowano inną technikę legislacyjną, przy czym nie wyjaśniono, co jest powodem jej zastosowania. Zamiast odpowiedniego stosowania przepisów dotyczących ubezpieczenia emerytalnego i rentowego, zdecydowano się na powtórzenie przepisów art. 114 ustawy emerytalnej w znowelizowanej treści ustawy dotyczącej zaopatrzenia emerytalnego tej grupy zawodowej. Wbrew uzasadnieniu projektu (pkt 3.4) katalogi przesłanek nie są identyczne:

- a) pierwsza spośród przesłanek wznowienia postępowania w systemie zaopatrzeniowym odnosi się do „nowych okoliczności faktycznych” (identyczne sformułowanie zastosowano w k.p.a.), podczas gdy w znowelizowanym art. 114 ustawy emerytalnej mowa jest o „nowych okolicznościach”;
- b) w punkcie 5 przesłanek uruchomienia tej procedury wskazuje się na uchylone, zmienione lub nieważne „orzeczenie”, kiedy w art. 114 ustawy emerytalnej mowa jest o „orzeczeniu sądu”;
- c) w odniesieniu do funkcjonariuszy (pkt 6) decyzja ulega uchyleniu lub zmianie, jeżeli „została wydana z naruszeniem przepisów ustawy, w tym wskutek błędu organu emerytalnego lub na podstawie błędnie wystawionych dokumentów innego organu”. Znowelizowany art. 114 będzie obejmował wyłącznie „błąd organu rentowego”.

Różnice wskazane w dwóch pierwszych punktach będą na tyle nieznaczne, że powinny być zakwalifikowane jako nieistotne, niemniej warto byłoby ujednoclić ich treść. Z kolei trzecia przesłanka uzasadniająca wznowienie postępowania „w każdym przypadku naruszenia przepisów ustawy”, prowadzi do powstania jeszcze szerszego zakresu zastosowania aniżeli wynikający z uznanego za niekonstytucyjny w wyroku K 5/11 przepisu art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

5) Przesłanki wznowienia postępowania. Nie uzasadniono, dlaczego przesłanki wznowienia postępowania mają różnić się od tych stosowanych w k.p.a. Nie jest w szczególności jasne, czy dotychczasowe rozumienie przesłanek „inkorporowanych” do ustaw zabezpieczeniowych, będzie tożsame z dotychczasowym ich postrzeganiem w orzecznictwie i doktrynie prawa administracyjnego. Jednoznacznie należałoby uregulować sytuację, w której „dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe” (przesłanka wznowienia nr 3). Z pewnością przesłanka ta obejmuje sfalszowanie dowodów przez stronę postępowania. Powstaje jednak problem z świadomym wprowadzeniem w błąd organu rentowego (przesłanka nr 4). Przy takiej wykładni pojawia się problem zbiegu przesłanki nr 3 i nr 4. Możliwe jest również utożsamienie „fałszywości” dowodu z wartością logiczną (nieprawdą). Wówczas postępowanie mogłoby zostać wznowione w każdym przypadku (np. kiedy zaświadczenie wystawione przez pracodawcę zawierałoby błąd, co prowadziłoby do „przywrócenia” normy zawartej

uprzednio w zakwestionowanym przez Trybunał art. 114 ust. 1 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

Wysoce wątpliwa jest również przesłanka odnosząca się do zmiany decyzji w przypadku błędu organu rentowego niezawinionego przez świadczeniobiorcę. Uzasadnieniem dla jej wprowadzenia jest „ochrona interesu publicznego stojącego niewątpliwie za prawidłowym dysponowaniem Funduszem Ubezpieczeń Społecznych” (s. 8 uzasadnienia). Należy zauważyć, że niemal każdy błąd każdego organu w decyzji dotyczącej każdej dziedziny prawa administracyjnego pozostaje w sprzeczności z interesem publicznym, a niekiedy wiąże się ze znacznym uszczupleniem zasobów publicznych. Pomimo tego, błąd organu inny niż wynikający ze sfałszowania dowodów (145 § 1 pkt 1 k.p.a.) nie jest wymieniony w art. 145 § 1 k.p.a. Podstawą do wprowadzenia niezawinionego przez stronę błędu organu jako przesłanki wzruszalności mogłoby być wykazanie, że utrzymanie w mocy takiej decyzji wywierałoby negatywne skutki dla pozostałych ubezpieczonych. W polskiej rzeczywistości prawnej takie stwierdzenie nie wykracza jednak poza sferę filozoficzną, ponieważ w ubezpieczeniu społecznym nie są stosowane konstrukcje znane np. w ubezpieczeniach wzajemnych. Potwierdzeniem tego jest treść art. 53 ust. 1 i 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Niezależne od tego, należy mieć również na względzie dotychczasowe zasady nabycia i ustania prawa do świadczeń wynikające wprost z ustawy emerytalnej. Zgodnie z jej art. 100 ust. 1 prawo do świadczeń powstaje z chwilą spełnienia przesłanek jego nabycia. Z kolei prawo do świadczeń ustaje w sytuacji, w której ustanie którykolwiek z warunków wymaganych do uzyskania tego prawa (art. 101 pkt 1 ustawy emerytalnej). Jeżeli zatem do wydania decyzji ustalającej prawo do świadczenia doszło wskutek błędu organu, to świadczeniobiorca realizuje uprawnienie, do którego prawo nigdy nie powstało. Utrzymywanie takiej sytuacji w obrocie prawnym nie wydaje się wskazane, gdyż tego typu konstrukcja kreowałaby nabycie prawa do świadczenia na mocy błędnej decyzji (miałaby ona wówczas charakter prawnokształtujący, a nie deklaratoryjny). Poza tym byłaby ona niezgodna z zasadami współżycia społecznego, gdyż organ rentowy zobowiązany byłby do wypłaty świadczenia, do którego prawo – w rozumieniu art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej - nigdy nie powstało. Stąd projektowana propozycja ograniczenia dopuszczalności wzruszenia takiej decyzji wymaga ponownego rozważenia. O wiele bardziej zasadne byłoby w takiej sytuacji uchylenie wadliwej decyzji, przy

jednoczesnym wszczęciu z urzędu przez organ rentowy postępowania w celu przyznania świadczenia w tzw. specjalnym trybie. W ramach tego postępowania organ rentowy powinien uwzględnić szczególną sytuację wnioskodawcy oraz przesłanki wynikające zarówno z orzecznictwa ETPCz (por. sprawa Moskal), jak i TK (K 5/11). W analizowanym projekcie zasadnie mówi się „o istotnym pogorszeniu sytuacji osobistej lub sytuacji majątkowej osoby zainteresowanej ze względu na jej wiek, stan zdrowia lub inne szczególne okoliczności”, których istnienie w zabezpieczeniu społecznym jest słusznie ograniczane (zob. również uwagi Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego b.r.), ale które mogą (powinny) uzasadniać przyznanie świadczenia w szczególnym trybie.

Nie jest również jasne, czy wobec stwierdzenia w uzasadnieniu, że nowa regulacja jest „wzorowana na art. 145 k.p.a.” (s. 7 uzasadnienia) konsumuje się na jej podstawie jedynie możliwość wznowienia postępowania na podstawie rozdziału 12 k.p.a. czy dotyczy również uchylecia, zmiany oraz stwierdzenia nieważności decyzji (rozdział 13 k.p.a.). W wyroku TK (K 5/11) wskazano, że „przesłanki tej wzruszalności mogą być (...) mniej restrykcyjne niż przesłanki określone w kodeksie postępowania administracyjnego”. Zaproponowane w projekcie odmienności wydają się zmierzać w kierunku przeciwnym do sugerowanego. Spójność, zupełność i rozłączność przesłanek jest wartością ze względu na konieczność wskazania podstawy prawnej wznowienia postępowania, jak również z uwagi na ograniczony zakres zastosowania proponowanego ustępu 1g.

6) Uregulowanie sytuacji obywatela, którego świadczenie zostało odebrane wskutek wznowienia postępowania. W powoływanym wyżej rozstrzygnięciu TK zauważono, że okres pobierania odebranego świadczenia emerytalnego nie jest ani okresem składkowym, ani okresem nieskładkowym, co może stanowić przeszkodę w nabyciu prawa do innych świadczeń. W projektowanym akcie prawnym nie przewidziano żadnych regulacji chroniących takie osoby, chociaż w niektórych przypadkach ubezpieczony może znaleźć się bez swojej winy w bardzo niekorzystnej sytuacji. Jednym z warunków nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy jest wymóg legitymowania się przez ubezpieczonego, który ukończył 30 lat, pięcioletnim stażem (okresy składkowe i nieskładkowe) w ciągu ostatnich 10 lat (art. 58 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS – warunek „gęstości” stażu). Zgodnie z tym samym przepisem, wobec osób, które przez wiele

lat pobierały rentę i starają się o ponowne ustalenie prawa do tego świadczenia, okres pobierania renty (z tytułu niezdolności do pracy, szkoleniowej, rodzinnej) jest pomijany w dziesięcioletnim przedziale brany pod uwagę przy obliczaniu przedmiotowego warunku. Wskazana regulacja nie będzie miała zastosowania do osoby, której świadczenie zostało odebrane wskutek wznowienia postępowania. Wówczas okres pobierania świadczenia będzie traktowany jako nieistniejący i może spowodować pominięcie („wypchnięcie”) okresów zaliczanych wcześniej do stażu. Warto rozważyć uwzględnienie w treści art. 58 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS okresu pobierania również takiego świadczenia, co sprawi, że sytuacja takiej osoby nie ulegnie istotnemu i niekiedy nieuzasadnionemu pogorszeniu.

KU 37/16

Warszawa, dnia 11 lutego 2016 r.

991100/0230-6/2016/SK
UNP: 2016-00040740

Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Stanisław Gogacz

Uprzejmie informuję Pana Przewodniczącego, że do *projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw* (druk senacki nr 72), wskazanego w piśmie z dnia 22 stycznia br., znak: BPS/KU – 034/72/2/16, zgłaszam następujące uwagi.

I. Do art. 1 projektu.

1. W projekcie zmian do art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o sus”, wprowadzono pojęcie „wzruszenia decyzji”. Wprowadzenie terminu „wzruszenia decyzji” rodzić może szereg rozbieżności interpretacyjnych, w szczególności, że projekt odsyła do zasad „wzruszenia” określonych w przepisach k.p.a., które wprost nie określają zakresu pojęciowego tego terminu. Jest to termin używany często w doktrynie i orzecznictwie, jednak nie zdefiniowany ustawowo w przepisach k.p.a. Biorąc pod uwagę powyższe proponuję art. 83a ust. 1 ustawy o sus nadać następujące brzmienie:

„1. Decyzja ostateczna Zakładu, od której nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, może zostać przez Zakład uchylona, zmieniona lub unieważniona, na zasadach określonych w rozdziale 12 i 13 Kodeksu postępowania administracyjnego, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu.”.

Analogiczną zmianę należy wprowadzić w zdaniu wprowadzającym w art. 83a ust. 3, poprzez zastąpienie wyrazów „wzruszenia decyzji ostatecznej” wyrazami „uchylenia,

zmiany lub unieważnienia decyzji, na zasadach określonych w rozdziale 12 i 13 Kodeksu postępowania administracyjnego”.

2. Na tle projektowanego art. 83a ust. 3 pkt 2 powstała wątpliwość czy wprowadzone rozwiązanie nie spowoduje rozbieżności interpretacyjnych. Przedmiotowy przepis wprowadza regułę, zgodnie z którą gdy istnieje podstawa wzruszenia decyzji a sprawa została rozstrzygnięta orzeczeniem sądu, Zakład występuje do właściwego sądu ze skargą o wznowienie postępowania na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego, jeżeli prawo nie istnieje lub zobowiązanie jest wyższe niż określone w decyzji. Powoduje to sytuację, w której „podstawy wzruszenia decyzji” - przez co należy rozumieć m.in. podstawy do wznowienia postępowania, czyli przesłanki z art. 145 – 145a kpa, czy też podstawy do stwierdzenia nieważności decyzji, czyli przesłanki z art. 156 kpa – stałyby się podstawą do wniesienia skargi o wznowienie postępowania przed sądem powszechnym. Tymczasem przesłanki uzasadniające wznowienie postępowania przed sądem zostały wymienione w art. 401-403 kpc i nie są one tożsame z „podstawami wzruszenia decyzji”.

Zachowanie proponowanego brzmienia wprowadzałoby nowe, poza kpc, przesłanki do wznowienia postępowania przed sądem, co może prowadzić do kolizji z przepisami kpc.

Do art. 5.

Analiza uregulowań zawartych w projekcie, wprowadzających zmiany w ustawie z dnia 17 grudnia 1998r r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zwanej dalej „ustawą emerytalną”, a także praktyka wynikająca z dotychczasowej realizacji art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej prowadzi do wniosku, że konieczne jest pozostawienie w ustawie emerytalnej przepisów szczegółowo regulujących omawianą materię. Przepisy te powinny jednak być odpowiednio znowelizowane w kierunku uwzględniającym zalecenia wynikające z w/wym. wyroku Trybunału.

W związku z powyższym zgłaszam propozycję nadania następującego brzmienia art. 114 ustawy emerytalnej:

„Art. 114. 1. W sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyla decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli:

- 1) po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość;
 - 2) decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie sądu, które zostało następnie uchylone, zmienione albo stwierdzono jego nieważność;
 - 3) przyznanie świadczeń lub obliczenie ich wysokości nastąpiło na skutek błędu organu rentowego.
2. O wszczęciu postępowania z urzędu w sprawie uchylecia decyzji, o której mowa w ust. 1, organ rentowy zawiadamia niezwłocznie osobę zainteresowaną.
3. Uchylenie decyzji, o której mowa w ust. 1, nie może nastąpić:
- 1) z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 1 i 2 - jeżeli od dnia wydania decyzji upłynęło 5 lat, a w przypadku, gdy świadczenia lub ich wysokość zostały ustalone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę uprawnioną do świadczenia – 10 lat;
 - 2) z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 3 - jeżeli od dnia wydania decyzji upłynęły 3 lata.
4. Przepisu ust. 3 nie stosuje się, jeżeli:
- 1) w wyniku uchylecia decyzji z przyczyn określonych w ust. 1, osoba zainteresowana nabędzie prawo do świadczenia lub świadczenia w wyższej wysokości, z uwzględnieniem art. 133 ust. 1 pkt 2;
 - 2) uchyleciu podlega decyzja o ustaleniu kapitału początkowego, który nie został uwzględniony do obliczenia wysokości emerytury ustalonej prawomocną decyzją.
5. Organ rentowy może odstąpić od uchylecia decyzji, z wyłączeniem decyzji, o której mowa w ust. 4 pkt 2, z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 3, jeżeli z uwagi na stan zdrowia, wiek lub inne szczególne okoliczności, odmowa prawa do świadczeń lub obniżenia ich wysokości wiązałaby się dla zainteresowanego z istotnymi, negatywnymi skutkami.
6. W przypadku, gdy istnieje podstawa do uchylecia prawomocnej decyzji, a sprawa została rozstrzygnięta orzeczeniem organu odwoławczego, organ rentowy:
- 1) uchyla i wydaje nową decyzję, w której ustala prawo do świadczeń lub podwyższa ich wysokość;

- 2) *występuje do organu odwoławczego ze skargą o wznowienie postępowania na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego, jeżeli prawo do świadczeń nie istnieje lub świadczenia przysługują w niższej wysokości;*
- 3) *wstrzymuje wypłatę świadczeń w całości lub w części, jeżeli emeryt lub rencista korzystał ze świadczeń na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego.”.*

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że propozycja wyrażona w art. 114 ust. 6 pkt 2 ustawy emerytalnej zawiera rozwiązanie analogiczne do projektowanego art. 83a ust. 3 pkt 2 ustawy o sus. W przypadku uwzględnienia uwagi wyrażonej w pkt I.2 i dokonania zmiany brzmienia art. 83a ust. 3 pkt 2 ustawy o sus analogiczna zmiana będzie niezbędna w proponowanym art. 114 ust. 6 pkt 2 ustawy emerytalnej.

Ponadto – z uwagi na przedstawioną propozycję nowego art. 114 – proponuje się skreślenie regulacji wynikającej z art. 5 pkt 2 projektu i pozostawienie dotychczasowego brzmienia art. 175 ust. 4 ustawy emerytalnej.

II. Skutki finansowe

Z uwagi na to, że skutek nowelizacji, zakazem weryfikacji zostaną objęte świadczenia emerytalne i rentowe, w których:

- 1) od daty doręczenia decyzji ustalającej prawo/wysokość świadczenia do daty ujawnienia nowych okoliczności lub dowodów, uzasadniających stwierdzenie braku prawa do świadczenia lub obniżenia jego wysokości, upłynął okres 5 lat,
- 2) od daty doręczenia decyzji ustalającej prawo/wysokość świadczenia do daty stwierdzenia błędu organu rentowego, skutkującego ustaleniem prawa do świadczenia lub zawyżeniem jego wysokości, upłynął okres 3 lat lub krótszy, jeśli są spełnione przesłanki do zastosowania zasady „proporcjonalności” oraz
- 3) od daty doręczenia decyzji ustalającej prawo/wysokość świadczenia do daty stwierdzenia, że decyzja została wydana na podstawie fałszywych dowodów, minęło 10 lat,

skutki finansowe dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych mogą być co najwyżej związane z brakiem możliwości wycofania z obrotu prawnego wadliwych decyzji. Skutki finansowe będą uzależnione od tego, ile takich spraw zostanie ujawnionych i w jakiej wysokości. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie dysponuje danymi, które pozwoliłyby na oszacowanie skutków finansowych. Tym niemniej wydaje się, że nie będą one znaczące w skali wydatków FUS.

Art. 1 senackiego projektu ustawy zmieniający art. 83a ustawy o sus będzie miał również wpływ na wzruszanie decyzji dotyczących świadczeń krótkoterminowych wypłacanych przez Zakład. Okres wypłacania tych świadczeń jest z zasady krótki i w związku z tym przypadki, o których mowa w nowelizacji, są nieliczne. Ze względu na małą skalę zjawiska w odniesieniu do świadczeń krótkoterminowych, nie jest prowadzona systemowa, szczegółowa analityka spraw w tym zakresie.

Elzbieta Lopacińska
p. o. PREZES
ZAKŁADU UBEZPIECZEN SPOŁECZNYCH
Elzbieta Lopacińska

Warszawa, dnia 10 maja 2016 r.

992700/610/28/2016-SEG-0230/ES

Pan Senator
Stanisław Gogacz
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Senatorze

Odpowiadając na wystąpienie Biura Legislacyjnego Kancelarii Senatu RP z dnia 5 maja 2016 r., w sprawie przekazania danych statystycznych dot. decyzji wydawanych z zastosowaniem art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach Z FUS, uprzejmie informuję, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie prowadzi statystyk uwzględniających systematykę wskazaną w wystąpieniu (podział wg decyzji wydawanych na wnioski lub z urzędu oraz termin wznowienia postępowania do 3 lat czy 3-5 lat, czy też wartość świadczeń wypłaconych w okresie 1 roku.).

Ustosunkowując się do powyższego wystąpienia, Zakład Ubezpieczeń Społecznych przekazuje dane dot. realizacji art. 114 wym. wyżej ustawy za lata 2012 - 2015, a więc za okres, w którym art. 114 obowiązuje w brzmieniu uwzględniającym wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r., sygn. K 5/11.

W oparciu o wytyczne Członka Zarządu Zakładu Nr 27 z dnia 24 maja 2012 r. dotyczące realizacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego, weryfikacji podlegają wyłącznie te sprawy, w których - po uprawomocnieniu decyzji - zostały przedłożone nowe dowody lub przed upływem 5 lat ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji.

Z danych uzyskanych z 51 jednostek organizacyjnych ZUS wykonujących funkcje organu rentowego (43 Oddziały i 8 jednostek realizujących umowy międzynarodowe) za lata 2012 - 2015 wynika, że liczba spraw, w których organy rentowe wznowiły postępowanie w oparciu o art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej, wynosi: 101 spraw, w których dokonano weryfikacji prawa do świadczeń i 739 spraw, w których dokonano weryfikacji wysokości świadczeń.

l.p.	rok	Liczba zweryfikowanych świadczeń	
		w zakresie prawa	w zakresie wysokości
1	2012	27	113
2	2013	21	141
3	2014	33	166
4	2015	20	319
RAZEM		101	739

Średnia roczna liczba tych spraw wynosi:

- 25 w przypadku stwierdzenia braku prawa do świadczenia,
- 185 w przypadku ustalenia w prawidłowej wysokości wcześniej zawyżonego świadczenia.

W stosunku do ogółu świadczeń przysługujących w tych latach (średnio ok. 7 830 000 rocznie) wartości te stanowią milionowy ułamek procenta.

W zakresie dotyczącym realizacji art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej, w oddziałach ZUS odnotowywane są także sprawy nie podlegające weryfikacji ze względu na:

- upływ 5 lat od wydania decyzji w sprawie świadczenia, jeśli stwierdzono ujawnienie okoliczności istniejących przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość,
- zastosowanie zasady proporcjonalności.

Zastosowanie powyższych zasad jest wynikiem wskazówek zawartych w uzasadnieniu wym. wyroku Trybunału Konstytucyjnego, dotyczących realizacji art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej.

W latach 2012-2015 odstąpiono od weryfikacji prawa do świadczeń przyznanych 32 osobom oraz nie obniżono wysokości świadczeń 658 osobom.

l.p.	rok	Liczba spraw, w których odstąpiono od weryfikacji prawa do świadczeń oraz nie obniżono wysokości świadczeń	
		prawo	wysokość
1	2012	7	114
2	2013	7	199
3	2014	8	195
4	2015	10	150
RAZEM		32	658

Średnia roczna liczba spraw, w których odstąpiono od weryfikacji prawa do świadczeń oraz nie obniżono wysokości świadczeń wynosi:

- 8 w przypadku zachowania prawa do świadczenia,
- 172 w przypadku dalszej wypłaty świadczenia w zawyżonej wysokości.

W stosunku do ogółu świadczeń przysługujących w tych latach (średnio ok. 7 830 000 rocznie) wartości te stanowią milionowy ułamek procenta.

Najczęstsze przypadki, w których dochodzi do przedłożenia nowych dowodów lub ujawnienia okoliczności istniejącej przed wydaniem decyzji, dotyczą:

- zawyżenia okresów składkowych, uwzględnionych przy ustalaniu prawa do świadczenia lub jego wysokości (np. pracodawca nie wykazał w świadectwie pracy okresów urlopu bezpłatnego, a po uprawomocnieniu się decyzji wpływa wniosek zainteresowanego o przeliczenie świadczenia, gdzie w zaświadczeniu ZUS Rp -7 pracodawca wykazuje okresy tego urlopu);
- zawyżenia podstawy wymiaru (np. gdy pracodawca w kolejnym zaświadczeniu ZUS Rp-7 wykazuje – za ten sam okres – inną wysokość wynagrodzenia uzyskanego przez osobę zainteresowaną).

Dodatkowo uprzejmie informuję, że w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych prowadzony jest także rejestr spraw, które nie podlegają weryfikacji z uwagi na utratę – na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r., sygn. K 5/11 – mocy prawnej art. 114 ust. 1a ustawy emerytalnej (ponowna ocena tych samych dowodów).

Średnia roczna liczba takich wynosi:

- 18 spraw, w których zachowano prawo do świadczenia,
- 1349 spraw, w których nie została obniżona wysokość świadczenia.

2 powołaniem
O dudu

Gertruda Uścińska

Warszawa, dnia 9 czerwca 2016 r.

991100/0230-57/2016/SK
UNP: 2016-00137870

Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Sen. Pan.

Uprzejmie informuję Pana Przewodniczącego, że do *sprawozdania o projekcie ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw* (druk senacki nr 72 S), wskazanego w piśmie z dnia 16 maja br., znak: BPS/KU – 034/72 S/2./16, nie zgłaszam uwag.

Jednocześnie w pełni podzielam stanowisko odnośnie przedmiotowego sprawozdania, przedstawione przez Pana Marcina Zielenieckiego – Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, w piśmie z dnia 8 czerwca 2016r., w którym Pan Minister wyraża pozytywną opinię co do całości przyjętych rozwiązań, zwracając jednak uwagę na konieczność doprecyzowania projektowanego art. 114 ust. 1g ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przedstawia propozycję treści tego przepisu.

Członek Zarządu

Marcin Wojewódka
Marcin Wojewódka

Warszawa, dnia 1 lutego 2016 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER FINANSÓW

PW6.054.1.2016

Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senat
Rzeczypospolitej Polskiej

Stanisław Gogacz Przewodniczący

W odpowiedzi na pismo z dnia 22 stycznia br. (Nr BPS/KU-034/72/25/16) w sprawie podjęcia prac nad inicjatywą ustawodawczą w zakresie projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 72), przedstawiam poniższe stanowisko.

Zmiany zawarte w senackim projekcie ustawy uwzględniają treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r. (sygn. akt K 5/11), który orzekł, iż art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest niezgodny z zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 oraz z art. 67 ust. 1 Konstytucji RP.

Trudno jest jednoznacznie ocenić ewentualne skutki finansowe dla budżetu państwa wprowadzenia przedmiotowego projektu ustawy. Trzeba jednak wskazać, że finansowanie świadczeń emerytalno-rentowych w ramach systemu powszechnego i rolniczego odbywa się poprzez państwowe fundusze celowe, głównie Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (FUS) i Fundusz Emerytalno-Rentowy (FER) KRUS oraz bezpośrednio z budżetu państwa w przypadku zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych oraz funkcjonariuszy służb mundurowych w ramach części budżetowych Sprawiedliwość, Obrona narodowa i Sprawy wewnętrzne.

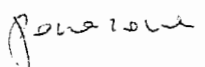
Zarówno Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, jak i Fundusz Emerytalno-Rentowy KRUS są funduszami deficytowymi i w celu terminowych i pełnych wypłat świadczeń przysługujących z ubezpieczeń społecznych corocznie finansowane są ze środków dotacji z budżetu państwa, w kwotach ustalonych w ustawach budżetowych na kolejne lata. A zatem pomimo stwierdzenia

zawartego w uzasadnieniu do projektu, że proponowane regulacje nie powodują bezpośrednich skutków finansowych dla budżetu państwa, nie można wykluczyć zmniejszenia zasobów finansowych FUS i FER i konieczność przeznaczenia dodatkowych środków z budżetu państwa na finansowanie świadczeń.

Z treści uzasadnienia projektowanej ustawy wynika, iż uszczuplenie środków finansowych może być spowodowane błędnymi decyzjami organów emerytalno-rentowych, które po uzyskaniu przymiotu prawomocności nie będą mogły być wyeliminowane z obrotu prawnego.

Resort nie posiada danych o liczbie takich decyzji. Można oczekiwać, iż takie szacunki skutków finansowych wynikające z wydania błędnych decyzji mogłyby zostać sporządzone przez właściwe organy emerytalno-rentowe.

2

Z upoważnienia Ministra Finansów
PODSEKRETAŹ STANU

Leszek Skiba

KU 169/16

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER FINANSÓW

Warszawa, dnia 7 czerwca 2016 r.

PW6.054.6.2016

Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Przewodniczący

W odpowiedzi na pismo z dnia 16 maja br. (Nr BPS/KU-034/72 S/25/16) w sprawie sporządzenia pisemnej opinii w przedmiocie rozwiązań przyjętych w sprawozdaniu o projekcie ustawy oraz oceny skutków finansowych zmian zawartych w projekcie ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 72 S), przedstawiam poniższe stanowisko.

Nie wnoszę uwag do projektowanych zmian zawartych w sprawozdaniu.

Jednocześnie odnośnie do ewentualnych skutków finansowych projektowanej ustawy informuję, że resort finansów nie dysponuje danymi, które pozwoliłyby na oszacowanie tych skutków.

Leszek Skiba

Z upoważnienia Ministra Finansów
PODSEKRETARZ STANU

Leszek Skiba

Finansów

KoU 3A/16

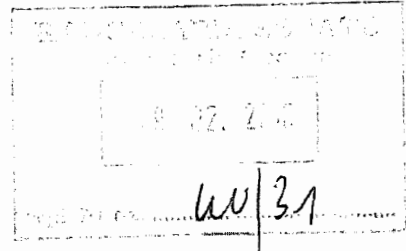

RZECZPOSPOLITA POLSKA
p.o. SZEF CENTRALNEGO
BIURA ANTYKORUPCYJNEGO

Ernest Bejda

P-417/16/W

Warszawa, 5 lutego 2016 r.

**Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej**

Pan Stanisław Gogacz

Przewodniczący Komisji Ustawodawczej

Odpowiadając na pismo z 22 stycznia br., sygn. BPS/KU-034/72/20/16, uprzejmie informuję, że nie wnoszę uwag do przedłożonego aktu.

Odnosnie do skutków finansowych projektowanej regulacji wyjaśniam, że proponowane rozwiązania nie będą wywierały skutków finansowych dla budżetu CBA.

Ernest Bejda

p.o. Szef
Centralnego Biura Antykorupcyjnego
Ernest Bejda

ku 158/16

RZECZPOSPOLITA POLSKA
SZEFE CENTRALNEGO
BIURA ANTYKORUPCYJNEGO

Ernest Bejda

P-16/19/16/W

Warszawa, 30 maja 2016 r.

**Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej**

Pan Stanisław Gogacz

Szanowny Panie Przewodniczący

Odpowiadając na pismo z 16 bm., sygn. BPS/KU-034/72 S/20/16, uprzejmie informuję, że nie wnoszę uwag do przedłożonego aktu.

Odnosząc się do skutków finansowych projektowanej regulacji wyjaśniam, że proponowane rozwiązania nie będą wywierały skutków finansowych dla budżetu CBA.

Ernest Bejda
SzeF
Centralnego Biura Antykorupcyjnego
Ernest Bejda

MINISTERSTWO
RODZINY, PRACY I POLITYKI
SPOŁECZNEJ

Warszawa, 13 lutego 2016 r.

Marcin Zieleniecki

Podsekretarz Stanu

DUS.I.02200.2.2016.CG

Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej

Szanowny Panie Przewodniczący,

W odpowiedzi na pismo Pana Przewodniczącego z dnia 22 stycznia br. w sprawie opinii *do senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 72)*, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw ma na celu uregulowanie zasad weryfikacji prawomocnych decyzji w przedmiocie świadczeń emerytalno-rentowych. Jest on wiernym powtórzeniem senackiej inicjatywy ustawodawczej poprzedniej kadencji. Projektowi temu nadano w Sejmie nr druku 1187 (jego pierwsze czytanie odbyło się w dniu 10 lipca 2013 r. na wspólnym posiedzeniu Komisji Polityki Społecznej i Rodziny oraz Komisji Spraw Wewnętrznych, po czym prace były kontynuowane w podkomisji nadzwyczajnej).

Wzruszalność decyzji w przedmiocie świadczeń emerytalno-rentowych została uregulowana w ustawach z zakresu ubezpieczeń społecznych w sposób szczególny wobec ogólnych zasad wzruszalności decyzji administracyjnych ujętych w kodeksie postępowania administracyjnego. Konieczność nowelizacji tych przepisów jest następstwem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r., sygn. akt 5/11, w którym Trybunał stwierdził, iż art. 114 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748 z późn. zm.) jest niezgodny

z zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 oraz z art. 67 ust. 1 Konstytucji RP.

Uchylony, na skutek wejścia w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego, przepis pozwalał, przez odesłanie do art. 114 ust. 1 tej ustawy, na wznowienie postępowania przed organem rentowym i wzruszenie prawomocnej decyzji, przyznającej prawo do emerytury bądź renty. Z treści art. 114 ust. 1 wynika bowiem, że prawo do świadczeń lub ich wysokość ulegają ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej albo z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub zostaną ujawnione okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, mające wpływ na samo prawo do świadczeń, bądź na ich wysokość. Mając na uwadze standardy demokratycznego państwa prawa, wynikające z art. 2 Konstytucji, Trybunał Konstytucyjny zwrócił szczególną uwagę na fakt, że uchylony przepis dopuszczał możliwość nieograniczonej rekwalfikacji dowodów, które stanowiły podstawę wydania pierwotnej decyzji, potwierdzającej nabycie prawa. Oznaczało to, że prawomocna decyzja mogła być weryfikowana z urzędu na niekorzyść świadczeniobiorcy w każdym czasie (bezterminowo), nawet wówczas, gdy wadliwość decyzji wynikała z błędu organu rentowego. Orzekając zaś o niezgodności tego przepisu z art. 67 ust. 1 Konstytucji, Trybunał Konstytucyjny jednoznacznie wskazał, że ponowne ustalenie prawa do świadczeń musi być uzasadnione wyjątkowymi okolicznościami, tak aby została zachowana równowaga pomiędzy uzasadnionym interesem jednostki a interesem publicznym.

Podkreślić należy, iż w uzasadnieniu ww. wyroku nie zakwestionowano zasadności uprawnienia organu rentowego do weryfikacji decyzji bezzasadnie ustalającej prawo do świadczenia lub błędnie ustalającej jego wysokość. Wskazano w nim jednak na standardy konstytucyjne, które kierunkowo posłużyły projektodawcy do przygotowania zmiany odpowiednich przepisów. Trybunał podkreślił bowiem, że niezbędne jest ustanowienie odpowiedniej granicy, poza którą niedopuszczalne byłoby wzruszenie decyzji, a trwałość decyzji organów władzy publicznej nie byłaby pozorna. Ponadto wskazał, że konieczność wyważania interesów jednostki i interesu publicznego zobowiązuje ustawodawcę do wskazywania czytelnych przesłanek wzruszania decyzji, które uniemożliwią arbitralne, niczym nieograniczone działania władzy publicznej.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej podziela stanowisko zaprezentowane w uzasadnieniu do wyroku Trybunału Konstytucyjnego, co w konsekwencji skutkuje również pozytywną ogólną oceną propozycji ujętych w opiniowanym senackim projekcie ustawy, które zmierzają do uregulowania przepisów dotyczących zasad wzruszalności decyzji emerytalno-rentowych, zgodnie z obowiązującymi wzorcami konstytucyjnymi. Należy

jednakże przy tym wspomnieć, aby mieć pełny obraz sytuacji w zakresie potrzeby ingerencji ustawodawczej w związku z orzeczeniem o niekonstytucyjności art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, o konkluzji wynikającej z *Analizy wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r., sygn. akt 6/1*, dokonanej przez Departament Prawny i Orzecznictwa Rządowego Centrum Legislacji w dniu 24 kwietnia 2012 r. Z analizy tej wynika mianowicie, że – w związku z eliminacją z obrotu prawnego art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz faktem, iż ustęp 1 art. 114 jasno określa zasady wzruszenia prawomocnych decyzji – nie ma potrzeby podjęcia prac legislacyjnych mających na celu wykonanie ww. wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

W projektowanej ustawie nadaje się nowe brzmienie przepisom art. 83a ust. 1–3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121, z późn. zm.), art. 44 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2015 r. poz. 704, z późn. zm.), art. 32 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 330, z późn. zm.), art. 33 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 900, z późn. zm.) i art. 114 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Dodatkowo projekt zakłada dodanie art. 36a w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz dwóch nowych jednostek redakcyjnych w art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (ust. 3 i 4), a poza tym uwzględnia konsekwencje dokonywanych zmian na gruncie art. 175 ust. 4 tej ustawy.

Proponowana w senackim projekcie ustawy zmiana dotychczasowego brzmienia art. 83a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 114 o emeryturach i rentach z FUS, a także dodanego do ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników art. 36a zakłada, że zasady wzruszalności decyzji organu rentowego oraz procedur, w których może ona nastąpić, ma zostać poddana regulacji określonej w przepisach kodeksu postępowania administracyjnego. Nie chodzi tylko o tryby nadzwyczajne, w których może dojść m.in. do uchylania czy też zmiany ostatecznej decyzji, lecz również o tryb wznowienia postępowania. Odnośnie do spraw zakończonych prawomocnymi orzeczeniami sądów projektodawca utrzymał zasadę dającą możliwość organowi rentowemu wydania decyzji „korygującej” stan ustalony na mocy rozstrzygnięcia sądu pod warunkiem, iż nowa decyzja będzie korzystna dla zainteresowanego. Wystąpienie podstaw do zmiany orzeczenia sądu w sposób niekorzystny

dla zainteresowanego ma stanowić natomiast przesłankę do wniesienia przez organ rentowy skargi o wznowienie postępowania.

Ponadto projektodawca wprowadził dwie istotne zmiany w treści art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Pierwsza z nich dotyczy nałożenia na organ rentowy obowiązku wydawania decyzji w przypadku, gdy przepisy kodeksu postępowania administracyjnego przewidują wydanie postanowienia kończącego postępowanie w sprawie. Ma ona na celu zapewnienie stronie możliwości złożenia odwołania do sądu, który to będzie mógł skontrolować prawidłowość danego rozstrzygnięcia. Natomiast druga zmiana ogranicza czasowo (do 3 lat) możliwość ponownego rozstrzygnięcia sprawy załatwionej w sposób nieprawidłowy na skutek błędu organu rentowego. Ostatnią z wyżej wskazanych zmian projektodawca wprowadził także przez zmianę treści art. 44 ust. 2 do ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

W projekcie zaproponowano także nadanie nowego brzmienia art. 32 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz art. 33 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy. Przepisy te, nawiązując do rozwiązań ujętych w kodeksie postępowania administracyjnego, zawierają wyliczenie przesłanek powodujących uchylenie z urzędu decyzji organu emerytalnego, a także terminy oraz formę, w jakich to uchylenie może nastąpić. Przewidziano także szczególną regulację, która przewiduje, że w wypadku, gdy zasadne jest wzruszenie decyzji z przyczyn, które nie zostały zawinione przez zainteresowanego, a które miałyby być dla niego wyjątkowo dotkliwe, zwłaszcza z powodu wieku tej osoby, jej stanu zdrowia lub „innych szczególnych okoliczności”, organ emerytalny uchyli decyzję, a po jej uprawomocnieniu wystąpi do właściwego organu o przyznanie stosownych świadczeń „w drodze wyjątku”.

W ocenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw generalnie zmierza do wykonania wskazań zawartych w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r. w zakresie realizacji postulatów wynikających z art. 2 Konstytucji, w szczególności wywodzonej z niego zasady zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa. Uznać należy, że zaproponowane w projekcie rozwiązania ograniczają możliwość ingerencji organu rentowego w ustalone prawomocną decyzją uprawnienia strony, pozostawiając jednocześnie temu organowi prawo do oceny prawidłowości ustaleń zawartych w tych decyzjach, a także ewentualnie ponowne rozpoznanie prawomocnie rozstrzygniętej sprawy.

Ponadto, regulacja zaproponowana w projekcie ma jednocześnie ten walor, że najdalej idące ograniczenia w zakresie możliwości weryfikowania z urzędu prawomocnych decyzji organu rentowego przewiduje w sytuacji, gdy decyzja ma zostać zmieniona na niekorzyść świadczeniobiorcy, a jej wadliwość wynika z błędu tego organu.

Resort rodziny, pracy i polityki społecznej, zgodnie z wytycznymi zawartymi w ww. wyroku Trybunału Konstytucyjnego, proponuje jednak doprecyzować przesłanki wzruszenia prawomocnej decyzji ustalającej ponownie prawo do świadczeń lub ich wysokość jeżeli wydanie decyzji w sprawie świadczenia nastąpiło na skutek błędu organu rentowego. Propozycje zawarte w art. 2 projektu w zakresie dotyczącym art. 44 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w art. 5 projektu w zakresie dotyczącym art. 114 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w art. 3 projektu w zakresie dotyczącym art. 32 ust. 8 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz art. 4 projektu w zakresie dotyczącym art. 33 ust. 8 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy zawierające warunki wzruszalności decyzji takie jak „wiek, stan zdrowia lub inne szczególne okoliczności” nie spełniają bowiem kryterium precyzyjności.

Wydaje się wobec tego (aby spełnić ten postulat precyzyjności), że projektowany ustęp 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS powinien brzmieć w sposób następujący:

„ 4. Prawo do świadczenia lub jego wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu w terminie 3 lat od dnia doręczenia decyzji, jeżeli wydanie decyzji w sprawie świadczenia nastąpiło na skutek błędu organu rentowego, przy czym ustalenie takie nie może nastąpić wówczas, **jeżeli istotnie pogorszałoby sytuację osobistą lub materialną osoby zainteresowanej.**”

W konsekwencji tożsame brzmienie powinny również uzyskać odpowiednie jednostki redakcyjne pozostałych ww. ustaw, które podlegają zmianom w projekcie.

Podsumowując ocenę projektu, uznać należy, że proponowane zmiany wprowadzają korzystniejszy dla osób ubezpieczonych w powszechnym systemie ubezpieczenia społecznego sposób wzruszania prawomocnych decyzji organów rentowych oraz wyroków sądów powszechnych w sprawach z zakresu ubezpieczenia społecznego. Wydaje się jednak, że projekt wymaga poprawy pod względem legislacyjnym. Przede wszystkim należałoby – z uwagi na fakt, że kluczową regulacją w projekcie jest ta, która odnosi się wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r., który odnosił się do art. 114 o emeryturach i rentach z FUS – nadać nowe brzmienie tytułowi projektu. Dlatego też

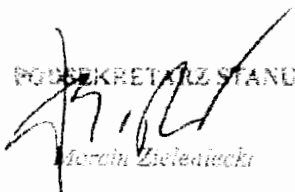
proponujemy, aby tytuł ten uzyskał następujące brzmienie: „Projekt ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw”. Ponadto należałoby się zastanowić nad możliwością wyeliminowania posługiwania się w projekcie niespójną terminologią z przepisami Kodeksu postępowania administracyjnego w zakresie pojęć „wzruszenie decyzji” oraz „prawomocna decyzja”.

Przechodząc z kolei do oceny skutków projektu należy wskazać, że proponowane zmiany legislacyjne doprowadzą do nieznacznego ograniczenia wpływu spraw sądowych do sądów rozpatrujących sprawy z zakresu ubezpieczenia społecznego, ponieważ tryb i warunki wniesienia skargi o wzruszenie postępowania sądowego na wniosek organu rentowego są bardziej restrykcyjne (projektowany art. 114 ust. 2 odsyła do przepisów kodeksu postępowania cywilnego dotyczących wznowienia postępowania), aniżeli warunki wystąpienia przez organ rentowy do sądu ubezpieczeń społecznych z wnioskiem o wznowienie postępowania, wynikające z obecnie obowiązującego art. 114 ust. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Projektowana ustawa nie powinna zatem powodować bezpośrednich skutków finansowych dla budżetu państwa. Trudne są jednak do oszacowania skutki finansowe zarówno po stronie FUS, jak i po stronie ubezpieczenia rolników indywidualnych czy też zaopatrzenia tzw. służb mundurowych, gdyż skutki te będą związane z błędnymi decyzjami organów rentowych, a więc z nieprawidłowościami zaistniałymi w procesie ustalania uprawnień do świadczeń, a w przypadku ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych – zobowiązań.

Mając na uwadze powyższe, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pozytywnie opiniuje senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk 72), z jednoczesną sugestią uwzględnienia w trakcie prac parlamentarnych sygnalizowanych propozycji zmian.

Z wyrazami szacunku

PODSEKRETARZ STANU

Jarosław Zieleniecki

MINISTERSTWO
RODZINY, PRACY I POLITYKI
SPOŁECZNEJ
Marcin Zieleniecki

Warszawa 8 czerwca 2016 r.

Podsekretarz Stanu

DUS.II.02200.1.2016.CG

Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej

Szanowny Panie Przewodniczący,

W odpowiedzi na pismo Pana Przewodniczącego z dnia 16 maja br. w sprawie opinii do rozwiązań przyjętych w projekcie zawartym w *Sprawozdaniu Komisji Rodziny, Polityki Społecznej, Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Komisji Ustawodawczej o projekcie ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 72 S)* oraz oceny skutków finansowych wejścia w życie tego projektu, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

1. Opinia o projekcie

W przywołanym sprawozdaniu połączone Komisje wnoszą o przyjęcie przez Senat jednolitego, załączonego *projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw* oraz projektu uchwały w sprawie jego wniesienia do Sejmu.

Ww. projekt ma na celu nowe uregulowanie zasad weryfikacji prawomocnych decyzji w przedmiocie świadczeń emerytalno-rentowych poprzez uwzględnienie wskazówek zawartych w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r. (sygn. akt K 5/11), stwierdzającym niezgodność art. 114 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.; dalej powoływany jako „ustawa o emeryturach i rentach z FUS”) z Konstytucją.

Jest on wynikiem prac jakie toczyły się nad *projektem ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 72)* na

posiedzeniach wspólnych Komisji w dniu 6 kwietnia oraz 10 maja br. (przy uwzględnieniu również opinii pisemnych przedstawionych do projektu, w tym opinii Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 lutego br.).

Na wstępie należy pozytywnie ocenić fakt zrezygnowania przez Komisje z propozycji nowelizowania art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U z 2015 poz.121, z późn. zm.). Podkreślić bowiem należy, że przedstawiony w druku nr 72 S do opinii projekt realizuje (w koniecznym zakresie) wskazówki przedstawione w ww. wyroku Trybunału Konstytucyjnego oraz uwzględnia specyfikę decyzji wydawanych na gruncie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Istotnie (co trafnie podkreślono w zmodyfikowanym uzasadnieniu do projektu) przepis art. 83a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych znajduje zastosowanie do decyzji wydawanych w sprawach świadczeń – co do zasady – krótkookresowych, a nade wszystko w sprawach obowiązków związanych z podleganiem ubezpieczeniu społecznemu, takich jak np. ustalania wymiaru składek i ich poboru (por. art. 83 ust. 1 pkt 3 tej ustawy). Z tego powodu też wydaje zasadnym nieprzenoszenie na grunt ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych analogicznych rozwiązań w zakresie zasad weryfikacji prawomocnych decyzji do tych, które zostały zaproponowane w projekcie w ustawie o emeryturach i rentach z FUS, w ustawach o zapatrzeniu emerytalnym służb mundurowych oraz ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2016 r. poz. 277).

Docenić należy również fakt, iż w opiniowanym projekcie zrealizowano postulat (wyrażony w opinii MRPiPS z dnia 12 lutego br.), prawidłowego sformułowania tytułu projektu ustawy (vide s. 5-6 tej opinii) poprzez uwzględnienie w tym tytule kluczowego charakteru regulacji zawartych w art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, do których odnosił się ww. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r.

Projektowana ustawa (w aktualnym kształcie) zmierza do nadania nowego brzmienia następującym przepisom: art. 114 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, art. 44 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, art. 32 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 poz. 330, z późn. zm.) i art. 33 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016 r. poz. 708).

Należy podkreślić jednak, że w przedstawionym do opinii projekcie przyjęto odmienną (w stosunku do tej, która została zastosowana w projekcie zawartym w druku nr 72) metodę uregulowania kwestii weryfikowania prawomocnych decyzji w przedmiocie świadczeń emerytalno-rentowych, sprowadzającą się do enumeratywnego wyliczenia przesłanek uchylecia lub zmiany takich decyzji, których wzorem była regulacja art. 145 k.p.a. odnosząca się do wznowienia postępowania. Metodę tę należy uznać za prawidłową.

Po pierwsze bowiem, pozwala na to sam przepis art. 180 k.p.a. (przewidujący możliwość tworzenia odrębnych regulacji odnoszących się do spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych). Po drugie, w ten sposób uwzględniony został szczególny charakter decyzji emerytalno-rentowych (odróżniający je od tych, które są wydawane na gruncie przepisów k.p.a.). Po trzecie, ułatwi to właściwe wykonywanie zaproponowanych regulacji dotyczących uchylania lub zmiany decyzji przez organy rentowe oraz inne organy emerytalne. I po czwarte wreszcie, przyjęta metoda ułatwi korzystanie z tych przepisów przez najbardziej zainteresowanych tj. emerytów i rencistów, którzy nie będą musieli sięgać dodatkowo do przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego i Kodeksu postępowania cywilnego, aby prawidłowo odczytać przesłanki weryfikacji prawomocnych decyzji w przedmiocie świadczeń emerytalno-rentowych.

W ocenie resortu rodziny, pracy i polityki społecznej senacki projekt w wersji dołączonej do sprawozdania zawartego w druku nr 72 S ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw zmierza do wykonania wskazań zawartych w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r. w zakresie realizacji postulatów wynikających z art. 2 Konstytucji, w szczególności wywodzonej z niego zasady zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa. Zaproponowane w projekcie rozwiązania ograniczają bowiem możliwość ingerencji organu rentowego w ustalone prawomocną decyzją uprawnienia strony, pozostawiając jednocześnie temu organowi prawo do oceny prawidłowości ustaleń zawartych w tych decyzjach, a także ewentualnie ponowne rozpoznanie prawomocnie rozstrzygniętej sprawy, a najdalej idące ograniczenia w zakresie możliwości weryfikowania z urzędu prawomocnych decyzji organu rentowego przewiduje się w sytuacji, gdy decyzja ma zostać zmieniona na niekorzyść świadczeniobiorcy, a jej wadliwość wynika z błędu tego organu.

W związku jednak z wpływieniem do MRPiPS pisma Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 9 maja br. w sprawie rozważenia (w procesie legislacyjnym) możliwości zaproponowania nowego brzmienia projektowanemu art. 114 ust. 1g ustawy o emeryturach i rentach z FUS, po przeprowadzeniu dogłębnej analizy argumentów przedstawionych w tym

piśmie oraz po powtórnej analizie orzecznictwa związanego z nowelizacją (nie tylko Trybunału Konstytucyjnego i Sądu Najwyższego, ale również Europejskiego Trybunału Prawa Człowieka, dalej powoływanego jako „ETPCz”), wnoszę o naddanie temu przepisowi następującego brzmienia:

„1g. Organ rentowy odstępuje od uchylecia lub zmiany decyzji, z wyjątkiem decyzji, o której mowa w ust. 1f pkt 2, z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 6, jeżeli uchylene lub zmiana decyzji wiązałyby się z nadmiernym obciążeniem dla osoby zainteresowanej, ze względu na jej sytuację osobistą lub materialną, wiek, stan zdrowia lub inne szczególne okoliczności.”

Sokoro celem nowelizowanego przepisu jest realizacja wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r., należy podkreślić, że w uzasadnieniu do tego wyroku Trybunał wskazał na konieczność wyważenia przy weryfikowaniu decyzji wydawanych w sprawach świadczeń emerytalno-rentowych interesów jednostki i interesu publicznego, poprzez wskazanie przesłanek wzruszenia decyzji, które uniemożliwiają arbitralne, niczym nieograniczone działania władzy publicznej. W uzasadnieniu m. in. podkreślono, iż: *„Należy zgodzić się z wnioskodawcą, że ponowne ustalenie prawa do świadczeń musi być uzasadnione wyjątkowymi okolicznościami, tak aby została zachowana równowaga pomiędzy uzasadnionym interesem jednostki a interesem publicznym. (...). Należy jednak wyważyć wartości przemawiające za utrzymaniem możliwości weryfikacji takich decyzji w każdym czasie oraz wartości skłaniające do utrzymania w obrocie prawnym błędnej decyzji rentowej, podjętej wyłącznie ze względu na zaniebdania organu rentowego.”*

Zasada wazenia tych interesów (zasada proporcjonalności) jest również stosowana przez ETPCz (w tym w ponad 120 sprawach, w których stroną pozwaną była Polska). W wydanych orzeczeniach wskazano na konieczność stosowania przez ustawodawstwa krajowe normy wynikającej z art. 1 Protokołu Nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, dalej zwanej „Konwencją” (Dz. U. z 1995 r., Nr 36, poz. 175 ze zm.), w myśl którego *„Każda osoba fizyczna i prawna ma prawo do poszanowania swego mienia. Nikt nie może być pozbawiony swojej własności, chyba że w interesie publicznym i na warunkach przewidzianych przez ustawę oraz zgodnie z ogólnymi zasadami prawa międzynarodowego”*.

W orzecznictwie tym podkreślano, że *„wszelkie ingerencje ze strony organu władzy publicznej w poszanowanie mienia winny być zgodne z prawem, muszą być w interesie publicznym oraz muszą realizować uzasadniony prawnie cel w drodze środków rozsądnie do niego proporcjonalnych”*. Trybunał, badając, czy decyzja o naprawieniu omyłki poprzez

odebranie tzw. emerytury EWK (wcześniejszej emerytury przysługującej pracownikom opiekującym się dziećmi wymagającymi stałej opieki) zachowała sprawiedliwą równowagę pomiędzy odnośnym interesem publicznym a prawami majątkowymi jednostki, za rozstrzygające uznawał indywidualne okoliczności skarżącego w danej sprawie. W szczególności Trybunał brał pod uwagę okoliczność, czy skarżący ubiegali się o emeryturę EWK w dobrej wierze, oraz czy emerytura ta była ich jedynym dochodem, a jej nagłe odebranie nakładało na skarżących *nadmierne obciążenie*, gdyż zostawali pozbawieni wszelkich środków do życia lub perspektyw szybkiego znalezienia nowej pracy (przykładowo: wyroki ETPCz z 25 marca 2014 r.: Skrok v. Polska 44052/05, Kozłowska-Figura v. Polska 4728/05, Bryda v. Polska 1902/05; z 5 grudnia 2013 r.: Mleczek v. Polska 35547/04, Rudolf v. Polska 1798/05 - łącznie w sprawach przeciwko Polsce o odebranie uprawnień do świadczeń ETPCz wydał blisko 130 wyroków).

Zasada proporcjonalności znajduje także odzwierciedlenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Na przykład w wyroku z dnia 24 marca 2011 r. I UK 317/10 podkreślono, iż: *„W przypadku pozbawienia praw emerytalno-rentowych, należy uwzględnić zasadę proporcjonalności tak, aby realizacja ważnych celów publicznych nie przeważała nad interesem jednostki, dla której pozbawienie świadczenia może okazać się nadmiernie uciążliwe”*.

W projektowanym przepisie (w którego treści zostały zresztą uwzględnione uwagi z opinii MRPiPS z dnia 12 lutego br.), jako kryterium decydujące o możliwości (lub braku możliwości) weryfikacji wadliwych decyzji, przyjęto *„istotne pogorszenie sytuacji osobistej lub materialnej osoby zainteresowanej ze względu na jej wiek, stan zdrowia lub inne szczególne okoliczności”*.

Wydaje się, że takie brzmienie przepisu może nie oddawać jednak istoty ważenia interesu publicznego i prywatnego, stanowiącej przesłankę wynikającą z art. 1 Protokołu Nr 1 do Konwencji. Jako przykład można przytoczyć sprawę Rzepa v. Polska (nr skargi 30361/04), gdzie wniosek o emeryturę (EWK) został zgłoszony w czerwcu, wypłata została podjęta od 1.08.2001 r. (w związku z ustaniem zatrudnienia). Po 14 dniach przerwy – emerytka podjęła zatrudnienie u tego samego pracodawcy (gdzie pracowała w pełnym wymiarze czasu pracy do dnia 13.09.2003 r.) W wyroku ETPCz stwierdzono iż: *„[...]decyzja ZUS pozbawiająca skarżącą prawa do otrzymywania emerytury EWK sprowadzała się do ingerencji w jej mienie w rozumieniu art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji, a ingerencja ta była przewidziana przez prawo i realizowała uzasadniony prawnie cel, jak wskazany artykuł wymaga. Jednakże, dokonując proporcjonalności tej ingerencji, Trybunał stwierdza również, iż niniejsza sprawa*

różni się znacząco od wcześniejszych spraw badanych przez Trybunał, w których skarżący rezygnowali z pracy zarobkowej w celu uzyskania emerytury EWK, emerytury będącej ich jedynym źródłem dochodu, gdzie nagłe jej odebranie nakładało na skarżących *nadmierne obciążenie*, gdyż pozostawali oni bez środków do życia i bez perspektywy szybkiego znalezienia nowego zatrudnienia". Trybunał uznał zatem, że w sprawie tej została zachowana zasada proporcjonalności. Przyjmując, że kryterium decydującym o możliwości weryfikacji uprawnień w tej sprawie byłoby, tak jak w projektowanym art. 114 ust. 1g ustawy o emeryturach i rentach z FUS, istotne pogorszenie sytuacji materialnej osoby uprawnionej ze względu na jej wiek, stan zdrowia lub inne szczególne okoliczności, zachodziłaby poważna wątpliwość, czy w takiej sytuacji można byłoby uznać, że utrata emerytury nie pogarszałaby istotnie sytuacji tej osoby, i tym samym - czy bezzasadnie przyznana emerytura powinna być nadal wypłacana.

Różnica między sformułowaniami „*istotne pogorszenie sytuacji materialnej*” a „*nadmierne obciążenie*” nabiera jeszcze większego znaczenia w przypadku, gdy organ rentowy błędnie ustalił wysokość świadczenia. W przypadku bowiem przyjęcia tego pierwszego kryterium trudniej byłoby organowi rentowemu prawidłowo ważyć dwie wartości, tj. interes publiczny i interes prywatny (w konkretnej sprawie przy obniżeniu wysokości świadczenia mogłoby zachodzić co prawda *istotne pogorszenie sytuacji materialnej osoby zainteresowanej*, ale jednocześnie wydanie takiej decyzji nie byłoby dla niej *nadmiernym obciążeniem*).

Co prawda art. 1 Protokołu Nr 1 do Konwencji odnosi się do prawa do świadczeń, a nie ich wysokości, to jednak art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS obejmuje sytuacje zarówno wadliwego przyznania prawa, jak i błędnego obliczenia wysokości świadczenia. Kryteria regulujące możliwość weryfikacji błędnych decyzji będą więc stosowane w obydwu wskazanych przypadkach. Z przywołanego wcześniej pisma Prezesa ZUS z dnia 9 maja br. wynika, że w prowadzonym przez ZUS rejestrze spraw niepodlegających weryfikacji z uwagi na upływ 5 lat lub zastosowanie zasady proporcjonalności oraz ponowną ocenę tych samych dowodów, że liczba spraw, w których nie zweryfikowano uprawnień do świadczeń z uwagi na własny błąd jest niewielka (18 spraw w roku na 51 jednostek ZUS wykonujących funkcje organu rentowego, z czego znaczna część – z uwagi na upływ 3-letniego okresu – nie podlegałaby weryfikacji). Znacznie większa jest liczba spraw, w których błąd dotyczy wysokości świadczenia (1349 spraw).

Mając na uwadze powyższe argumenty wydaje się, że zaproponowane nowe brzmienie art. 114 ust. 1g projektu jest zasadne. Zaznaczyć oczywiście należy, że przyjęcie takiej

propozycji oznaczać będzie również konieczność dokonania odpowiednich (analogicznych) zmian w ustawach o zabezpieczeniu emerytalnym służb mundurowych (tj. w art. 2 ust. 8 i art. 4 ust. 8 projektu).

2. Ocena skutków finansowych wejścia w życie projektu (w oparciu od dane przedstawione przez ZUS).

Z uwagi na to, że wskutek nowelizacji, zakazem weryfikacji zostaną objęte świadczenia emerytalne i rentowe, w których:

- od daty doręczenia decyzji ustalającej prawo (wysokość) świadczenia do daty ujawnienia nowych okoliczności lub dowodów, uzasadniających stwierdzenie braku prawa do świadczenia lub obniżenia jego wysokości, upłynął okres 5 lat,
 - od daty doręczenia decyzji ustalającej prawo (wysokość) świadczenia do daty stwierdzenia błędów organu rentowego, skutkującego ustaleniem prawa do świadczenia lub zawyżeniem jego wysokości, upłynął okres 3 lat lub krótszy, jeśli są spełnione przesłanki do zastosowania zasady „proporcjonalności” oraz
 - od daty doręczenia decyzji ustalającej prawo (wysokość) świadczenia do daty stwierdzenia, że decyzja została wydana na podstawie fałszywych dowodów, minęło 10 lat,
- skutki finansowe dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych mogą co najwyżej wiązać się z brakiem możliwości wycofania z obrotu prawnego wadliwych decyzji. Skutki finansowe będą uzależnione od tego, ile takich spraw zostanie ujawnionych i w jakiej wysokości.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych posiada dane dot. realizacji art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS za lata 2012 – 2015, a więc za okres, w którym art. 114 obowiązuje w brzmieniu uwzględniającym wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r., sygn. K 5/11.

W oparciu o wytyczne Członka Zarządu Zakładu Nr 27 z dnia 24 maja 2012 r. dotyczące realizacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego, weryfikacji podlegają wyłącznie te sprawy, w których – po uprawomocnieniu decyzji – zostały przedłożone nowe dowody lub przed upływem 5 lat ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji.

Z danych uzyskanych z 51 jednostek organizacyjnych ZUS wykonujących funkcje organu rentowego (43 Oddziały i 8 jednostek realizujących umowy międzynarodowe) za lata 2012 - 2015 wynika, że liczba spraw, w których organy rentowe wznowiły postępowanie w oparciu o art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynosi: 101 spraw, w których dokonano weryfikacji prawa do świadczeń i 739 spraw, w których dokonano weryfikacji wysokości świadczeń.

l.p.	rok	Liczba zweryfikowanych świadczeń	
		w zakresie prawa	w zakresie wysokości
1	2012	27	113
2	2013	21	141
3	2014	33	166
4	2015	20	319
RAZEM		101	739

Średnia roczna liczba tych spraw wynosi:

- 25 w przypadku stwierdzenia braku prawa do świadczenia,
- 185 w przypadku ustalenia w prawidłowej wysokości wcześniej zawyżonego świadczenia.

W stosunku do ogółu świadczeń przysługujących w tych latach (średnio ok. 7,8 mln rocznie) wartości te stanowią tysięczny ułamek procenta.

W zakresie dotyczącym realizacji art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w oddziałach ZUS odnotowywane są także sprawy niepodlegające weryfikacji ze względu na upływ 5 lat od wydania decyzji w sprawie świadczenia (jeśli stwierdzono ujawnienie okoliczności istniejących przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość) oraz zastosowanie zasady proporcjonalności.

Zastosowanie powyższych zasad jest wynikiem wskazówek zawartych w uzasadnieniu ww. wyroku Trybunału Konstytucyjnego, dotyczących realizacji art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W latach 2012-2015 odstąpiono od weryfikacji prawa do świadczeń przyznanych 32 osobom oraz nie obniżono wysokości świadczeń 658 osobom.

l.p.	rok	Liczba spraw, w których odstąpiono od weryfikacji prawa do świadczeń oraz nie obniżono wysokości świadczeń	
		prawo	wysokość
1	2012	7	114
2	2013	7	199
3	2014	8	195
4	2015	10	150
RAZEM		32	658

Średnia roczna liczba spraw, w których odstąpiono od weryfikacji prawa do świadczeń oraz nie obniżono wysokości świadczeń wynosi:

- 8 w przypadku zachowania prawa do świadczenia,
- 172 w przypadku dalszej wypłaty świadczenia w zawyżonej wysokości.

W stosunku do ogółu świadczeń przysługujących w tych latach (średnio ok. 7,8 mln rocznie) wartości te stanowią tysięczny ułamek procenta.

Najczęstsze przypadki, w których dochodzi do przedłożenia nowych dowodów lub ujawnienia okoliczności istniejącej przed wydaniem decyzji, dotyczą:

- zawyżenia okresów składkowych, uwzględnionych przy ustalaniu prawa do świadczenia lub jego wysokości (np. pracodawca nie wykazał w świadectwie pracy okresów urlopu bezpłatnego, a po uprawomocnieniu się decyzji wpływa wniosek zainteresowanego o przeliczenie świadczenia, gdzie w zaświadczeniu ZUS Rp -7 pracodawca wykazuje okresy tego urlopu);
- zawyżenia podstawy wymiaru (np. gdy pracodawca w kolejnym zaświadczeniu ZUS Rp-7 wykazuje – za ten sam okres – inną wysokość wynagrodzenia uzyskanego przez osobę zainteresowaną).

Dodatkowo Zakład poinformował, że prowadzony jest także rejestr spraw, które nie podlegają weryfikacji z uwagi na utratę – na skutek ww. wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r. – mocy prawnej art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS (ponowna ocena tych samych dowodów). Średnia roczna tych wynosi:

- 18 spraw w przypadku zachowania prawa do świadczenia,
- 1349 spraw, w których nie została obniżona wysokość świadczenia.

W związku z powyższym można przyjąć, że tak jak wskazano w Ocenie Skutków Regulacji (zawartej w uzasadnieniu projektu) projekt załączony w druku 72S nie rodzi istotnego wpływu na sytuację finansową Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z wyrazami szacunku

Do wiadomości:
Pani Gertruda Uścińska
Prezes
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

PODSIEKRETARZ STANU

Marcin Zieleniecki

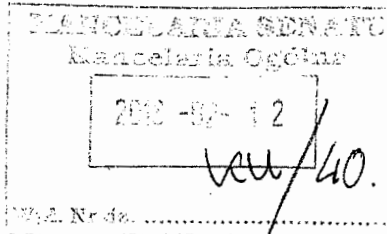
KU 40/16

PREZES
KASY ROLNICZEGO
UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO

Warszawa, dnia 12 lutego 2016r.

0000-OP.021.4.2016

Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senat RP

Szanowny Panie Przewodniczący

Odpowiadając na pismo z dnia 22 stycznia 2016r. znak: BPS/KU-034/72/26/16 dotyczące projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego uprzejmie informuje, co następuje:

W art. 2 nowelizowanej ustawy, Kasa proponuje następujące brzmienie art. 36a ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników:

„Art. 36a. 3. W przypadku gdy istnieje podstawa wzruszenia decyzji Prezesa Kasy, a sprawa została rozstrzygnięta orzeczeniem sądu, Prezes Kasy:

- 1) wydaje nową decyzję, w której ustala prawo albo wysokość lub określa zobowiązanie, jeżeli jest to korzystne dla osoby zainteresowanej;
- 2) występuje do właściwego sądu ze skargą o wznowienie postępowania na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego, jeżeli prawo nie istnieje lub zobowiązanie jest wyższe niż określone w decyzji;
- 3) wstrzymuje wypłatę świadczeń w całości lub części, jeżeli emeryt lub rencista korzystał ze świadczeń na podstawie nieprawdziwych dokumentów lub zeznań albo w innych wypadkach złej woli.”

Ponadto proponowana zmiana do art. 44 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników wprowadza uznaniowość w ponownym ustalaniu prawa i wysokości świadczeń z ubezpieczenia. Ww. przepis nakłada dodatkowo na organ

rentowy obowiązek przeprowadzania postępowania wyjaśniającego (na wzór wywiadu środowiskowego przy świadczeniach przyznawanych w drodze wyjątku), w celu ustalenia m.in. „szczególnych okoliczności”, które mogą mieć wpływ na wydaną w sprawie decyzję. Zdaniem Kasy, przepis ten powinien jasno określać zasady postępowania dla organu rentowego, w związku z czym KRUS proponuje następujące brzmienie art. 44 ust. 2:

„2. Prawo do świadczeń z ubezpieczenia lub ich wysokość ustala się ponownie na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu w terminie 3 lat od dnia doręczenia decyzji, jeżeli wydanie decyzji w sprawie świadczenia nastąpiło na skutek błędu organu rentowego, przy czym ustalenie takie może nastąpić wówczas, gdy przemawia za tym słuszny interes osoby zainteresowanej.”.

Biorąc pod uwagę, że nieprawidłowości w procesie ustalania uprawnień do emerytur i rent występują sporadycznie, proponowane zmiany nie wpłyną w istotny sposób na wzrost wydatków funduszu emerytalno-rentowego KRUS.

2 Jowazaniemi

Upoważnienia Prezesa KRUS
ZASTĘPCA PREZESA
Kasy Rolniczo-Współdzielczej Spółdzielczej
Jasna Pszczółkowska

PREZES
KASY ROLNICZEGO
UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO
0000-OP.021.4.2016

Warszawa, dnia 16 czerwca 2016r.

Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senat RP

Szanowny Panie Przewodniczący

Odpowiadając na pismo z dnia 16 maja 2016r. znak: BPS/KU-034/72S/26/16 dotyczące Sprawozdania Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Komisji Ustawodawczej o projekcie ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego informuje, że pozytywnie opiniuje rozwiązania przyjęte w ww. sprawozdaniu.

Biorąc pod uwagę, że nieprawidłowości w procesie ustalania uprawnień do emerytur i rent rolniczych skutkujące potrzebą uchylecia lub zmiany prawomocnej decyzji występują sporadycznie, Kasa informuje, że proponowane zmiany nie będą miały istotnego wpływu na wydatki Funduszu Emerytalno-Rentowego.

z szanowaniem
[Signature]

KOMENDANT GŁÓWNY
STRAŻY GRANICZNEJ

KG-BP- 102 /B5/I/16/KMK

12 LUT. 2016

Warszawa, dnia 11.02.2016r.

Egz. nr 1

Pan Stanisław GOGACZ

**PRZEWODNICZĄCY KOMISJI
USTAWODAWCZEJ
SENAT RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ**

Szanowny Panie Przewodniczo,!

W odpowiedzi na pismo z dnia 22 stycznia 2016 r. sygn. BPS/KU – 034/72/21/16 w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw, uprzejmie informuję, co następuje :

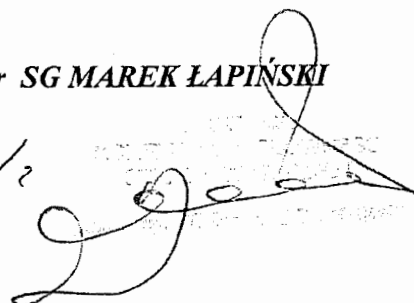
- 1) w art. 4 projektu ustawy wprowadzającym nowe brzmienie art. 33 w ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin w ust. 4 błędnie wskazano ust. 1 pkt 1 i 2 gdyż ust. 1 nie dzieli się na niższe jednostki redakcyjne – punkty, powinien być wskazany ust. 2;
- 2) w tym samym art. w ust. 3 wskazano, iż decyzja może być uchylona również przed stwierdzeniem sfałszowania dowodu lub popełnienia przestępstwa orzeczeniem sądu, jeżeli sfałszowanie dowodu lub popełnienie przestępstwa jest oczywiste. W tym przypadku nasuwa się pytanie kto będzie o tym stwierdzał - organ emerytalny? W jakiej formie – wydanie kolejnej decyzji czy postanowienia? Wprowadzenie takiej normy może doprowadzić do tego, że decyzje organu emerytalnego obciążone bardzo dużą uznaniowością – dowolnością, mogą pozostawać poza jakąkolwiek kontrolą;
- 3) podobna uwaga odnosi się do ust. 4, jednakże projektodawca pogłębił tutaj jeszcze uprawnienie organu emerytalnego dając mu możliwość zmiany decyzji uchylającej także w przypadku, gdy postępowanie nie może być wszczęte przed sądem na skutek upływu czasu lub z innych przyczyn określonych w Kodeksie postępowania karnego, co może skutkować tym, że organ emerytalny będzie mógł uchylić praktycznie każdą decyzję niezależnie od terminu kiedy została ona wydana;

4) w chwili obecnej nie mając informacji jakiej przybliżonej liczby decyzji wydanych przez organ emerytalny w stosunku do funkcjonariuszy Straży Granicznej dotyczyłaby ewentualna weryfikacja ich wydania – przyznania świadczenia emerytalnego, trudno jest określić jakie skutki finansowe pociągałoby za sobą wejście w życie ww. projektu; ponadto kompetentnym organem w tym względzie będzie organ emerytalny, o którym mowa w ww. ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. powołany przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

z poważaniem

mjr SG MAREK ŁAPIŃSKI

1/2

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Marek Łapiński', with a large loop at the end. The signature is written over a faint, illegible stamp or background text.

K.M. K. 225004048,

11.02.2016 r.

Egz. nr 1 – adresat

Egz. nr 2 – a/a

kw 190/16

KOMENDANT GŁÓWNY
STRAŻY GRANICZNEJ

BP-I- 0206-*481*...../16/ALR

10 CZE. 2016

Warszawa, dnia *10 czerwiec* 2016 r.

Egz. nr *1.*

Pan Stanisław Gogacz
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Senatorze,

w związku z przekazanym sprawozdaniem o projekcie ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 72S) uprzejmie informuję, że pozytywnie opiniuję rozwiązania przyjęte w sprawozdaniu o projekcie ustawy.

Przedmiotowy projekt ustawy odpowiada tezom wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r. stwierdzającego niezgodność art. 114 ust. 1a ustawy z dnia 19 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej (sygn. akt K 5/11). Kompleksowe uregulowanie kwestii wzruszalności decyzji organów emerytalnych ustalających prawo do zaopatrzenia emerytalnego lub wysokość świadczeń pieniężnych z tego tytułu, w szczególności objęcie przedmiotową nowelizacją także ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 900, z późn. zm.) służy zapewnieniu spójności systemu prawa w przedmiotowym zakresie.

Jednocześnie informuję, że nie zgłaszam uwag do przedłożonej oceny skutków finansowych wejścia projektu ustawy w życie.

Z poważaniem

ppłk SG Marek Łapiński

**ZASTĘPCA
KOMENDANTA GŁÓWNEGO
STRAŻY GRANICZNEJ**

WZ. **plk SG Tomasz PRAGA**

Wykonano w 2 egz.:

Egz. nr 1 - adresat

Egz. nr 2 - a/a

Wyk A. Lewicka-Rychlewska tel. 500-40-49

Dnia 9.06.2016 r.

SZEF

SŁUŻBA KONTRWYWIADU WOJSKOWEGO

Warszawa, 12 lutego 2016 r.

Egz. nr 1

SŁUŻBA KONTRWYWIADU WOJSKOWEGO

DK Wych./Gsz - 254/16

15 LUT 2016

00-909 Warszawa

**Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej**

Pan Stanisław Gogacz

Dotyczy: projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw.

W odpowiedzi na pismo nr BPS/KU-034/72/18/16 z dnia 22 stycznia br. dotyczące projektu *ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw* uprzejmie informuje Pana Przewodniczącego, że Służba Kontrwywiadu Wojskowego nie wnosi uwag do przedmiotowej nowelizacji.

z poważaniem

p.o. SZEF
Służby Kontrwywiadu Wojskowego

Piotr BACZEK
Piotr BACZEK

Wykonano w 2 egz.
Egz. nr 1 – adresat.
Egz. nr 2 – a/a.

Warszawa, dnia 15 lutego 2016 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
p.o. SZEFA
AGENCJI WYWIADU

plk Grzegorz MAŁECKI

AW-SWP-86(2)/2016
AW. SWP. 86 (2) / 2016

Pan
Stanisław GOGACZ

PRZEWODNICZĄCY KOMISJI USTAWODAWCZEJ
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Szanowny Panie Senatorze,

Odpowiadając na pismo Nr BPS/KU-034/72/17/16 z dnia 22 stycznia 2016 r., przy którym przekazano, z prośbą o sporządzenie opinii, projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 72) uprzejmie przedstawiam, co następuje:

- w art. 4 dot. zmian w ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 900, z późn. zm.) art. 33 proponuję nadać następujące brzmienie:

„**Art. 33.** 1. Podlegająca wykonaniu decyzja ustalająca prawo do zaopatrzenia emerytalnego lub wysokość świadczeń pieniężnych z tytułu tego zaopatrzenia ulega zmianie na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli wyjdą na jaw nowe okoliczności faktyczne lub zostaną przedstawione nowe dowody, które mają wpływ na prawo do tego zaopatrzenia lub wysokość tych świadczeń pieniężnych.

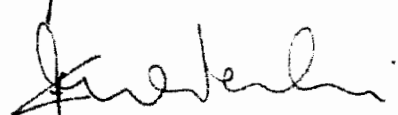
2. Organ emerytalny uchyla z urzędu decyzję, o której mowa w ust. 1, jeżeli:
 - 1) decyzja wydana została w wyniku przestępstwa;
 - 2) dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy prawa do zaopatrzenia emerytalnego lub wysokości świadczeń pieniężnych z tytułu tego zaopatrzenia okoliczności faktyczne okazały się fałszywe;
 - 3) decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie, które zostało następnie uchylone, zmienione albo stwierdzono jego nieważność;
 - 4) decyzja została wydana z naruszeniem przepisów ustawy, w tym na skutek błędu organu emerytalnego lub na podstawie błędnie wystawionych dokumentów innego organu.
3. Z przyczyn określonych w ust. 2 pkt 1 i 2 decyzja, o której mowa w ust. 1 może być uchylona również:
 - 1) przed stwierdzeniem sfałszowania dowodu lub popełnienia przestępstwa orzeczeniem sądu, jeżeli sfałszowanie dowodu lub popełnienie przestępstwa jest oczywiste, a uchylenie decyzji jest niezbędne dla uniknięcia poważnej szkody dla interesu społecznego;
 - 2) w przypadku, gdy postępowanie przed sądem lub innym organem nie może być wszczęte na skutek upływu czasu lub z innych przyczyn określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego.
4. Uchylenie decyzji, o której mowa w ust. 1, nie może nastąpić, jeżeli od dnia jej doręczenia:
 - 1) upłynęło 10 lat – w przypadku określonym w ust. 2 pkt 1 i 2;
 - 2) upłynęło 5 lat - w przypadku określonym w ust. 1 i ust. 2 pkt 3;
 - 3) upłynęły 3 lata – w przypadku określonym w ust. 2 pkt 4.
5. O wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie uchylenia decyzji, o której mowa w ust. 1, organ emerytalny zawiadamia niezwłocznie osobę zainteresowaną.
6. Zmiana lub uchylenie decyzji, o której mowa w ust. 1, następuje w drodze decyzji organu emerytalnego. Przepisy art. 32 ust. 2 i ust. 3a-5 stosuje się odpowiednio.
7. W przypadkach, o których mowa w ust. 2 pkt 3 i 4, po uprawomocnieniu się decyzji o uchyleniu decyzji określonej w ust. 1 albo gdy decyzja o uchyleniu decyzji, o której mowa w ust. 1, stanie się ostateczna na skutek niewniesienia odwołania, organ emerytalny przekazuje z urzędu sprawę do rozpatrzenia w trybie art. 8, jeżeli uchylenie decyzji określonej w ust. 1 wiąże się z negatywnymi skutkami dla zainteresowanego ze względu na wiek, stan zdrowia lub inne szczególne okoliczności.”

Przedstawienie przez Agencję Wywiadu nowej treści art. 33 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin wynika jedynie z potrzeby doprecyzowania brzmienia tego przepisu zaproponowanego w projekcie ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 72), a różnice między obydwoma przepisami mają, co do zasady, charakter legislacyjno-redakcyjny. Celem Agencji Wywiadu było przede wszystkim możliwie jak najszersze dostosowanie nowego brzmienia art. 33 ww. ustawy do art. 145 Kodeksu postępowania administracyjnego przy jednoczesnym uwzględnieniu specyfiki postępowania w sprawie ustalenia prawa do zaopatrzenia emerytalnego lub wysokości świadczeń pieniężnych z tytułu tego zaopatrzenia. Ponadto, w ocenie Agencji Wywiadu zaproponowane powyżej brzmienie art. 33 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin uwzględnia wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r. (sygn. akt K 5/11).

Należy jednakże wskazać, iż przedstawiona powyżej przez Agencję Wywiadu propozycja brzmienia artykułu 33 ww. ustawy nie zawiera regulacji prawnej stanowiącej odpowiednik przepisu art. 33 ust. 2 pkt 3 tej ustawy znajdującego się w projekcie objętym drukiem senackim nr 72. Agencja Wywiadu pragnie bowiem zauważyć, iż zawarta w tym przepisie senackiego projektu ustawy przesłanka wzruszalności decyzji ustalającej prawo do zaopatrzenia emerytalnego lub wysokość świadczeń pieniężnych z tytułu tego zaopatrzenia nie znajduje swojego odpowiednika w przesłankach wznowienia postępowania administracyjnego zawartych w art. 145 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego, które, według uzasadnienia do przedłożonego do zaopiniowania projektu ustawy, miały, co do zasady, stanowić podstawę przy konstruowaniu katalogu okoliczności skutkujących obowiązkiem organu emerytalnego uchylenia z urzędu ww. decyzji. Ponadto, w ocenie Agencji Wywiadu, zawarta w senackim projekcie ustawy treść art. 33 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura

Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin wydaje się częściowo pokrywać treściowo z proponowanym w tym projekcie brzmieniem art. 33 ust. 2 pkt 2. Mając na uwadze powyższe, nie wydaje się zasadne wprowadzanie przepisów o nakładających się na siebie zakresach znaczeniowych.

Niezależnie od powyższego, w ocenie Agencji Wywiadu, wejście w życie projektowanej ustawy, w zakresie dotyczącym tej Agencji, nie spowoduje dodatkowych skutków dla budżetu państwa.

Z wyrazami szacunku

Do wiadomości:

Mariusz Kamiński – Minister – Członek Rady Ministrów, Koordynator Służb Specjalnych

KC 494116

SZEF
AGENCJI WYWIADU

plk Grzegorz MAŁECKI

AW-SWP-439(2) /2016

Warszawa, dnia 14 czerwca 2016 r.

Egzemplarz Nr 1

**PRZEWODNICZĄCY
KOMISJI USTAWODAWCZEJ
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

STANISŁAW GOGACZ

Szanowny Panie Przewodniczący,

Odpowiadając na pismo Nr BPS/KU-034/72 S/17./16 z dnia 16 maja 2016 r. uprzejmie informuję, iż nie zgłaszam uwag do rozwiązań przyjętych w sprawozdaniu Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Komisji Ustawodawczej o projekcie ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk senacki 72 S).

Jednocześnie uprzejmie informuję, iż wejście w życie ww. projektu ustawy nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu Agencji Wywiadu.

Z wyrazami szacunku

Wyk. w 2 egz.:
Egz. nr 1 – adresat
Egz. nr 2 – aa

4253/16

PRZEWODNICZĄCY
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

Warszawa, 19 lutego 2016 r.

Nr WO-020-5/16

Dot. BPS/KU-034/72/7/16

Pan Stanisław GOGACZ
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej Senatu

Szanowny Panie Przewodniczący

W załączeniu, uprzejmie przesyłam odpis opinii Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 18 lutego 2016 r. w przedmiocie *senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw.*

z pozdrowieniami

Wiceprzewodniczący
Krajowej Rady Sądownictwa

płk Piotr Raczkowski
sędzia Wojskowego Sądu Okręgowego

0018

**OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA**

z dnia 18 lutego 2016 r.

**w przedmiocie senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń
społecznych oraz niektórych innych ustaw**

Krajowa Rada Sądownictwa zapoznała się z treścią przedłożonego projektu i nie zgłasza uwag.

Biurow Krajowej Rady Sądownictwa
ZA ZGODNOŚC Z ORYGINAŁEM

DYREKTOR
Wydziału Organizacyjnego
Biura Krajowej Rady Sądownictwa
Marian Szchodzimski

Wiceprzewodniczący
Krajowej Rady Sądownictwa

Piotr Raczkowski
płk Piotr Raczkowski
sędzia Wojskowego Sądu Okręgowego

B-2 1912/16

PRZEWODNICZĄCY
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

Warszawa, 15 czerwca 2016 r.

Nr WO-020-5/16

Dot. BPS/KU-034/72S/7.J/16

Pan Stanisław GOGACZ
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej Senatu

Stanisław Gogacz

W załączeniu, uprzejmie przesyłam odpis opinii Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 14 czerwca 2016 r. w przedmiocie rozwiązań przyjętych w sprawozdaniu Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Komisji Ustawodawczej Senatu Rzeczypospolitej Polskiej o projekcie ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw.

z załącznikiem

Wiceprzewodniczący
Krajowej Rady Sądownictwa

płk. Piotr Raczkowski
sędzia Wojskowego Sądu Okręgowego

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 14 czerwca 2016 r.

w przedmiocie rozwiązań przyjętych w sprawozdaniu Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Komisji Ustawodawczej Senatu Rzeczypospolitej Polskiej o projekcie ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw

Krajowa Rada Sądownictwa zapoznała się z poprawkami wprowadzonymi przez Komisję senackie do projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw i zgłasza następujące uwagi.

Aktualny projekt – projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw – został w istotny sposób zmieniony w stosunku do tego, co proponowano pierwotnie. Nowa wersja projektu w szczególności nie przewiduje nowelizacji art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121 z późn. zm. – dalej jako u.s.u.s.), co oznacza, że proponuje się wprowadzenie zróżnicowania podstawy ponownego ustalenia prawa do świadczenia lub ponownego ustalenia wysokości świadczenia. Taki zabieg jest niezrozumiały, gdyż w rezultacie doprowadzi do odmiennego traktowania spraw o emeryturę lub rentę (proponowana nowelizacja art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych; Dz. U. z 2015 r., poz. 748 z późn. zm. – dalej jako u.e.r.F.U.S.) od spraw o inne świadczenia (niezmieniony art. 83a u.s.u.s.), w tym dotyczących zasiłków chorobowych, zasiłku macierzyńskiego, świadczeń z tzw. ustawy wypadkowej i należności składkowych.

Należy podkreślić, że wprowadzenie zmian proponowanych w art. 114 u.e.r.F.U.S. nie jest wymagane w celu uwzględnienia wskazówek wyrażonych przez Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 28 lutego 2012 r. w sprawie o sygn. K 5/11. Samo stwierdzenie niezgodności z Konstytucją art. 114 ust. 1a u.e.r.F.U.S. nie powoduje bowiem konieczności zmiany brzmienia art. 114 ust. 1 i 2 u.e.r.F.U.S. czy dodania kolejnych ustępów w tym artykule (od ustępu 1d do 1g).

Krajowa Rada Sądownictwa zwraca uwagę, że na powołany art. 114 ust. 1 u.e.r.F.U.S. nie można patrzeć tylko z perspektywy ponownego ustalenia prawa do świadczenia lub ponownego ustalenia wysokości świadczenia przez organ rentowy z urzędu. Przepis ten dotyczy ponownego ustalenia prawa do świadczenia lub ponownego ustalenia wysokości świadczenia również na wniosek osoby zainteresowanej. Z tego punktu widzenia ograniczenie możliwości ponownego ustalenia prawa do świadczenia lub ponownego ustalenia wysokości świadczenia jedynie do sytuacji, gdy po uprawomocnieniu się wcześniejszej decyzji organu rentowego zostaną przedłożone „nowe” dowody lub ujawnione „nowe” okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość (na wzór art. 145 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego; Dz. U. z 2016 r., poz. 23), może ograniczać prawa osoby zainteresowanej.

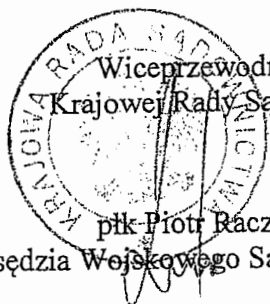
Praktyka orzecznicza ukształtowana dotychczas na gruncie art. 114 ust. 1 u.e.r.F.U.S. pozwala na uwzględnienie wszystkich okoliczności, które nie zostały wzięte pod uwagę przez organ rentowy, a które kształtują prawo do świadczenia lub modyfikują jego wysokość, ponieważ wszystkie wątpliwości związane ze stosowaniem przepisu tego artykułu zostały wyjaśnione w licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego, w tym w uchwałach wydanych w składzie siedmiu sędziów. Z tego względu zmiana powołanego artykułu jest zbędna. Sąd ubezpieczeń społecznych w każdej indywidualnej sprawie ocenia, czy ujawnienie okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji powinno być uwzględnione przy ponownym ustalaniu prawa do świadczenia lub ponownym ustalaniu wysokości świadczenia, tak, aby każdy uprawniony do świadczenia otrzymywał je w należnej mu wysokości i jednocześnie każdy nieuprawniony został pozbawiony świadczenia mu nienależnego – przyznanego w sposób bezprawny.

Krajowa Rada Sądownictwa zgłasza podobne uwagi także do propozycji zmian przepisów innych ustaw objętych projektem, a dotyczących rolników, żołnierzy zawodowych, funkcjonariuszy służb mundurowych oraz ich rodzin.

Biurowo Krajowej Rady Sądownictwa
ZA ZGODNOŚCIĄ Z ORYGINAŁEM

DYREKTOR
Wydziału Organizacyjnego
Biura Krajowej Rady Sądownictwa

Marek Gólczew
Marek Gólczew

Wiceprzewodniczący
Krajowej Rady Sądownictwa

plk Piotr Rączkowski
sędzia Wojskowego Sądu Okręgowego

Km 50/116

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ
Podsekretarz Stanu
Pan-Bartłomiej GRABSKI

Warszawa, dnia 19.02.2016 r.

Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Pan Stanisław GOGACZ

1005/PI
2016-02-23

Dotyczy: projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 72)

Stosownie Panie Przewodniczący!

Odpowiadając na pismo z dnia 22 stycznia 2016 r. znak: BPS/KU-034/72/14/16 dotyczące podjęcia przez Komisję Ustawodawczą Senatu RP prac nad inicjatywą w zakresie projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (**druk senacki nr 72**) przedstawiam następującą opinię w przedmiocie rozwiązań przyjętych w projekcie ustawy wraz z informacją o ocenie skutków finansowych wejścia w życie ustawy.

Przedłożony projekt ustawy ma na celu realizację wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r., sygn.. akt K 5/11. W wyroku tym Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 114 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest niezgodny z zasadą zaufania obywatelskiego do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 oraz art. 67 ust. 1 Konstytucji RP. W związku z tym przepis ten utracił moc obowiązującą z dniem ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, tj. z dniem 8 marca 2012 r.

Trybunał Konstytucyjny w przywołanym wyżej wyroku zakwestionował wynikające z treści art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach uprawnienie organu rentowego do bezterminowej weryfikacji z urzędu na niekorzyść świadczeniobiorcy przyznanych świadczeń, także wówczas, gdy wadliwość wydanej decyzji wynikała z błędu organu rentowego. Powyższy stan prawny pozbawiał decyzje organów rentowych jakiegokolwiek stabilności. Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego zasada zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa jest ściśle powiązana z bezpieczeństwem prawnym jednostki, a nabiera ona szczególnej wagi, gdy w grę wchodzi regulacje dotyczące emerytów, a więc osób o ograniczonej zdolności adaptacyjnej do zmienionej sytuacji. Trybunał Konstytucyjny nie zakwestionował możliwości weryfikacji prawomocnych decyzji rentowych stwierdził natomiast, że ponowne ustalenie prawa do świadczenia musi być uzasadnione wyjątkowymi

okolicznościami, tak aby została zachowana równowaga pomiędzy uzasadnionym interesem jednostki a interesem publicznym. Nadto podkreślił, iż wzruszalność powyższych decyzji nie może pozostawać nieograniczona w płaszczyźnie czasowej oraz z punktu widzenia rodzajów uchybień, jakie miały miejsce przy ustalaniu prawa do świadczenia.

Projektowana ustawa nadaje nowe brzmienie przepisom art. 83a ust. 1–3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 121, z późn. zm.), art. 44 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2015 r., poz. 704, z późn. zm.), art. 32 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r., poz. 330 z późn. zm.), art. 33 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r., poz. 900 z późn. zm.) i art. 114 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Dodatkowo projekt zakłada dodanie art. 36a w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz dwóch nowych jednostek redakcyjnych w art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (ust. 3 i 4), a poza tym uwzględnia konsekwencje dokonywanych zmian na gruncie art. 175 ust. 4 tej ustawy.

Projekt przewiduje także nadanie nowego brzmienia art. 32 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz art. 33 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy. Przepisy te, nawiązując do rozwiązań ujętych w kodeksie postępowania administracyjnego, zawierają wyliczenie przesłanek powodujących uchylenie z urzędu decyzji organu emerytalnego, a także terminy oraz formę, w jakich to uchylenie może nastąpić. Zaproponowano także szczególną regulację, która przewiduje, że w wypadku, gdy zasadne jest wzruszenie decyzji z przyczyn, które nie zostały zawinione przez zainteresowanego, a które miałyby być dla niego wyjątkowo dotkliwe, zwłaszcza z powodu wieku tej osoby, jej stanu zdrowia lub „innych szczególnych okoliczności”, organ emerytalny uchyli decyzję, a po jej uprawomocnieniu wystąpi do właściwego organu o przyznanie stosownych świadczeń „w drodze wyjątku”.

Zaproponowane w projekcie rozwiązania ograniczają możliwość ingerencji organu rentowego w ustalone prawomocną decyzją uprawnienia strony, pozostawiając jednocześnie temu organowi prawo do oceny prawidłowości ustaleń zawartych w tych decyzjach, a także ewentualnie ponowne rozpoznanie prawomocnie rozstrzygniętej sprawy.

Podzielając stanowisko zaprezentowane w uzasadnieniu do wyroku Trybunału Konstytucyjnego, należy pozytywnie odnieść się do propozycji ujętych w senackim projekcie ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw,

zmierających do uregulowania przepisów dotyczących zasad wzruszalności decyzji rentowych zgodnie z obowiązującymi wzorcami konstytucyjnymi.

Zwrócić należy jednak uwagę, że w art. 3 projektu w zakresie dotyczącym art. 32 ust. 4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz art. 4 projektu w zakresie dotyczącym art. 33 ust. 4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin jest przywołany ust. 1 pkt 1 i 2, a winien być ust. 2 pkt 1 i 2.

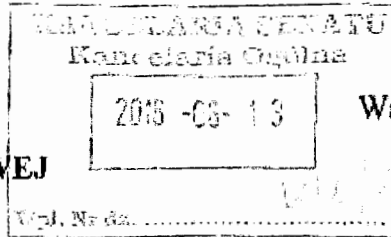
Odnosząc się do skutków finansowych projektowanej regulacji, uprzejmie informuję, że proponowana zmiana zapisu art. 32 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin nie spowoduje bezpośrednich skutków finansowych dla budżetu państwa, ale z pewnością przyczyni się do prowadzenia wnikliwego postępowania dowodowego skutkującego wydaniem prawidłowych decyzji.

Wyrazem szacunku
Jan Henryk Cichy

MINISTER OBRONY NARODOWEJ
Nr 303/697/T 6/16JS

Warszawa, 2016-06-10

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ
KANCELARIA SENATU
Nr 2016-06-13

Pan Stanisław GOGACZ

PRZEWODNICZĄCY KOMISJI USTAWODAWCZEJ
SENAT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Stanisław Gogacz Przewodniczący

Odpowiadając na pismo Pana Przewodniczącego z dnia 16 maja br. (BPS/KU-034/72S/14./16), dotyczące przedstawienia opinii w przedmiocie rozwiązań przyjętych w sprawozdaniu Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Komisji Ustawodawczej o projekcie ustawy *o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw* (druk senacki nr 72S) oraz dokonania oceny skutków finansowych wejścia w życie projektu ww. ustawy, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących informacji.

Zaproponowane w projekcie zmiany przepisów prawa, odnoszące się w zakresie resortu obrony narodowej do nadania nowego brzmienia art. 32 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. *o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin* (Dz. U. z 2015 r., poz. 330 ze zm.) są trafne i stanowią wykonanie postanowień wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r. (sygn. akt K 5/11), stwierdzającego niezgodność art. 114 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. *o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych* (Dz. U. z 2015 r. poz. 748 ze zm.) z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej.

Projektowane przepisy prawne, wzorowane na rozwiązaniach zawartych w Kodeksie postępowania administracyjnego, zawierają wyliczenie przesłanek stanowiących podstawę weryfikacji prawomocnych decyzji emerytalno-rentowych, a także terminy oraz formę, w jakich ta zmiana może nastąpić.

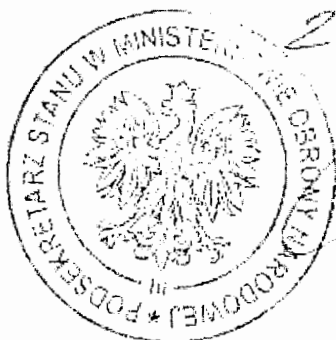
W zależności od rodzaju przestanki powodującej uchylenie lub zmianę decyzji, wyliczonych w znowelizowanym art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. *o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin*, uchylenie lub zmiana decyzji na niekorzyść świadczeniobiorcy nie może nastąpić, jeżeli od dnia jej wydania upłynął okres 10, 5 lub 3 lat.

Warto podkreślić, że w razie wykrycia, iż za błędne przyznanie świadczenia lub określenie jego wysokości odpowiada organ rentowy, weryfikacja decyzji będzie dopuszczalna jedynie w okresie 3 lat od dnia wydania decyzji, co w ocenie projektodawcy uczyni zadość standardom wskazanym w wypowiedzi Trybunału Konstytucyjnego.

Natomiast weryfikacja decyzji w kierunku korzystnym dla osoby zainteresowanej będzie dokonywana bez jakiegokolwiek ograniczenia czasowego.

Ponadto w projektowanych przepisach pojawił się zapis, który zobowiązuje organy rentowe do niezwłocznego zawiadomienia osoby zainteresowanej o wszczęciu postępowania z urzędu w sprawie uchylecia lub zmiany decyzji. Dodatkowo wprowadza się rozwiązanie, które przewiduje odstępienie od uchylecia lub zmiany błędnej decyzji organu emerytalnego, jeśli wiązałoby się to z istotnym pogorszeniem sytuacji osobistej lub materialnej osoby zainteresowanej ze względu na jej wiek, stan zdrowia lub inne szczególne okoliczności, co stanowi instrument chroniący jeszcze bardziej osoby pobierające świadczenia emerytalne lub rentowe.

Odnosząc się do oceny skutków finansowych przedmiotowej nowelizacji, informuję, że proponowana zmiana art. 32 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin nie spowoduje bezpośrednich skutków finansowych dla budżetu państwa, a z pewnością przyczyni się do prowadzenia wnikliwego postępowania dowodowego skutkującego wydawaniem prawidłowych decyzji.

wyrażenie szacunku
Bartłomiej Grabski
z **lip. Bartłomiej GRABSKI**
PODSEKRETARZ STANU

Kac. 144/16

**SŁUŻBA KONTRWYWIADU WOJSKOWEGO
BIURO PRAWNE**

Warszawa, dnia 14 czerwca 2016 r.

DK wych/BP- 800 14 CZE 2016

Egz. nr 1

**Pan
Sen. Stanisław GOGACZ
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
ul. Wiejska 6, 00-902 Warszawa**

Dot. : projektu ustawy

Szanowny Panie Senatorze

W nawiązaniu do pisma nr BPS/KU-034/72 S/18./16 dot. projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw, działając z upoważnienia Szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego wskazuję, iż nie zgłaszam uwag do przedłożonego projektu.

Jednocześnie nadmieniam, iż przedmiotowy projekt zakłada możliwość „wznowienia postępowania” w sprawach rozstrzygniętych decyzjami organu emerytalnego lub rentowego w przypadkach określonych w art. 4 projektowanej nowelizacji, która dotyczy treści wskazanej w art. 33 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 900, 1268 i 1830).

W ww. przypadkach zmiana lub uchylenie decyzji następuje na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu. Katalog podstaw uchylenia lub zmiany decyzji wydanej przez organ emerytalny lub rentowy, wojskowy organ rentowy lub organy powołane do rozstrzygania w sprawach poszczególnych służb mundurowych określony został w projektowanej zmianie, która będzie nowelizować przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748, 1240, 1302 i 1311), ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 330 i 1830) oraz wskazanej w poprzednim zdaniu ustawy.

W związku z powyższym nadmieniam, iż zgodnie z zapisami przytoczonych ustaw Służba Kontrwywiadu Wojskowego nie jest płatnikiem ww. świadczeń, dlatego trudno jednoznacznie ocenić ewentualne skutki finansowe wprowadzenia proponowanych zmian. Nie można wykluczyć zmniejszenia wysokości świadczeń, jednakże wielce prawdopodobna jest konieczność przeznaczenia dodatkowych środków na ich finansowanie.

z uprzejmymi pozdrowieniami

DYREKTOR BIURA PRACOWNIC
Służby Kontrwywiadu Wojskowego
Rakocze Strzemię
Majdanek 10
14-100 Łódź

Km 49/16

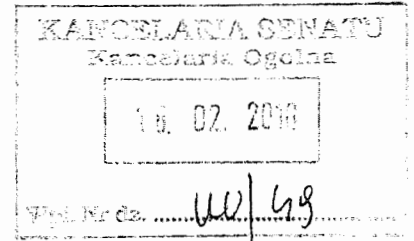
Warszawa, dnia 16 lutego 2016 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA

SZEF
SŁUŻBY WYWIADU WOJSKOWEGO
plk Andrzej KOWALSKI

P-253 /2016/AR

Egz. nr 1

**Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej**

Pan Stanisław Gogacz

Szanowny Panie Senatorze

W odpowiedzi na pismo nr BPS/KU-034/72/19/16 z dnia 22 stycznia 2016 r. w sprawie podjęcia przez Komisję Ustawodawczą Senatu Rzeczypospolitej Polskiej inicjatywy ustawodawczej w zakresie projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 72) uprzejmie informuję, że pozytywnie opiniuję przyjęty sposób uwzględnienia wskazówek zawartych w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r. (sygn. akt K 5/11) oraz przedłożony do zaopiniowania projekt ustawy.

z poważaniem

Wykonano w 2 egzemplarzach:
Egz. nr 1 – Komisja Ustawodawcza Senatu RP;
Egz. nr 2 – ad acta Biuro Prawne SWW.
Wykonał: P104.

KU 189/16

RZECZPOSPOLITA POLSKA

SZEF
SŁUŻBY WYWIADU WOJSKOWEGO
plk Andrzej KOWALSKI

P-1098/2016/AR

Warszawa, dnia 10 czerwca 2016 r.

Egz. nr 1

Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Pan Stanisław Gogacz

Szanowny Panie Przewodniczący

W odpowiedzi na pismo nr BPS/KU-034/72 S/19./16 z dnia 16 maja 2016 r. w sprawie przyjęcia Sprawozdania Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Komisji Ustawodawczej o projekcie ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 72 S) uprzejmie informuję, że nie zgłaszam uwag do sposobu uwzględnienia wskazówek zawartych w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r. (sygn. akt K 5/11) oraz przedłożonego do zaopiniowania projektu ustawy.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że wejście w życie projektowanej ustawy nie spowoduje skutków finansowych po stronie Służby Wywiadu Wojskowego z uwagi na fakt, że projektowane rozwiązania będą odnosić się do osób, które otrzymały prawomocne decyzje organu rentowego ustalające prawo do świadczeń lub ich wysokość albo prawomocne decyzje organu emerytalnego ustalające prawo do zaopatrzenia emerytalnego lub wysokość świadczeń pieniężnych z tytułu tego zaopatrzenia, a więc osób zwolnionych ze służby w Służbie Wywiadu Wojskowego.

z poważaniem
[Signature]

Wykonano w 2 egzemplarzach:
Egz. nr 1 – Komisja Ustawodawcza Senatu RP;
Egz. nr 2 – ad acta Biuro Prawne SWW.
Wykonał: P104.

63/16

MINISTER
SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, 29 lutego 2016 r.

DL-VI-422-1/16

Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

W nawiązaniu do pisma z dnia 22 stycznia 2016 r., znak BPS/KU-034/72/24/16, przy którym przedstawiono projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 72), uprzejmie pragnę wskazać, że materia, która została uregulowana w przedstawionym projekcie, zgodnie z art. 24 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2015 r. poz. 812, z późn. zm.), co do zasady nie podlega właściwości Ministra Sprawiedliwości. W myśl art. 31 ust. 1 pkt 1 wskazanej ustawy materia ta należy do zakresu właściwości ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

Wobec powyższego niniejsze stanowisko dotyczyć będzie regulacji prawnych zawartych w projekcie, które w sposób bezpośredni lub pośredni odnoszą się do kwestii sądownictwa powszechnego.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że projektowany akt prawny ma na celu realizację wytycznych Trybunału Konstytucyjnego zawartych w uzasadnieniu do wyroku z dnia 28 lutego 2012 r. w sprawie o sygn. akt K 5/11, którym Trybunał orzekł o niezgodności art. 114 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748, z późn. zm.), dalej zwanej „ustawą FUS”, z zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 oraz art. 67 ust. 1 Konstytucji RP. Nie bez znaczenia dla rozwiązań zaproponowanych w projekcie ustawy jest również stanowisko Sądu Najwyższego przedstawione w uzasadnieniu do wyroku z dnia 21 września 2010 r., sygn. akt III UK 94/09 (LEX nr 621346).

W projekcie ustawy zaproponowano regulacje prawne określające instytucję weryfikacji (wzruszalności) decyzji emerytalno-rentowych nie tylko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (dalej zwany ZUS), ale również innych organów takich jak Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (dalej zwana KRUS) oraz emerytalnych organów, które przyznają świadczenia tzw. służbom mundurowym. Przedmiotem nowelizacji jest zatem nie tylko art. 114 ustawy FUS, ale również inne przepisy regulujące wzruszalność decyzji w/w organów, zawarte w ustawach: z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121, z późn. zm.), z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2015 r. poz. 704, z późn. zm.), o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 330, z późn. zm.), czy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 900, z późn. zm.).

W przepisach prawa dotyczących powszechnego ubezpieczenia społecznego zaproponowano wprowadzenie zasady przewidującej, że weryfikacja (wzruszalność) decyzji ZUS ma zostać poddana regulacji zawartej w ustawie z dnia z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 23), dalej zwaną „k.p.a.”. Zaproponowane zmiany w art. 83a ust. 1-3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz w art. 114 ustawy FUS polegają na wprowadzeniu możliwości „wzruszenia” decyzji ostatecznych, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, na zasadach określonych w k.p.a. oraz na wprowadzeniu możliwości odwołania się do sądu od decyzji „wzruszającej”. Ponadto projekt przewiduje inne uregulowanie dla sytuacji, w której sprawa została rozstrzygnięta orzeczeniem sądu. W tym miejscu należy wskazać, że w przypadku, gdy decyzji przysługuje walor decyzji ostatecznej, korzysta z ochrony wynikającej z art. 16 k.p.a., co oznacza, że jej wzruszenie może nastąpić jedynie w przypadkach przewidzianych w k.p.a. lub w ustawach szczególnych.

K.p.a. dopuszcza różne tryby weryfikacji decyzji wadliwych poprzez wznowienie postępowania (art. 145 k.p.a.), czy poprzez szczególne tryby uchylecia i zmiany (art. 154 i 155 k.p.a.) lub stwierdzenia nieważności decyzji (art. 156 k.p.a.). Należy podkreślić, że sformułowania „wzruszalność decyzji”, „wzruszenie decyzji” nie są pojęciami, którymi posługuje się ustawodawca w k.p.a. Są to pojęcia, którym często posługuje się doktryna prawa administracyjnego dla określenia zbiorczego różnych trybów weryfikacji decyzji.

W art. 16 k.p.a. ustawodawca mówi o uchyleniu lub zmianie decyzji administracyjnych, stwierdzeniu ich nieważności oraz wznowieniu postępowania. Także obecne brzmienie art. 83a ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych precyzyjnie określa, że chodzi o uchylenie, zmianę oraz stwierdzenie nieważności przez ZUS ostatecznych decyzji na zasadach określonych w przepisach k.p.a.

Zatem należy poddać pod rozwałę zasadność wprowadzenia precyzyjnego określenia trybów weryfikacji decyzji ostatecznej, np. poprzez wprowadzenie takiego sformułowania, jakie zostało użyte w dotychczas obowiązującym przepisie. Nie wydaje się bowiem prawidłowe odwoływanie się do instytucji z innej ustawy poprzez nazywanie ich w inny sposób.

Podobnie niejasne jest sformułowanie użyte w proponowanym art. 83a ust. 3 (wprowadzenie do wyliczenia): „w przypadku gdy istnieje podstawa wzruszenia decyzji ostatecznej”.

Dokonując analizy proponowanego przepisu art. 83a ust. 3 należy zauważyć, że przepis ten – jak należy domniemywać intencje wnioskodawcy – miałby zastosowanie do wszystkich spraw, które sąd rozstrzygnął orzeczeniem, a więc również do tych, gdzie zapadł wyrok zmieniający w części lub w całości decyzję organu rentowego (art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.). Skutkiem wyroku zmieniającego jest to, że to wyrok sądu a nie poprzedzająca go decyzja, jest orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie. Zatem, mając na uwadze powyższe rozważania, jeśli projektowany przepis miałby odnosić się do wszystkich spraw rozstrzygniętych orzeczeniem sądowym, nie może on odwoływać się w swej treści do instytucji „decyzji ostatecznej”.

Ponadto użycie sformułowania: „gdy istnieje podstawa wzruszenia decyzji ostatecznej” wskazuje, że miałyby tu zastosowanie podstawy, dające możliwość wzruszenia tego orzeczenia na zasadach określonych w k.p.a. Tymczasem naruszenie przepisów k.p.a. nie stanowi przesłanki wzruszenia decyzji przez sąd pracy i ubezpieczeń społecznych, więc także w tym aspekcie przepisy k.p.a. nie są przez ten sąd stosowane. Powszechnie przyjmuje się zasadę uwzględniania przez sądy powszechne skutków prawnych orzeczeń organów administracyjnych, która ma swoje źródło w prawnym rozgraniczeniu drogi sądowej i drogi administracyjnej (por. orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 21 listopada 1980 r., sygn. akt III CZP 43/80, OSNCP 1981 nr 8, poz. 142; z dnia 21 września 1984 r., sygn. akt III CZP 53/84, OSNC 1985 nr 5-6, poz. 65; z dnia 27 listopada 1984 r., sygn. akt III CZP 70/84, OSNCP 1985 nr 8, poz. 108; z dnia 9 listopada 1994 r., sygn. akt III CRN 36/94, OSNCP 1995 nr 3, poz. 54; z dnia 7 kwietnia 1999 r., sygn. akt I CKN 1079/97, OSNC 1999 nr 11, poz. 189),

czego wyrazem są art. 2 § 3 i art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. oraz art. 16 i 97 § 1 pkt 4 k.p.a., a w Konstytucji RP także art. 7 i 10. Wady decyzji organu rentowego spowodowane naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego pozostają w zasadzie poza przedmiotem postępowania w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, za wyjątkiem wad, które dyskwalifikują tę decyzję w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego. Generalnie zaś stwierdzić należy, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych postępowanie sądowe nie stanowi prostej kontynuacji postępowania administracyjnego, bowiem tylko w wyjątkowych wypadkach kontrola sądowa decyzji organu rentowego przeprowadzana jest przez pryzmat przepisów k.p.a. Zasadę posiłkowego stosowania k.p.a. w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych wyrażono w art. 180 k.p.a. Natomiast art. 181 k.p.a. stanowi, że organy odwoławcze właściwe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych określają przepisy odrębne; do postępowania przed tymi organami stosuje się odpowiednio przepis art. 180 § 1 k.p.a. Zatem pierwszeństwo w zastosowaniu mają przepisy szczególne (odrębne), a więc przepisy k.p.c., natomiast przepisy k.p.a. stosuje się wtedy, gdy określonej kwestii nie normują przepisy szczególne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2009 r., sygn. akt I UK 189/09, OSNP 2011/13-14/187).

Ponadto w przypadku zaproponowanego art. 83a ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych zasadnym byłoby zaakcentowanie, że odnosi się ona do spraw zakończonych prawomocnymi orzeczeniami sądów. W obecnie zaproponowanym brzmieniu tego przepisu można to wnioskować jedynie pośrednio z zaproponowanego brzmienia art. 83a ust. 3 pkt 2 w/w ustawy, odwołującego się do instytucji wznowienia postępowania sądowego, w którym zasadniczym warunkiem jest istnienie prawomocnego orzeczenia (art. 399 k.p.c.).

Zasadnym byłoby więc wprowadzenie zmiany redakcyjnej do proponowanego art. 83a ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez dodanie we wprowadzeniu do wyliczenia przed sformułowaniem: „orzeczeniem sądu” wyrazu: „prawomocnym”.

Z zaproponowanego brzmienia art. 83a ust. 3 ustawy FUS wynika, że w przypadku istnienia określonych w k.p.a. podstaw wzruszenia decyzji, o ile ustalenie na nowo prawa lub określenie zobowiązania byłoby korzystne dla zainteresowanego, decyzję w tym przedmiocie wydawałby organ rentowy. Natomiast, jeżeli taka zmiana byłaby niekorzystna, organ kierowałby sprawę do sądu celem wznowienia postępowania na zasadach określonych w k.p.c. Należy w tym miejscu wskazać, że podstawy wzruszenia zostały w k.p.c. określone w art. 401-403 k.p.c. Podstawy wznowienia postępowania sądowego tradycyjnie dzielone są na dwie grupy przyczyn: nieważności i restytucyjne. Przyczyny nieważności (art. 401 k.p.c.) są to:

- 1) w składzie sądu uczestniczyła osoba nieuprawniona albo jeżeli orzekał sędzia wyłączony z mocy ustawy, a strona przed uprawomocnieniem się wyroku nie mogła domagać się wyłączenia,
- 2) strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej albo nie była należycie reprezentowana bądź jeżeli wskutek naruszenia przepisów prawa była pozbawiona możliwości działania; nie można jednak żądać wznowienia, jeżeli przed uprawomocnieniem się wyroku niemożność działania ustała lub brak reprezentacji był podniesiony w drodze zarzutu albo strona potwierdziła dokonane czynności procesowe.

Przyczyny restytucyjne (art. 403 k.p.c.) są to:

- 1) wyrok został oparty na dokumencie podrobionym lub przerobionym albo na skazującym wyroku karnym, następnie uchylonym,
- 2) wyrok został uzyskany za pomocą przestępstwa,
- 3) późniejsze wykrycie prawomocnego wyroku, dotyczącego tego samego stosunku prawnego, albo wykrycie takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu,
- 4) na treść wyroku miało wpływ postanowienie niekończące postępowania w sprawie, wydane na podstawie aktu normatywnego uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, uchylone lub zmienione w wyniku wznowienia postępowania.

Można żądać wznowienia postępowania również w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie (art. 401¹ k.p.c.).

Są one zbliżone, aczkolwiek nie tożsame, z podstawami wznowienia postępowania administracyjnego określonych w art. 145-145b k.p.a.

Inne są również terminy określone w k.p.a. i w k.p.c., w których można żądać wznowienia postępowania.

Zatem określona w k.p.c. instytucja wznowienia postępowania odpowiada (aczkolwiek nie w pełni) jednej tylko z instytucji określonych w doktrynie pojęciem „wzruszenia decyzji ostatecznej”. Powstaje zatem wątpliwość, w jaki sposób sąd miałby rozstrzygać sprawę w przypadku, gdyby podstawą wystąpienia do niego przez organ byłaby inna przyczyna wzruszenia decyzji ostatecznej.

Natomiast odnosząc się do sytuacji określonej w projektowanym art. 83a ust. 3 pkt 1 ustawy FUS, a zatem w przypadku, w którym sam organ ma wydawać nową decyzję w sprawie uprzednio rozstrzygniętej orzeczeniem sądu, wskazać należy, że rozwiązanie takie nie może naruszać zasady powagi rzeczy osądzonej rozstrzygnięć sądowych. W przypadku więc, w którym podstawa wzruszenia decyzji była już (wyjątkowo) przedmiotem rozważań sądu stanowiących podstawę wyroku sądowego, wydanie nowej decyzji w oparciu o tę podstawę uznać należy za niedopuszczalne.

Powyższe wywody i rozważania dotyczące zasadności wprowadzenia precyzyjnego określenia trybu weryfikacji decyzji ostatecznej na zasadach określonych w k.p.a., jak i kwestii prawomocności orzeczenia sądowego oraz obowiązku wniesienia skargi o wznowienie postępowania sądowego, mają odniesienie do projektowanego art. 36a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, albowiem proponuje się w nich wprowadzenie analogicznych rozwiązań prawnych jak w ustawach: o systemie ubezpieczeń społecznych oraz FUS.

Należy przy tym zauważyć, że w zaproponowanym art. 114 ust. 4 ustawy FUS przewiduje się 3-letnie ograniczenie czasowe dla ponownego ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości w przypadku, gdy wydanie decyzji nastąpiło na skutek błędu organu rentowego. Ponadto proponuje się wprowadzenie warunku, że takie ustalenie nie może nastąpić wówczas, gdy wiązałoby się z negatywnymi skutkami dla osoby zainteresowanej ze względu na wiek, stan zdrowia lub inne okoliczności. Analogiczna regulacja została zaproponowana w nowym brzmieniu art. 44 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Natomiast brak propozycji takiej regulacji w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych. W uzasadnieniu do projektu ustawy nie wskazano przyczyn, dla których ta regulacja została przewidziana jedynie w odniesieniu do świadczeń emerytalnych i rentowych. Wydaje się, że należałoby rozważyć wprowadzenie analogicznej regulacji w art. 83a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ponieważ w tym przypadku również mogą zaistnieć sytuacje, w których na skutek błędu organu zostanie ustalona sytuacja prawna ubezpieczonego lub płatnika składek w nieprawidłowy sposób.

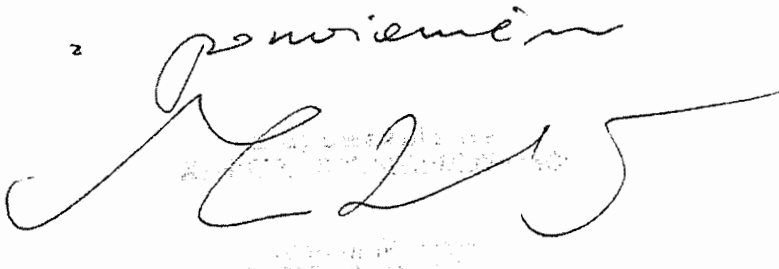
Odnosnie art. 3 i 4 projektu ustawy należy zauważyć, że zaproponowane w nich rozwiązania prawne zawarte w art. 32 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz art. 33 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich

rodzin są tożsame. Wprowadzono w nich m.in. katalog przyczyn, mających stanowić podstawę uchylenia decyzji ostatecznej przez organ emerytalny z urzędu. Część z zaproponowanych przesłanek jest tożsama z przesłankami przewidzianymi dla wznowienia postępowania w trybie art. 145 pkt 1, 2 i 8 k.p.a. Jednakże w przypadku art. 145 pkt 8 k.p.a. wyraźnie wskazano, że wznowia się postępowanie jeśli decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie sądu. Natomiast w przypadku obu proponowanych przepisów organ emerytalny z urzędu uchyla decyzję, jeżeli decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie, które zostało następnie uchylone, zmienione albo stwierdzono jego nieważność. Takie sformułowanie przepisów budzi wątpliwość i proponuje się aby wyraźnie w nich wskazać, że chodzi o orzeczenia sądowe.

Na marginesie należy wskazać, że zarówno proponowany art. 32 ust. 4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, jak i proponowany art. 33 ust. 4 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, wskazują błędne odesłania do ust. 1 pkt 1 i 2. Analiza obu proponowanych przepisów wskazuje, że powinny w nich być odesłania odpowiednio do art. 32 ust. 2 pkt 1 i 2 oraz art. 33 ust. 2 pkt 1 i 2.

W pozostałym zakresie projekt ustawy należy zaopiniować pozytywnie.

Dodatkowo pragnę wskazać, że wejście w życie projektu ustawy nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa w częściach: 15 – Sądu powszechnie oraz 37 – Sprawiedliwość.

2
powiem

Km 102/16

Warszawa, 10 czerwca 2016 r.

SPRAWIEDLIWOŚCI

DL-VI-422-1/16

Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

W odpowiedzi na pismo z dnia 16 maja 2016 r., znak BPS/KU-034/72S/24/16, przy którym przedstawiono nową wersję projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 72), obecnie noszącej tytuł „ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw” (druk senacki nr 72 S), na wstępie uprzejmie wskazuję, że materia będąca przedmiotem jej regulacji pozostaje poza zakresem właściwości Ministra Sprawiedliwości i winna stanowić przedmiot oceny w szczególności ministra właściwego w sprawach zabezpieczenia społecznego, także w zakresie oceny skutków finansowych. Tym niemniej, po dokonaniu analizy przekazanego projektu, poniżej przedstawiam opinię w przedmiocie propozycji rozwiązań prawnych zaproponowanych w projekcie ustawy.

Odnosząc się do nowej wersji projektu ustawy, należy zauważyć, że wyeliminowano z niej regulacje prawne dotyczące art. 83a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121, z późn. zm.), nadając jednocześnie nowe brzmienie art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 748, z późn. zm.), dalej zwanej „ustawą FUS”, art. 44 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2016 r. poz. 277), oraz przepisom regulującym wzruszalność decyzji organów emerytalnych w ustawach: z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 330, z późn. zm.) oraz z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji

Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Agencji Wywiadu. Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego. Centralnego Biura Antykorupcyjnego. Straży Granicznej. Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 900, z późn. zm.).

Po dokonaniu analizy obecnie proponowanych regulacji w kontekście obowiązujących przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawy FUS, ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2016 r. poz.372) oraz ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1242, z późn. zm.), należy zauważyć, że zaproponowana nowelizacja przepisów art. 114 ustawy FUS będzie się odnosiła jedynie do decyzji określających świadczenia w zakresie dotyczącym: emerytur, rent, czy też zasiłku pogrzebowego, przewidzianych w tej ustawie, jak również do decyzji w przedmiocie ustalania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty rodzinnej i dodatku do renty rodzinnej dla sieroty zupełnej z tytułu ubezpieczenia wypadkowego przewidzianych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, której to przepis art. 17 odsyła do przepisów ustawy FUS w zakresie ustalenia wysokości tych świadczeń oraz ich wypłaty.

W przypadku natomiast zasiłku chorobowego dla ubezpieczonego, którego niezdolność do pracy spowodowana została wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową, czy też świadczenia rehabilitacyjnego dla ubezpieczonego, który po wyczerpaniu zasiłku chorobowego jest nadal niezdolny do pracy, zasiłku wyrównawczego dla ubezpieczonego będącego pracownikiem, którego wynagrodzenie uległo obniżeniu wskutek stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, a w końcu odnośnie jednorazowego odszkodowania – dla ubezpieczonego, który doznał stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu lub dla członków rodziny zmarłego ubezpieczonego, przepisy ustawy FUS stosuje się jedynie przy ustalaniu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu oraz jego związku z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową (art. 16 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) – w tym zakresie stosuje się przepisy ustawy FUS dotyczące trybu orzekania o niezdolności do pracy, czyli kwestii związanych z lekarzem orzecznikiem oraz z komisjami lekarskim, trybem wydawania przez te podmioty orzeczeń itp.

Natomiast zgodnie z art. 15 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych od decyzji przyznającej lub odmawiającej przyznania jednorazowego odszkodowania oraz ustalającej jego wysokość przysługuje

odwołanie w trybie i na zasadach określonych w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych, czyli w art. 83 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Nie mają tu zastosowania przepisy ustawy FUS, a tym bardziej art. 114 tej ustawy.

Podobnie jest w przypadku świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. obejmujących: zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne, zasiłek wyrównawczy, zasiłek macierzyński, czy zasiłek opiekuńczy (art. 2 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa). Mają tu zastosowanie przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zakresie postępowania i wydawania decyzji, nie będzie natomiast miał zastosowania art. 114 ustawy FUS.

Zatem w nowej wersji projektu, zawartej w druku nr 72 S, proponowane nowe regulacje dotyczące wzruszalności decyzji będą odnosić się jedynie do decyzji dotyczących świadczeń emerytalno-rentowych (oraz tych tylko nielicznych innych świadczeń, wymienionych wcześniej, do których stosuje się przepisy ustawy FUS – tj. świadczeń z ubezpieczenia społecznego z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych). Natomiast w przypadku decyzji organu rentowego dotyczących ustalania uprawnień do innych świadczeń z ubezpieczenia społecznego oraz określenia wymiaru tych świadczeń, weryfikacja decyzji nadal będzie możliwa w dowolnym czasie, bez żadnych ograniczeń, co może spowodować nieograniczoną możliwość rekwalfikacji dowodów, które stanowiły podstawę wydania decyzji potwierdzającej nabycie prawa.

Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu do wyroku z dnia 28 lutego 2012 r. w sprawie o sygn. akt K 5/11 (OTK-A 2012/2/16) podkreślił zasadność szczególnie intensywnej ochrony prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, a zwłaszcza praw emerytalno-rentowych. Jak stwierdził Trybunał, „szczególna ochrona tych praw pozostaje w ścisłym związku nie tylko z zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, ale także z zasadą wzajemności świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Ubezpieczony bierze udział w tworzeniu funduszu ubezpieczeniowego, z którego wypłacane są świadczenia. Oczekuje, że w razie zajścia określonych zdarzeń, uniemożliwiających mu działalność zarobkową, uzyska świadczenia określone przez prawo” (por. również wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 stycznia 2000 r., sygn. K 18/99, OTK ZU nr 1/2000, poz. 1).

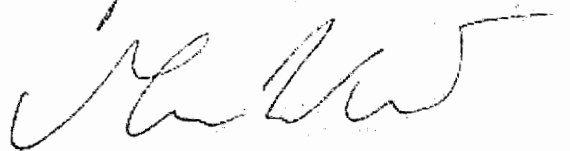
W związku z powyższym zasadne wydaje się jednak rozważenie wprowadzenia podobnej zmiany jak w art. 114 ustawy o FUS również do art. 83a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, tak aby proponowane rozwiązania dotyczące uchylecia lub zmiany

prawomocnej decyzji organu rentowego obejmowały również decyzje w sprawach o inne prawa do świadczeń niż określone w art. 114 ust. 1 w związku z art. 1 ustawy o FUS.

W przeciwnym razie proponuję zmianę art. 2 projektu ustawy obejmującego zmianę art. 44 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, albowiem proponowane brzmienie tego przepisu, zgodnie z którym prawo do świadczeń z ubezpieczenia lub ich wysokość będzie się ustalało ponownie na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu na zasadach określonych w przepisach emerytalnych (tj. przepisach ustawy FUS), spowoduje, że regulacja z art. 114 ustawy FUS w odniesieniu do ubezpieczenia społecznego rolników będzie dotyczyć wszystkich praw do świadczeń, a nie tylko świadczeń emerytalno-rentowych, jak przewiduje się to w zawartych w projekcie zmianach pozostałych ustaw.

Za powyższym stanowiskiem przemawia potrzeba zachowania spójności systemowej, jak również zasady konstytucyjne: przewidziana w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP zasada równości wszystkich obywateli wobec prawa oraz wywodzona z art. 2 Konstytucji zasada zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa.

W pozostałym zakresie nową wersję projektu ustawy należy zaopiniować pozytywnie.

z grom. ocena

Warszawa, dnia 17 lutego 2016 r.

Pan

Stanisław Gogacz

Przewodniczący

Komisji Ustawodawczej

Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Przewodniczący

Odpowiadając na pismo nr BPS/KU-034/72/15/16 z dnia 22 stycznia 2016 r., dotyczące podjęcia prac nad inicjatywą ustawodawczą przez Komisję Ustawodawczą Senatu RP w zakresie **projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw** (druk senacki nr 72) uprzejmie informuję, co następuje.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji pozytywnie ocenia kierunek zmian przepisów prawa przedstawiony w senackim projekcie ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw.

W zakresie przedstawionych w projekcie ustawy skutków finansowych regulacji Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji przychyła się do wyjaśnień przedstawionych przez projektodawcę, wskazując, że problematyczne jest oszacowanie liczby błędnych decyzji organów emerytalno-rentowych (względnie wadliwych rozstrzygnięć sądów), które po uzyskaniu przymiotu prawomocności oraz po upływie określonego czasu już nie będą mogły zostać wyeliminowane z obrotu prawnego.

Poza powyższym pragnę zwrócić uwagę, iż w art. 3 senackiego projektu ustawy dotyczącym nowego brzmienia art. 32 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 330 i 1830) należy poprawić odesłanie zawarte w ust. 4 i wyrazy: „w ust. 1 pkt 1 i 2” zastąpić wyrazami: „w ust. 2 pkt 1 i 2”, ponieważ art. 32 ust. 1 nie zawiera podziału na punkty. Analogicznej zmiany należy dokonać w art. 4 senackiego projektu ustawy w zaproponowanym brzmieniu art. 33 ust. 4 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2015 r. poz. 900, z późn. zm.).

z poważaniem
MINISTER SPRAW WEWNĘTRZNYCH
i ADMINISTRACJI
Sebastian Chwałek
z up. Sebastian CHWAŁEK
Podsekretarz Stanu

Warszawa, dnia 19 czerwca 2016 r.

Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Przewodniczący

Odpowiadając na pismo nr BPS/KU-034/72 S/15./16 z dnia 16 maja 2016 r., dotyczące opinii wobec rozwiązań zawartych w sprawozdaniu Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Komisji Ustawodawczej Senatu RP z dnia 13 maja 2016 r. w zakresie **projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw** (druk senacki nr 72 S) uprzejmie informuję co następuje.

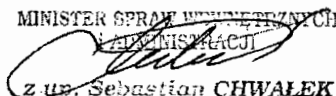
Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji pozytywnie ocenia kierunek zmian przepisów prawa przedstawionych w ww. projekcie.

Rozwiązania przyjęte w projektowanym art. 4 ustawy (dot. zmian w *ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin* – dalej „ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy”) są zbieżne z propozycjami zgłaszanymi przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji do Biura Legislacyjnego Senatu.

W zakresie przedstawionych w projekcie ustawy skutków finansowych regulacji Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji popiera wyjaśnienia przedstawione przez projektodawcę. Problematiczne jest oszacowanie ilości błędnych decyzji organów emerytalno-rentowych, które po uzyskaniu przymiotu prawomocności oraz po upływie określonego czasu nie będą już mogły zostać wyeliminowane z obrotu prawnego. Jak wskazano w części 6 OSR do projektu ustawy „Wypłacający świadczenie [w tym Zakład Emerytalno-Rentowy MSW] nie prowadzą statystyk dotyczących zmiany wysokości świadczeń w wyniku zmiany decyzji”.

Poza powyższym pragnę zwrócić uwagę na konieczność aktualizacji metryki promulgacyjnej *ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy* z uwagi na ogłoszenie w dniu 25 maja 2016 r. w Dzienniku Ustaw pod poz. 708 jednolitego tekstu tej ustawy.

z poważaniem

MINISTER SPRAW WEWNĘTRZNYCH
I ADMINISTRACJI

z up. Sebastian CHWAŁEK
Podsekretarz Stanu

Warszawa, dnia 4 czerwca 2016 r.

KOMENDANT GŁÓWNY POLICJI

Kpl-1208/808/16/JKŻ

Pan Stanisław Gogacz

**Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej**

Odpowiadając na pismo nr BPS/KU-034/72 S/27./16 z dnia 16 maja 2016 r., uprzejmie informuję, że nie zgłaszam zastrzeżeń do rozwiązań przyjętych w sprawozdaniu Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji oraz Komisji Ustawodawczej o projekcie ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 72) jak i też do przedmiotowego projektu ustawy.

Jednocześnie informuję, że Komenda Główna Policji nie posiada danych umożliwiających ocenę skutków finansowych wejścia w życie tej ustawy. Właściwym w tej sprawie jest Zakład Emerytalno-Rentowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Jarosław Szymczyk
nadinsp. dr Jarosław Szymczyk